EGYETEMES TÖRTÉNET

A MAI HÁBORÚ

ANGELO APPIOTTI

REPÜLŐNAPLÓ

RÉVAI

A mű olasz elme IL DECAMERONCINO DELLA SOUADRIGUA XX

Fordította Bahgh Barna

Ezeket a háborús történeteket a Déli Arcvonal egyik repülőterének étkezdéjében hallottam. A főhősei maguk mesélték el nekem. Akkoriban sebtében feljegyeztem mindegyiket és most megkísérlem e nagyszerű fiúk ragyogó hőstetteit az olvasó elé tárni. Igyekeztem olyan stílusban megírni mind, ahogyan azokat élőszóval nekem elmondták, azaz hű maradtam az előadásmódhoz és a mesélök rögtönzött megjegyzéseit is beleszőttem az elbeszélések keretébe. Éppen ezért a stílus sok helyen hanyag, néha túlságosan életvidám, mondhatnám bissé túlzott, de a fentieket elörebocsátva remélem, az olvasó is megbocsátja majd, ha a XX. repülőszázad fiatál, hős tisztjei sajátmaguk mesélik el kalandjaikat.

Ugyanazokkal a szavakkal, ahogyan én hallottam. Az ő közvetlensé-gükkel.

Még a helyszínen sem változtattam. Maradjunk meg ugyanabban a füstös, felejthetetlen kis barakkban, ahol a „XX. század" naplója meg-született. A történetek főhősei sok esetben elárulták nevüket, többek-nek viszont, különböző oknál fogva, más nevet kellett adnom.

Ezt azonban nem szívesen tettem, és mindig csak akkor, ha magam is beláttam, hogy nincs más választásom...

Könyvemet Andrea Brezzi pilótafőhadnagynak ajánlom.

Egyik történetnek főhőse ő. Ha csak az ő életéből merítettem volna anyagot, akkor is egész kötetet tölthetnék meg a fiatal, vakmerő pi-lóta hőstetteivel. Egy őszi délutánon találkoztam vele C. repülőterén. Még nyakig benne volt nehéz repülőegyenruhájában - éppen Málta felől érkezett és arca ragyogott az örömtől, hogy a rábízott feladatot sikeresen megoldotta. Együtt töltöttük az estét és sok mindenféléről elbeszélgettünk.

Hirtelen hozzám fordult:

- Te, tudom, hogy hazamész,... előbb is érsz haza, mint én. Kérlek, menj el apámhoz és anyámhoz s öleld meg őket helyettem...

Nemsokára ezután másik repülőtérre helyezték át, ahonnan más frontokat látogatott meg szeretetadományaival. Egyik reggel egy bombázókülönítménnyel valamelyik görög üteg elhallgattatására indult és nem tért vissza. Mindnyájan meg voltunk győződve, hogy meghalt és elsirattuk. Szívünk mélyén azonban úgy éreztük: nem lehet igaz, egyszer még visszatér.

Később, kerülő úton fülünkbe jutott, hogy él és fogságba került. Ezért hát nem tettem eleget Brezzi kérésének: nem adtam át üdvözletét szüleinek. Hadd adja át hamarosan ő maga...

ANGELO APPIOTTI

A füstös barakk

Múlt év decemberének valamelyik estéjén együtt ültünk „valahol" a Déli Arcvonal eldugott repülőterének barakkjában. Unalmas, szeles este volt. A keményre fagyott, földet csontig ható, metszően hideg szelek seperték végig s az ilyen időhöz nem nagyon szokott olajfák koronáját ugyan-csak megtépázták. A réseken a barakkba is befújt a szél és végig-fütyült az összetolt aszlalok között. A körben ülő tisztek fázósan tűrték fel kabátjuk gallérját. Idegesek és ingerlékenyek voltak.

A füstös barakkban elviselhetetlen légkör uralkodott. Kellemetlen, durva szavak pattogtak a levegőben, petróleum - és konyhaszag terjengett. Semmi repülés, semmi Málta, semmi felderítés, csak unalom, végtelen unalom, amikor semmit sem lehet csinálni. A pókert elviheti e az ördög, a bridzs csak ütődött angoloknak jó...

Istenem, tégy csodát, - hallatszott itt is, ott. is - ... ezredes úr, meséljen már valamit!

Az ezredes, harminc év körüli férfi, szép, mint egy görög isten, száz cigarettát szív naponta, hét vitézségi érme van és minden öt percben hajlandó kockára tenni a bőrét, de arra nincs szíve, hogy egy becsületes körmondatot kivágjon.

Nagyon hallgatag ember, mindazok, akik nem ismerik, lehetetlen alaknak" tartják. De ha többet van vele együtt az ember és jobban megismeri, belelát a szívébe és bálványozni kezdi.

Ezen az estén az ezredes megérezte, hogy a dolgok nem mennek a maguk rendjén. A fiúk minden semmiségen felfortyantak, már pedig a barakkban uralkodó, egyre veszedelmesebbé váló unalmat valaho-gyan el kellet űzni. Mégpedig gyorsan ...

A hadvezetőség mindenre gondol, csak az unalomra nem.

- Kevesebb gázmaszkot kérünk, de több könyvet, több rádiót, levelet, több cigarettát, lehetőleg a szívható fajtákból!...

Meglehetősen siralmasan festettünk ebben a környzetben. Sehogy sem illettünk ebbe a huzatos, összetákolt fészerbe, melybe hálni járt a lélek. Szinte minden percben várni lehetett, hogy egyikünk felugrik és mindnyájunkat kikerget, hogy a ránk nehezedő tétlenségtől valahogy megszabadítson bennünket. Fásult arccal ültünk, magunk elé meredve, és kértük az Istent, múljon el felőlünk a hosszú éjszaka.

Ekkor az ezredesnek remek ötlete támadt. Maga köré gyűjtötte a fiúkat és így szólt

- Gyerekek, most, szépen leülünk ehhez a nagy asztalhoz és sorba mindegyikünk elmeséli legizgalmasabb és legérdekesebb háborús kalandjai, amelynek ő volt a főhőse. Aztán szavazni fogunk és úgy dönt-jük el, kié volt a legérdekesebb történet, ki lesz a győztes.
Figyelmeztetlek azonban valamennyiteket, senkinek eszébe, ne jusson lóvá lenni és hasból költött történetekkel traktálni bennünket, mert ebben az esetben irgalmatlanul kirakjuk a hóba. Különben is azonnal rá jövünk, ha valaki túllő a célon és kacsát akar beadni.
Minden egyes történet, legfeljebb tíz percig tarthat...

Egy újonnan érkezett kis szőke hadnagy közbeszólt:

- Az ötlet nem új. Milanesi írt már egy hasonló könyvet, aminek kellemesen pikáns kis mellékíze volt...Mi azonban ...

Az ezredes ráförmedt:

- Ugyan hallgass, te tacskó. Mit értesz te ehhez! Ismerem a könyvet, amire célzol. Ez mit sem változtat tervemen. Rendben van, mi is írunk egy könyvet és elnevezzük a XX. repülőszázad naplójának.

Az ezredest félbeszakító hadnagyocskának kellett megnyitnia a sort.

- Kezdd meg te! - bökte oldalba az egyik repülő –

főhadnagy. Hiszen úgyis tegnapelőtt jöttél a világra, neked nem sok repülőka-landod volt még. Így nem untatsz bennünket sokáig első sikeres landolásod izgalmaival.

Pedig nem volt igaz, amit mondott. Ez a szőke, kissé sápadt, húsz-esztendős fiú, aki csak pár hónappal ezelőtt hagyta el a caseríai iskolát, nagyon is ismertté tette magát azzal az esettel, amit a következőkben mesélt el nekünk. A történetet többé-kevésbbé mindannyian ismertük már, mégis nagyon örültünk, hogy most maga. a történet hősétől hallhat-juk újra a szomorú és hősies kalandot. A fiú beszélni kezdett és mi vala-mennyien - még a legádázabb fecsegők is - feszült figyelemmel hallgattuk.

- Mint mindnyájan tudjátok, közvetlenül Casertából kerültem erre a megveszekedett repülőtérre. Nem akarom a mellemet, döngetni, de meg kell említenem. hogy odalent meglehetősen jó tanuló hírében állottam és az összes előírt repülőgyakorlatokat kitűnő eredménnyel végeztem el. Casertában azonban komoly emberek közt voltam, a gépek is komoly masinák voltak, nem rozoga bárkák, mint az itteniek, társaim pedig egyszerü repülők és nem hozzátok hasonló nagy emberek. Szó ami szó, idekerültem. Mondtam is magamban: no ezek itt szépen fogadnak majd. Azt hiszik, holmi tejfelesszáj úval van dolguk, de majd bebizonyítom nekik hamarosan, ki vagyok! Nápolytól Villa San Gíiovanniig képzeletben száz-számra géppuskáztam le a Spitfire-ket, halomszámra semmisítettem meg a Gloster-gépeket, lelki szemeimmel már a mellemen láttam díszelegni az arany vitézségi érmet Mit bánom én, ha kockára is kell tennem érte életemet, fő, hogy bizonyságot tehetek bátorságomról.

Megérkeztem ide. Olyan gúnyos mosolygással fogadtak, hogy kinyílt a bicska zsebemben. Egye fene. Majd holnap megmutatom nekik, kin mosolyognak - gondoltam. A csapattesthez osztottak be, adtak egy gépet, vállon veregetnek, hogy csak gyakorlatozz, „pubi!" - aztán majd, ha jó fiúcska leszel egyszer elviszünk Málta felé is.

Mint tudjátok, szorgalmasan gyakorlatoztam, míg aztán egy szép napon, vagy tíz nap múlva, úgy éreztem, most már helyben vagyok. Oda is mentem a századosomhoz, lejelentkeztem és jelentettem, hogy most már akármilyen feladatot rámbízhat.

Pár nap múlva tényleg meg is kaptam az első megbízást. El kellett kí-sérnem egy bombavetőrajt, amely Miccaba felé indult. A százados hátbavágott és kijelentette, hogy én is mehetek velük. Majd kiugrottam a bőrömből örömömben. Majd megmutatom pilótatársaimnak, hogy senkinek sem kell végigcsinálnia az abesszin háborút ahhoz, hogy jó repülő legyen! Késő délután indultunk, felemelkedtünk vagy kétezer méterre és bevártuk, míg a G.-ből érkező nehéz bombavetőraj csatlakozik hoz-zánk. Itt kezdődött a dráma első része. Már amikor startoltam, észrevettem, hogy a motorral baj van. Mindön tizedik ütemnél köhögött a gép. Biztosan piszkosak a

gyertyák, az ördög vigye azt a hanyag gépészt, miért nem ügyel jobban a pucolásnál - dörmögtem dühösen a fogam, közt. Nagy üggyel-bajjal igyekeztem „lépést tartani" a többi géppel, ami eleinte még csak sikerült valahogy. Gázt adtam a motornak, amennyire csak lehetett, de éreztem, hogy hiába. A gépek rajba fejlődtek és Máltának vették útjukat. Hiába, a motor egyre jobban kezdett kihagyni. A légi járőr vezetője kétségbeesetten integetett a kezével. Ezek ott az hiszik rólam, hogy inamba szállt a bátorságom! - tört ki belőlem a kétségbeesés. Ha törik, ha szakad, be kell hoznom az egyre növekvő távolságot, köztem és a többi gép közt! De lehetetlen volt jobban megerőltetnem a gépet. Lassú félköröket írva le, egyre lejjebb és lejjebb ereszkedtem és mivel már kint jártunk a nyilt tenger felett, az a veszély fenyegetett, hogy nem várt fürdőt kell vennem. Hiába minden! Vissza kell térnem a repülőtérre!

Intettem a társaimnak, hogy kénytelen vagyok visszafordulni. Nagy nehezen kiegyensúlyoztam a meg-megbillenö gépet, és visszakor-mányoztam a repülőtér felé, ahol sikeresen földet is értem. Majd szétvetett a méreg. A repülők hozzámfutottak, körülvettek. A gépész kérdően nézett rám. A szidalmak és szemrehányások özönét zúdítottam szegény fejére. Megfenyegettem hogyha ez még egyszer előfordul, megszűnik létezni. De hiába volt minden átkozódás. A többiek már bizonyára Málta felett járnak és javában szórják le „csomagjaikat" az angoloknak, vagy derekasan harcolnak a Spitfire-okkal. Én meg itt állok dühösen a gépem mellett és szidom ezt a szerencsétlen flótást. Megyek az őrnagyhoz. Az őrnagy úr derék ember, azonnal megérti a dolgot, utasítást ad, hogy vizsgáltassam meg a motort. Még meg is vigasztal, hogy majd máskor több szerencsém lesz. A szerelővel tüzetesen megvizsgáljuk a motort, és a gyertyákat. Leszereljük a karburátort, megvizsgáljuk a villamos berendezést, új gyertyákat szerelünk fel, szóval helyrepofozzuk a gépet tetőtöl-talpig. Éjfél tájban készen is lettünk. Megforgatjuk néhányszor a légcsavart és halljuk, hogy a motor kitűnően működik. Megelégedetten fekszem le. Majd holnap! - gondolom magamban bizakodva. Holnap majd megmutatom,, ki vagyok én!

Másnap tényleg újra Málta felé készülünk. Célunk ezúttal Hal-Far, amely, mint tudjátok, Miccaba testvér-repülőtere. Vagy harminc tonnányi bombát kell ledobnunk. Az én gépemet is kijelölték a kísérőgépek közé. El is indultunk, a tenger felett csatlakoztunk a bombavetőkhöz és... uccu neki, Málta felé...

Negyed órai repülés után... A többit már tudjátok! A motor újra elkezd köhögni, a gép megbillen és én lassan el-elmaradok a rajtól. Érzem, hogy elsápadok. Tehetetlenül kínlódok a gázpedállal. Újra vissza kell fordulnom! A repülőtéren az ezredes mogorva arccal fogad.

- Túlzásba megyünk, fiatalember! Ajánlom, hogy utoljára

forduljon elő a dolog! Nem töröm az ilyesmit! Ma éjjel motorvizsgálat, holnap, ha törik-szakad, a raj kötelékében kell maradnod!

Majdnem sírtam dühömben. Tehetetlenül rágtam az öklömet. Ha nem szégyeltem volna pilótatársaim előtt, legszívesebben levetem magam a földre és bőgök, mint a gyerek... Hívom a legjobb szerelőt. Töviről-hegyire átvizsgáljuk a gépet. Sehol semmi hiba. A motor pompásan működik, a karburátor tiszta a gyertyák ragyognak, olaj, benzin rendben. De hát, az ördögbe is, mi lehet itt a hiba? Gyűlölöm a káromkodást, a káromkodókat pedig útálom. Azon az estén azonban, higgyétek el nekem, minden harmadik szavam csúnya káromkodás volt. Hajnali három óráig vesződtünk a gépemmel. Ekkor néhány órára ledőltem, de hajnalban már a repülőtéren voltam. Kihúzattam a gépet a hangárból. A motor kitűnően működött. Felszálltam, jó darabig keringtem a repülőtér felett és a legnyaktöröbb mutatványokat végeztem. Végre elérkezett a várva várt délután. Aznap a szicíliai tengerszoros közelében elvonuló angol hajókaraván megtámadása volt a parancs. Szentül megfogadtam magamban, hogy bármilyen nyaktörő feladatról lesz is szó, vállalkozom rá, hogy tisztázzam magam. El is indultunk. Dagadó szívvel, nagy harci kedvvel vágtam neki a többiekkel a levegőtengernek. Alig negyed órai repülés után be-ütött a katasztrófa...

Kíméljetek meg attól, hogy újra elmeséljem e rettenetes perceket. Még ma is, ha visszaemlékezek rá, összeszorul a torkom és elsötétül előttem minden.

Elég az hozzá, hogy fél óra múlva megint a repülőtéren voltam. Az ezredes kikelt önmagából. Kurtán kijelentette, hogy nagyon sajnálja, de meg kell mondania, legjobban teszem, ha beadom lemondásomat. Így elkerülhetem a komolyabb következményeket. Sírástól remegő hangon védekeztem.

- A motor a hibás, ezredes úr, higgye el... ez nem repülőgép, ez elavult talicska ... Valaki elátkozott, hogy ne sikerüljön semmi ...

Az ezredes nem fogadta el védekezésemet. Megvetően végignézett rajtam és faképnél hagyott.

Betámolyogtam a. szobámba és kétségbeesetten vágódtam végig fekvőhelyemen, Több, mint egy óra hosszat a sötét szobában feküdtem a legnagyobb lelkigyötrelmek között, öngyilkosságot forgattam a fejemben. Az a tiszt, aki ilyen esetben végez magával: gyáva. Én azonban három-szorosan annak számítok, mert tiszttársaim szemeláttára háromszor fu-tottam meg a harcból. Istenem, milyen szégyen! A kollégáim a harcból jö-vet szemen köphetnek. Még hozzá teljes joggal! Mitévő legyek ?...

Kihúztam szolgálati revolveremet. Babonás rémülettel

szegeztem sze-mem a csövére. Lőjek, ne lőjek? Ezredes úr, édesanyám, értsenek meg az Isten szerelmére! Próbáljanak belém látni! El szeretnék süllyedni a szégyentől és a kétségbeeséstől.

Feltűnt előttem édesanyám jóságos arca. Megsegített. Hirtelen felugrot-tam az ágyról, kirohantam a repülőtérre és lélekszakadva az ezredes iro-dájába siettem. Anélkül, hogy engedélyt kertem volna, benyitottam. Nem is emlékszem, hogy köszöntem volna. Mint egy őrült, a futástól lihegve, beszélni kezdtem:

- Ezredes úr! Higgyen nekem, nem vagyok gyáva. Adjon egy másik repülőgépet. Azonnal indulok egyedül Málta felé. Leereszkedem harminc méterre a Miccabai repülőtérre és sortüzet adok gépfegyverrel a földön levő gépekre, készítek pár tucat felvételt és ha nem lőnek le, akkor, ha Isten is úgy akarja, visszajövök és jelentést teszek. Ha nem adja bele-egyezését, itt az ezredes úr előtt lövöm főbe magam! Könyörgöm, ezre-des úr, adasson nekem másik gépet...

Az ezredes szótlanul végighallgatott. Szinte magam előtt látom kemény, férfias arcát, szürke, kutató pillantását, amelyben hirtelen megcsillant a derék bajtárs megértő mosolya.

- Rendben van. Kérj a nevemben egy C. E. 42-es gépet, repülj Málta felé és hozd el az ígért fénykép felvételeket. Ha sikerrel elvégzed a fela-datot, vissza nyered bizalmamat.

Rohantam az első rajhoz. A százados hallani sem akart a dologról.

- Az ég szerelmére ne nehezítse meg a dolgot! - rimánkodtam két-ségbeesetten. - Az ezredes parancsa - Nem, nem vagyok bolond. Adjon egy gépet, töltesse meg a fényképezőgépet, mert Málta felé kell repülnöm ... Igen, odamegyek, a pokolba, nem bánom, de siessen, az Istenre kérem.

Pár perc múlva már a berregő gépben ültem. Teljes gázzal előre! Szinte magamon kívül voltam izgatottságomban. Nem láttam, nem hallottam, csak egyet tudtam: sikerülnie kell a vállalkozásomnak! A rettegett sziget felé kell repülnöm, el kell végeznem a rám bízott feladatot és élve visszatérnem! Hogy megmutassam mindenkinek, nem vagyok anyám-asszony kato-nája!

Istenem, milyen rémes perceket éltem át! Nem kívánom még az el-lenségemnek sem. A nap már lebukófélben volt, úgy festett, mint egy lángban álló kerek tűzgolyó, mely éppen elmerülni készül a tenger hullámaiban. A vállalkozáshoz, előreláthatóan háromnegyed órára volt szükségem. Idejében kellett Miceaba felé érkeznem, hogy elké-szíthessem a felvételeket. Málta felett még nem jártam, de el sem lehetett tévednem, mert a közelben

nem volt másik nagyobb kiterjedésű sziget, Miceaba pedig Málta kellős közepén fekszik, úgyhogy még egy kezdő repülő is játszi könnyedséggel megtalálhatta.

A motor kifogástalanul működött. Mondhatnám szinte dalolt és én vele együtt énekeltem. Együtt trilláztam a gép ütemével, a motor szimfóniája egész lényemet, muzsikával és örömmel töltötte el. Emlékszem, három szót ismételgettem gépiesen: Megyek Málta, felé ... Megyek Málta felé . ..

Tudtam, hogy az életem még sohasem forgott ennyire kockán. Ha meghalok, az sem baj. Fő, hogy a becsületem szeplőtlen marad! A halál felé repülök, de legalább magammal viszem ezredesem elismerését!

Lényegtelen, hogy elmondjam nektek, mi történt a szigeten, amikor a gé-pemel megpillantották. Valamennyien tudjátok, mi játszódik le ott lent, hi-szen legalább ötvenszer volt benne részetek. Átengedem nektek an-nak az ádáz tűzijátéknak elképzelését, amelyet tiszteletemre rendeztek. Azt sem mesélem el, milyen elkeseredett harcom volt azzal a három Gloster-típusú vadászgéppel, amelyek történetesen a sziget felett cirkáltak, egyiket sikerült lelőnöm. Vagy húsz méternyire ereszkedtem le Miccaba repülőtere felé és géppuskával végigpásztáztam a repülőtéren indulásra készen álló gépeket. Hogyan repültem el vagy háromszor a katonai épületek felett, ádázul fényképezve, - mind ismeretes dolgok előttetek, nekem azonban akkor újak voltak és úgy éreztem, hogy újjászülettem a felejthetetlen élményben. Még ma sem értem, hogyan sikerült ép bőrrel hazajutnom, amikor pedig vagy féltucat Hurricane és Gloster-gép indult üldözésemre. Édesanyám minden bizonnyal éppen rám gondolt és azon imádkozhatott, hogy óvjon meg a Jóisten.
Kérését úgy látszik, meghallgatta az ég. Így történt, hogy hamarosan
újra repülőterünkre érkeztem. Bajtársaim nem sokkal előttem jöttek meg. Jóformán kirángattak a gépből és össze-vissza ölelgettek. Gépem
inkább hasonlított egy kimustrált szitához, mint repülőgéphez. Nyolcvankét géppuskagolyó találat érte. A benzintartályban még volt vagy egy liter benzinem.
Még az ezredes is megölelt és kijelentette, mindig tudta, milyen derék fickó vagyok. Később megkaptam ezért a kis kiruccanásért a nagyezüstöt.

A XX. repülőszázad naplója így született meg. Az „előadás" alatt az öregebb repülőtisztek meghatódtak. Az ezredes, aki immár a hatodik cigarettájára gyújtott rá, tenyerével az asztal lapjára csapott és felkiáltott: - Mindig mondtam nektek, fiúk, hogy Barelli hadnagy barátunk nem is olyan gyáva kukac!

A veszélyes tréfa

Fenemód hideg volt a barakkban. - A hideg és a bűz nem nagyon
férnek meg egymással, - jelentette ki egy tartalékos százados, aki arról volt nevezetes, hogy csak akkor nyitotta ki a száját, ha örök igazságokat mondhatott.

- A hideg, a bűz és az A. 0. cigaretták - tette hozzá egy másik pilóta, akinek az amerikai cigaretták voltak a gyengéi.

- Üsse kő a büdösséget meg a cigarettákat, de tüzet, igazán gyújt-hatnátok.

Egyik repülő meg is rakta a kis vaskályhát, de mivel a nedves fa nem nagyon akart tüzet fogni, meglocsolta a füstölgő fahasábokat egy kis benzinnel.

Hja kérem, spórolni kell a nyersanyaggal! Természetesen majdnem
sikerült felgyújtania a barakkot, s a fiúk kígyót-békát kiabáltak a szeren-csétlenre, a bűz is nagyobb lett, a füst is, csak a levegőben uralkodott valami álmosító langyosság. Az ezredes Patruno hadnagyhoz fordult:

- No, Patruno, te is jobban tetted volna, ha hallgatsz. Ahelyett, hogy minket itt zöldségekkel traktálsz, maradj meg a szerelmes leveleleknél. Nem látod, még a tűz is kialudt előadásod hallatára, így hát sajnálom, ne is számíts az első díjra. No fiúk, ki következik?

Ez volt a negyedik elbeszélés az este. A XX. raj dekamenonjának első történetét Barelli hadnagy mesélte, mint már hallottuk. A repülőket többé-kevésbbé meghatotta a húszesztendős sápadt, törékeny, lányos-kinézésü fiú előadása. A pilóták a hőstetteket mosolyogva szokták végighallgatni, de ha szívükhöz szól az ember, valamennyien gyerekké válnak. Újabb két történet következett. Semmi különös, a szokásos Málta feletti ütközetek, lelőtt angol repülőgépek, szerencsés hazatérések, jó-formán egészen kiürült tartályokkal, ellenséges golyóktól össze-vissza lyukgatott szárnyakkal és így tovább. Egyik sem volt valami érdekes történet; a tisztek ásítozni kezdtek, de legjobban maga az ezredes.

Magamban arra gondoltam: lehet, hogy ezek a fiúk nagyszerű pilóták, de mikor kinyitják a szájukat - analfabétákká válnak és az én naplóm füstbe megy.

Az ezredes, hogy megmentse a helyzetet Patruno főhadnagyhoz fordult:

- Nézd, Patruno, te ügyvéd vagy, legalább tudsz beszélni. Tudjuk,hogy fabatkát sem ér a katonai tudományod éppen ezért nem vártunk tőled sokat. Most tiz perc mulva fél tizenegy. Adunk neked tíz percet, mesélj még valamit a kölyköknek valamelyik élményedről.

Patrunó főhadnagy a legidősebb tiszt a században. Már 1917-ben is repülőfőhadnagy volt; most koránál fogva kisistennek képzeli magát. A tacskó húszéves pilóták azonban, akik óránként ötszáz kilométeres sebességgel a legnyaktörőbb mutatványokat végzik, kinevetik Patrunót és apukának hívják. Egyáltalában nem voltak hajlandók Patrunó háborús múltját tiszsztelni sőt még azt is ráfogták, hogy nem ért a modern repülőgéptechnikához.
A világháború után Patrunó főhadnagy az ügyvédi pályát választotta s amikor az új világháború kitört és Olaszország is belecseppent a csete-patéba, Patrunót is előráncigálták poros ügyvédi irodájából és teljes nyolcvan kilójával egy modern felderítőgépbe ültették, hogy a Földközi-tenger egén babérokat arasson.

Patruno főhadnagy vasakaratú ember és egészen jól bírja a szolgálatot. Bátorsága sem mindennapi. Mindez azonban nem zárja ki, hogy a baj-társai „ügyvéd úrnak " csúfolják, aki úgy ül a repülőgépen, mint majom a köszörűkövön.

Lassú hangon beszélni kezdett: Tudjatok, egyszer a Piave környékén, vagy huszonhárom éve…

Nem hagyták tovább beszélni. Egyszerre rámordultak vagy tizen is:

- Mii. jössz Itt nekünk Noé bárkájával?... "Régebbi mesét nem tudsz?

Szegény Patruno megvakarta a fejét. Dadogva kezdett újra beszélni, amikor a. zaj kissé elült, Szegény feje! Ugyan mit is mesélhetett, amit a többiek ne csináltak volna, nap-nap utáni. Éppen olyan hős volt, mint, akárki a barakkban. Máltai portyákról, hajókaravánok megtámadásáról szóljon? A miccabai és halfari légiharcokról, melyeken bajtársai vele együtt részt vettek ?

Ezekből a légi csatározásokból Patruno néha olyan megtépázott géppel került haza, hogy alig lehetett ráismerni Fiatjára. Egy ízben könnyebben meg is sebesült és akkor jó pár hétig ülni sem bírt, Semmi rendkívüli kalandot nem tudott érdekfeszítően elme-sélni. A fiúk vagy három percig még csak összeszedték magukat, hogy Patruno dadogását végighallgassák, akkor azonban kifogyott, a türelmük és lein-tették. Maga az ezredes is lemondóan intett:

- Sajnálom, öreg fiú, de be kell látnod, nem tudsz semmi olyat monda-ni, amit mi legalább tízszer végig ne csináltunk volna.

Patruno vállat vont és kissé sértődötten cigarettára gyújtott.

Kint üvöltött a szél és a pilóták fázósan húzták össze szőrmével bélelt bőrkabátjukat - A barakkban a füst olyan vastag volt, hogy szinte vágni lehetett.

A petróleum meglehetősen bágyadtan világított. Újra nyomasztó csend borult a nagy deszkabódéra és mi megint ásítozni kezdtünk.

- Legjobb lesz, ha lefekszünk! - ajánlotta az ezredes de erre senki nem mutatott hajlandóságot.

Ugyan kinek lett volna kedve ilyen időben lefeküdni?

Holnap sem lesz repülés és ha ma alszunk, mivel üssük agyon a holnapot?

Egyszerre csak öblös hang szólalt meg:

- Ha nincs kifogásotok ellene, akkor majd én mondom el a Hal-Fari tréfát, amiben szintén, részt vettem.

Nino Tessera főhadnagy volt a közbeszóló. Jóarcú harminc év körüli torinói fiú, akinek kisujjában volt a repülés minden csinja-binja.
Mosolyogva kezdte el.

Tudjátok, azon az estén történt ez, amikor az angolok Nápoly, Palermo, Reggio és Cagliari felett tettek látogatást. Egész Szicíliában és Calabriá-ban megszólalt a légi riadó, mi pedig kénytelenek voltunk ölbetett kezekkel ülni itt.
Hajnali félhat lehetett, amikor Bobba százados az ágyamhoz lépett

És irgalmatlanul rázogatott.
- Kelj fel, hé ne dögölj itt, mint a lajhár! Megyünk megtréfálni az
angolokat!

- Ugyan menj a csodába!... - dörmögtem vissza álmosan. - Van is nekem kedvem viccelődni.

- Hagyj aludni! Azért, mert te álmatlanságban szenvedsz, mindig ilyen hülyeségekkel kell gyötörnöd az embert?

Bobba azonban a lábamnál fogva ráncigált le az ágyról. Megdühödtem. A barakkban kegyetlenül hideg volt és ez az állat itt félmeztelenül kizavar az ágyból, ahelyett, hogy a pokolba menne.

De Bobba makacsul kötötte az ebet a karóhoz:

- Nézd, Nino, most gyorsan felöltözöl, aztán elrepülünk Málta felé. Az angoloknak épp ilyenkor kell visszatérniük repülőterükre s ott lent azt fogják hinni, hogy ők jönnek vissza. Megadják nekünk a leszállási jelet, mi le is ereszkedünk vagy harminc méterre és kedvünkre kigéppuskázzuk magunkat.
Meglátod, úgy meglepődnek, hogy ép bőrrel visszatérhetünk. Fél óra múlva újra dögölhetsz az ágyban!

Felültem az ágy szélén és rendbeszedtem a gondolataimat. Kissé

még álmos voltam és nehezen kapcsolt az agyam. Nem tudtam, tréfál-e Bobba, vagy komolyan beszél? Aztán hirtelen rájöttem, hogy nem tréfál. Lassan ráeszméltem, hogy igenis kivihető a terv s ha egy ici-pici szerencsénk van, ép bőrrel megússzuk a dolgot.

- De mit fog szólni az ezredes? ... - vetettem közbe.

- Elintéztem - felelte és máris sietett ki a gépéhez.

Pár perc múlva én is felöltöztem. Jó melegen - amit nem bántam meg, mert kint majd megfagyott az ember, olyan dermesztő volt a hideg. Zsebembe tettem egy tábla csokoládét, gondoltam megeszem az úton, ha hazafelé repülök. Majd kiléptem a barakk-ból a sötétségbe. Mondom, fiúk, olyan sötét volt kint, hogy az orrom hegyéig sem láttam. Hold nem sütött, és tudtam, hogy hét óráig híre-hamva sincs a napnak. A repülőtér sar-kában már ott állt a két gép, az enyém és Bobba századosé. A kipuf-fogócső végén szikrák villantak a sötétségbe.

Megvakartam a fejemet. Ugyan hogy a csodába fogunk ilyen sötét-ben startolni? Ha jól emlékszem, a repülőtér szélén nyárfasor húzódik; ha nem ügyelünk, úgy nekimegyünk, mint a pinty.

Bobba nem gondolt ilyesmire. Vidáman fütyörészett és egyáltalán nem aggódott a nyárfák miatt, hirtelen az is eszembe jutott, hogy a repülőtér egyik oldalán gödör van, amit már vagy tíz napja készülünk betemetni, de a kutya sem törődött vele. Ha most belegurulok, az ördög sem ment meg a tótágastól. Bobbának viszont nem lehetett nemet mondani. Alapjában is egyre jobban tetszett a terv. Magamban megeresztettem egy fohászt. Adja az ég, hogy sikerüljön a téfa

Ti mindnyájan ismeritek Bobbát, tudjátok milyen ember. Pompás pilóta, ember a talpán, kevés olyan acél idegzetű férfi van a világon, mint ő. Nos, amint ott morfondírozok magamban, egyszer csak hozzám lép, meg-ragadja a karomat, a másik kezével kikotor a zsebéből egy cigarettát és a számba nyomja.

- Nesze, itt egy Camel. Az előbb csentem el az ezredes asztaláról egy dobozzal... Meglátod, Nino, micsoda „muri" lesz, ha a fiúk megtudják a dolgot. Megpukkadnak az irigységtől. Az angolok pedig nem is álmodják majd, hogy olasz látogatókat kapnak és szép „welcome"-mel fogadnak Hal-Farnál!

Felmásztunk a pilótaülésbe, a motorok már jól bemelegedtek, hiszen idestova vagy tíz perce jártak szabadon. Hiába, ahogy mondottam, nem lehetett öt méterre se látni. Előttünk bizonytalan távolságban ott volt a nyárfasor, mögötte házak - eszerint legfeljebb csak száz métert gurulhattunk. A gödörre is vigyázni kell, hogy az ördög vinné el.

Megegyeztem Bobbával, hogy ö megy előre és majd kis kézilámpával jelzi, merre tart. A lámpa különben arra szolgált,

hogy az iránytűt nézhes-sük. Bobba gépe lassan megindult, én is igyekeztem a nyomában marad-ni. Még talán száz métert sem gurultunk, amikor észrevettem, hogy a leve-gőben vagyok. Hihe-tetlen, gondoltam magamban, milyen könnyen kezelhető ez a „C. B." Csak érteni kell hozzá és úgy lehet bánni vele, ahogy akarja az ember. Könnyen emelkedik és nem kell állandóan rettegni, hogy kilométereket csúszik a hasán a gép. Istenem, de sötét van itt fent a levegőben! Még a csillagok sem érnek egy fityinget sem. Olyan halvány a fényük, mint egy utolsót pislákoló zseblámpa körtének. Bobbának is eszé-be juthatott volna előbb a dolog, amikor még volt egy kis holdfény és lega-lább az orra hegyéig elláthatott az ember.

Vaksötétben repülök és egyetlen támpontom Bobba kis zseblámpája, amit néha-néha kidug oldalt, hogy láthassam az irányt. Nem látom a műszer-táblát, a magasságmérőt, az órát és kizárólag egy jókedvű és vakmerő százados felelősségére repülök, aki fejébe vette, hogy megtréfáljuk az angolokat.

Mondom magamban: Nino, ennek fele se tréfa! Ez itt, nem bátorság, nem vakmerőség, hanem merő ostobaság. Itt vásárra visszük a bőrünket és a bajtársak joggal mondják majd, hogy bolondok voltunk és megérdemeltük sorsunkat. Nem mondom, ha sikerül a dolog, jó kis muri lesz és holnap mindenki megsárgul az irigységtől. Bobba vakmerő bolond, de hát, az a mestersége. Meglátod, Nino, nem kell aggódni, fog ez menni!

Már vagy húsz perec repülünk, amikor kelet felől lassan derengeni kezd az ég. Hála. Istennek, közeledik a reggel és vége lesz hamarosan ennek az átkozott sötétségnek. Lenézek, s íme, vagy kétezer méterre alattunk, megpillantom Málta sötét árnyékát. Az angolok már észrevettek ben-nünket, nem hiába vannak kiváló repülőgép jelző műszereik. Mi azonban reménykedünk, hogy sikerül megtévesztenünk őket. A tréfa eddig még si-került, reméljük a továbbiakban sem lesz baj. Bobba nem csak ügyes re-pülő, hanem gyorseszű ember is és elsőrangú lélekbúvár ... megbízhatom benne.

Az angolok csakugyan azt hiszik, bombavető repülőgépeik térnek vissza Szicília felől és a Hal-Fari világítótoronyból kezdik leadni fényjeleiket. Megszakítás nélkül közlik velünk morze jelekkel angolul:

- Itt Málta! Itt Málta!...

Bobbának igaza volt. Semmi kétség, összetévesztettek bennünket honfi-társaikkal. Bobba százados jelt ad a lámpával, mire szinte függőlegesen vetjük le magunkat a jelzéseket adó világítótorony irányában. Amilyen fi-gyelmesek az angolok, még arra is van gondjuk, hogy a la-vallettai rádió-leadó antennáját ki-világítsák, nehogy esetleg beleütközzünk... Egyre gyor-sabban közeledünk a Hal-Fari repülőtérhez. Az angolok szünet nélkül adják le hívójeleiket:

- Itt Málta ... Hal-Far!...

Nem várjuk meg, míg ránk világítanak a fényszórókkal, egyenesen lecsa-punk a sötétlő háztömböktől és katonai épületektől körülvett repülőtérre, melyen élesen kivehető vagy két sor indulásra készen álló Gloster-gép. Végigsöpörjük az angol gépeket gyujtógolyókkal megtöltött géppuskáink-kal.

Az angolok hirtelen észbe kapnak. Végre rájöttek, hogy honi gépek helyett olasz látogatókat kaptak. Szegények, képzelem milyen dühösek lehettek a kellemetlen felfedezésre! Mielőtt ránk lőhettek volna, már vissza is térünk és újabb golyózáport zúdítunk a földön álló Glosterekre, aztán felrántjuk a gépet, mert az angol gépekből is lángok csapnak fel és hamarosan kivilá-gítják a repülőteret.

Lent felsivít a riadót jelző sziréna és éktelen ropogással megszólalnak a légelhárítóágyúk. Szükségtelen, hogy ezt bővebben vázoljam nektek. Nálam bizonyára jobban ismeritek Máltát és gondolhatjátok, micsoda po-kol zúdult ránk.

Szerencsénkre a lövések messze elsüvítettek fejünk felett, mivel nem emelkedtünk magasra, sőt amilyen alacsonyan csak lehet, igyekeztünk ki-jutni a nyilt tengerre. Egy-két pillanat és máris megcsillant alattunk a haj-nali félhomályban a tenger, a szabadulás.

Bobba szemmel láthatóan igen jókedvű volt, mivel egészen lehetetlen bukfenceket vetett gépével a levegőben. Hol nyílsebesen szökött fel a magasba, hol orrára buktatta a gépet, hogy szinte súrolta a habokat. Bolond ez az ember - gondoltam magamban, bár én is majd kiugrottam a bőrömből örömömben. Szerettem volna énekelni, ordítani. Hirtelen eszembe jutott a csokoládé. Zsebembe nyúltam és jókedvűen majszolni kezdtem...

Ezzel megszületett a XX. repülőszázad naplójának második története. Az ezredes kijelentette, hogy érdemes megörökíteni Nino Tessera főhadnagy úr kalandját. Azt azonban nem állhatta meg, hogy oda ne vágja Tesserá-nak:

- No, azért ne bízd el magad, Nino! Amit te csináltál, azt akármelyi-künk megtette volna. Mi ez a kis kirándulás? Semmi. De tagadhatatlan, hogy te csakugyan megtetted. Ez a különbség!

A „picchiatelli"-k fészkén

Egy augusztusi reggelen fehérszínű. „Ala Littoria" utasszállítógép emelkedett fel Bengasi repülőteréről és méltóságteljesen a tenger felé szállt, az anyaország irányában. Az éjszaka folyamán ellenséges gépek lepték el a város feletti légiteret és gyilkos bombazáporral árasztották el lakónegyedének fehér kupoláit, mi-naretjeit. Az eget majdnem egy óra hosszáig megvilágította a

légelhárítóágyúk tüze. Az olasz vadászgépek sem maradtak tétlenek. Felszálltak és hamarosan elkergették, sőt egé-szen az egyiptomi határig üldözték az angolokat. Egy Gloster mintájú an-gol gépet még a város feletti sikerült lelőni, a többiek elmene-kültek, azt azonban, sajnos, nem lehetett megakadályozni, hogy gyilkos gyújtóbom-báikat le ne dobják a békében alvó városra.

Bengasi repülőterén a nagy fehér gépet gyermekek és asszonyok állták körül, ezeket kellett a gépnek hazaszállítania Olaszországba. Munkások, parasztok, kereskedők gyermekeit és feleségeit, akiket apjuk, férjük most hazaküldött az anyaország biztosabb partjára.

A gyors, hárommotoros polgári utasszállítógépen nincsenek géppuskák és más védekező fegyverek. A golyószórók helyén a szokatlan úttól kissé sá-padt és ijedt arcú kisgyermekek ülnek s egy áldott állapotban lévő asz-szony, aki pár hónapos kicsikét tart az ölében. Odébb egy feketeinges, fel-kötött karú katona, aki Sidi-el-Barrani közelében sebesült meg s most be-teg-szabadságra utazik haza szüleihez.

A gép nincs álcázva. Hófehérre festették, mert ez a szín messziről jelzi, hogy békés szándékú repülésről van szó s hogy útja az emberiesség vé-delme alatt áll, amit még a legbarbárabb népeknek is elemi kötelességük tisztelni. Ebben a nyugodt hitben startol a gép és csak hamar ezer méter körüli magasságban folytatja útját egyenletes, nyugodt repüléssel a hazai partok felé.

A gépben mindenki nyugodt. Valami kimondhatatlan megkönnyebbülés látszik az arcokon. A gyermekek az ablakokhoz nyomják orrocskájukat és kikémlelnek a tengerre. Egyik-másik néha hangosan felkiált örömében, amikor felfedezi a tengerből ki-kiugráló pajkos delfineket. Az asszony ölében a kisgyerek felébred és hirtelen felsír. A nő kigombolja blúzát és szoptatni kezdi az éhes szőke csöppséget. A Sidi-el-Barinál megsebesült fiatal katona békésen alszik. A pilóták mozdulatlanul ülnek a vezetőfülké-ben és egyenletesen vezetik a hárommotoros óriásgépet. A repülőgép fa-rában levő távirófülkéből kihallatszik a rádióstiszt egyenletes kopogása, amint minden két percben leadja a szokásos jelentését: „a gépen minden rendben ... a gépen minden rendben".

Valóban - minden a legnagyobb rendben megy. A végtelen levegő óceánt egyetlen felhő sem takarja és a magasból a szokottnál is kékebbnek lát-szó tenger sima tükrén sehol egy halászbárka.

A messzeségben, a láthatár közelében hirtelen vékony füst száll az égnek és valami fehérség tűnik fel. Elsőnek a gyerekek veszik észre a füstöt és csodálkozva találgatják, vajon mi lehet? Ég talán a tenger? Milyen pompás látvány egy rajongó gyerek-hadnak !

A pilóták azonban tudják mit jelent a füstoszlop. Hajók bukkantak

fel a ten-geren. Pompás, masszív csatahajók, a mi hajóink, amelyek bizonyára Málta felé tartanak. A két pilóta összenéz. Egymás szeméből olvassák ki a közös gondolatot: Menjünk, repüljünk föléjük és üdvözöljük honfitársain-kat. Bizonyára jól fog esni nekik, ha két-három tisztelgő kört leírunk felet-tük. A gép vagy ötszáz méternyire leereszkedik. A gyerekek izgatottan és örömtől kipirult arccal kotorásszák elő zsebkendőjüket, hogy az olasz ha-jóknak integessenek.

Egyszerre különös dolog észlelhető a hajók fedélzetén. Furcsa lángok, apró füstgomolyok szállnak fel fedélzetükről. Tompa dübörgés reszketteti meg a leveggól. Azok ott lent ágyúval lövik a gépet! Hiszen akkor angol cirkálók!! A gép körül lövedékek robbannak, egyik majdnem súrolja a gép szárnyát.

A pilóták észreveszik a tragikus tévedést és cikcakban igyekeznek ki-vonni a gépet a tűzvonalból. Merész kanyarral újra égnek szegezik a hatalmas gép orrát, hogy a gonosz támadás elől elmenekülhessenek. Ha-marosan sikerül is olyan messzire kerülniük a hajóktól, hogy a légelhárító-ágyúk hatástalanok lesznek. Különben is a hajók bizonyára már észre-vették, hogy itt végzetes tévedésről van szó. Ez nem bombavetőgép. Nin-csenek rajta fegyverek, katonák, bombák. Közönséges olasz utasszál-lítógép, amin nők, gyermekek utaznak, postát, szállítanak. Kétségtelen, hogy néhány pillanat múlva elhallgatnak az ágyúk. Talán mi nem így ten-nénk? Az ő kórházhajóik talán nem zavartalanul vonulhatnak végig a Földközi-tengeren? Hiszen mi is bántatlanul hagyjuk átrepülni fejünk felett a vöröskereszttel jelzett, sebesültszállító, sőt még egyszerű utasszállító-gépeiket is. Ez nem becsületbeli kötelesség, hanem háborús törvény. Az, aki nem támad, nem támadható meg; aki sebesültet és gyermekeket véd, azt tisztelni kell. Ez a törvény - de a hajó ágyúi továbbra is ontják gyilkos lövedékeiket. A repeszgránátok fenyegető tűzparabolákat írnak le a leve-gőben, egy szilánk meg is sérti a gép jobb szárnyát. A pilóták bravúros akrobata-utatványokkal igyekeznek egérutat nyerni. Arcukon sötét düh és bosszúság látszik. Meg kell menteni a gépet az utasokkal együtt. Hajaszála sem sérülhet meg a gyermekeknek, a többi utasoknak. A kicsinyek szepegve bújnak össze, nem értik a dolgot. Ám, úgylátszik, még ez sem volt elég az angoloknak. Az egyik hajó fedélzetéről kis vadászgép emelkedik fel és fenyegetően közeledik a. nagy utasszállító felé. A pilóták nem mernek hinni a szemüknek. Nem, ez leheletlen! Itt csak tévedésről lehet szó. Lehetetlen, hogy ennyire aljasok legyenek. Mégis így van. Az angolok nagyon is jól tudják, hogy ez nem harci repülőgép, hanem közönséges utasszállító, amit messziről jelez a gép feltűnő fehér színe, a hatalmas kabintest és maga a gép alakja is. Mindez nem zavarja a Gloster vadászgépet abban, hogy négy gépfegyverével végig ne szántsa az utasszállítógép jobb oldalát. A halálthozó fegyverek gyilkos tüze végigsepri a gép motorját, vázát, a kabinokat.

Az egyik ablaknál még ott térdel az ülésen egy kisfiú és

mosolygó arccal integet a gép körül repkedő nagy madár felé. A golyók fütyülnek, az ab-laküvegek recsegve tűrnek szilánkokká, a gyermekek sírnak, kiabálnak, a sebesültek feljajdulnak. Az első támadás alkalmával a gyermekét szop-tató nőt halálos lövés éri. Mellén hatolt be a gyilkos gépfegyvergolyó és a sebből vékony csíkban folyik a vére a továbbra is anyja emlőjéhez tapadó gyermekre.

A pilóták tudják, hogy elérkezett a vég. Hacsak égi csoda nem segít, mi sem mentheti meg őket a biztos pusztulástól. Az egyik kormánykészülék már nem is működik, a fülkében sírnak, jajgatnak.

A csoda azonban bekövetkezik. Méghozzá a két pilóta ügyessége foly-tán, akik ebben a válságos percben is meg tudták őrizni hidegvérüket. Lejjebb, vagy 5-600 méternyire a tenger színe felett, vastag fekete eső-felhő terpeszkedik. A pilóták nekiirányítják a gépet és behatolnak a sűrű felhőbe. A barbár ellenfél most már nem találhatja el a gépet. A pilóták azonban hallják, hogy a Gloster nem hagyott fel aljas tervével: utánuk ha-tol, hogy újabb támadást intézzen ellenük. A Jóisten azonban őrködik a kicsinyek felett és jól elrejti a gépel, a sűrű felhő mögött.

Ebben a gomolygó, sötét ködben repül a gép vakon mindaddig, míg a pi-lóták meg nem állapítják, hogy a Gloster elkotródott, Most már nyugodtan folytathatják útjukat hazafelé, igaz ugyan, hogy a gépen megváltozott a kép; az egyik ülésen egy halott asszony ül, aki merevedő karjaival még mindig védően szorítja magához az éhes kis csecsemőt, a gyermekek pedig ijedten sírnak és nem értik a dolgot...

A R. A. F. e kiváló haditettét C. repülőterén, az olasz zuhanóbombázók föfészkén hallottam. A fehér utasszállítógépnek - szomorú terhével - sikerült elérnie az anyaországot. A gép első pilótája is belehalt két nap múlva az egyoldalú harc közben szerzett sebesülésébe. A „picchiatelli"-k adták meg neki a végtisztességet; a hős harcosok a hazájáért elesett hős harcosnak.

Úgy tekintjük őket, mintha emberfeletti lények lennének. Tudjuk, hogy hősök között vagyunk, akik csak ebben az izgalmas légkörben találják meg életelemüket. Nem mindennapi emberek. Az egyik vadászgép piló-tája ebéd közben meg is jegyezte: - Nagyon is helytálló elnevezést kapta-tok ti: „piechiatelli"-k ... Azt, amit, ti csináltok, nem lehet józan ésszel véghezvinni.

Ahhoz, hogy valaki úgy szembe merjen nézni a, halállal, mint ezek a fia-talemberek, meg kell szabadulnia a megszokott élet szabályaitól. Éppen ezért kissé bolondok valamennyien.

Ezen az olajfák és hegyek közé eldugott apró repülőtéren ülünk együtt a picehiatellikkel. A repülőteret úgy elrejtették, hogy csak „bennfentes" re-pülők találják meg.

Parancsnokuk, Ercolani százados szürke kis ember, akiből harapó-fogóval kell kihúzni a szót. Ez ugyan nem mesél repülőtörténeteket! Pedig érdekes dolgokat mondhatna. Társai mesélik, hogy úgy harcol a levegőben, mint az oroszlán a sivatagban. Amikor gépébe száll, szinte függőleges irányban fúródik a felhők közé. Egybeolvad a gépével, amely-nek tökéletesen ura. Az ember nem tudja: bátorsága vagy műszaki tudá-sa nagyobb-e?

De emberei is vetekszenek vele. Értik a légiharc és támadás minden csínját-bínját. A legjobbak soraiból válogatták ki őket: lélekben és testben elsőrangú emberpéldányok ezek. Pedig valamennyien fiatal fiúk alig néhány hete kerültek csak ide, bár rövid idő alatt megmutatták a világnak, mire képesek. Repülőszázaduk a legádázabb légiharcokban szerezte meg tűz-keresztségét, hősi halottaiknak, dicsőséges haditetteiknek, se szeri se száma.

Hallgassátok csak meg azt a drámai élményt, melyet főhőse, Brezzi főhadnagy, legutóbbi máltai kirándulása alatt élt át.

Hogy kicsoda Brezzi főhadnagy ? Nyakas, keménykötésű piemonti fiú, tartalékos tiszt, akit erősen fűt a harci vágy. Ha szembeállítjuk azokkal a húszesztendő körüli pilótákkal, akik repülőtereinket benépesítik, akkor hozzájuk képest Brezzi öreg fiúnak látszik. Számtalan légiharcot vívott már meg az angolok-kal , valamennyi máltai portyában részt vett, soknak ő volt a hőse is.Egy napon aztán olyan élményben volt része, mely után sokáig csak az ő nevét emlegették légi alakulataink.

Egy reggelen tizenkét bukórepülőnk kapott parancsot Malta ellen légitá-madásra. A tenger felett három nap óta ádáz sirokkó dühöngött, az afrikai partok mellett repülő gépeket pedig a gibli forró szele hevítette ízzóvá. A levegő olyan fülledt volt, hogy alig lehetett belélegezni

Kilencre volt kitűzve az indulás: a tizenkét gép azt az utasítást kapta hogy pár percnyi repülés után a légitér bizonyos pontján csatlakozzék az ugyanekkor valamelyik másik közeli repülőtérről elindult vadászalakulat-hoz, amelynek az volt, a hivatása, hogy a zuhanóbombázógépeket elkí-sérje és útközben támogassa.

Minden a legnagyobb rendben történt, a tizenkét gép, zárt alakulatban, egyszerre hagyta el a földet. A levegőben felfejlődtek és - szárny szárny mellett - óraműpontossággal haladtak kitűzött céljuk felé. A meghatáro-zott pontnál tervszerűen találkoztak a vadászgépekkel. Minden egyes gép elfoglalta a neki kijelölt helyet, azután csatarendbe fejlődve folytatták útijukat.

Kissé nehéz megmagyarázni, hogyan is fest az ilyen harci alakulat. Hogy az olvasó fogalmat alkothasson magának róla, megpróbálom leírni. Képzeljük el, hogy legfelül vanak a picchiatelli-k, mintegy ötezer méter magasságban, egymás mögött; lejjebb, körülbelül ezer méteren repül a kísérőraj, ezek oldalán és közvetlen felettük a bombavetők, melyek a közvetlen kíséretet képezik. Mögöttük s az előbbi két alakulat között félmagasságban jönnek a vadászgépalakulatok, azaz a „fél közvetett" kíséret. Ilymódon bármelyik oldalról bukkan is fel az ellenség, nem támadhat a gépekre meglepetésszerűen. Elméletben a picchiatellik-nek zavartalanul kellene eljutniok a cél felé. A valóságban azonban igen gyakran másképp alakulnak a dolgok. Amikor megkezdődik a harc s az égen felcikázik a gépfegyverek foszforcsíkja, szinte képtelenség, hogy a gépek megtarthassák induláskor kijelölt helyüket.

Jóformán valamennyi külön-külön, a saját szakállára harcol. Mindegyikük külön-külön vívja meg ellenfelével halálos párbaját.

Ennél a vállalkozásnál Brezzi főhadnagynak a zuhanóbombázók közti legutolsó hely jutott. Ez volt a szokásos helye támadások alkalmával. Nehéz és felelőség teljes megbízatás...

Még néhány perc és Málta felett vannak a gépek.

A sziget partja már jól kivehető. La Valletta házai a móló és a Marsa Sci-rocco raktárépületei is felbukkannak, élénk ellentétben az azúrkék ten-gerrel. Itt kezdődik a harc első felvonása.

A picchiatellik egyelőre még zavartalanul folytatják útjukat a közvetett ki-sérőgépek azonban már harcba bocsátkoztak öt-hat Hurricane-nal, ame-lyek mintha csak megérezték volna, hogy légitámadásban lesz részük, fenn tartózkodtak a levegőben. A picchiatellik csak később tudták meg, hogy ebben az első légiharcban két ellenséges gép semmisült meg.

A szigeten közben megszólaltak a légvédelmi ágyúk. A levegőég csak úgy zeng a gyors egymásutánban következő robbanásoktól s a gépek körül egyre sűrűbben jelennek meg a sárgásfehér kis füstfelhők. A leve-gőben szétrobbanó lövedékek ezer szilánkra pattannak. Brezi főhadnagy gépét is több repeszdarab éri, szerencsére azonban ő nem sérül meg. Gépeink mindezideig sértetlenek, pedig ugyancsak sűrűn fütyülnek mel-lettünk a foszforos golyók. Lent felbukkan Miccaba lőterének képe. Vilá-gosan kivehetők a cement kifutópályák, a hangárok, benzintartályok s a katonai épületek.

- Azt a parancsot kaptam, - mesélte később Brezzi főhadnagy - hogy szálljak, amilyen alacsonyra csak tudok, a repülőtér fölé és célozzak meg bukórepüléssel egy rejtélyes, köralakú cementterecskét, amit az angolok pár nappal ezelőtt építettek a repülőtér északi csücskében ... Még jó magasan járunk, amikor észreveszem a célpontot. Itt a pillanat a lebu-kásra. Lebuktatom

a gép orrát vagy nyolcvan fokkal és a szemem a cél-zókészülékre szegezem. Néhány pillanat kérdése volt csupán. Vagy kéte-zer métert buktam lefelé, azaz ötezer méterről háromezerre ereszkedtem, amikor a gépfegyverlövész szerelőm figyelmeztet, hogy két Gloster-gép van a sarkunkban és már meg is kezdték a tüzelést. Mind a nyolc gépfegyverük csakúgy szórja felénk a golyót. A helyzet drámai feszül-tségű lesz. Kísérő vadászgépünk messze van tőlünk és más gépekkel harcol. A hirtelen lebukás elszakított társaimtól, s így senki sem jöhet se-gítségünkre. Nincs más hátra, egyedül kell felvennem a harcot a két va-dászgéppel, bár azok sokkal gyorsabbak és több géppuskával rendel-keznek. Így nem sok reményem van arra, hogy végzek velük. A cél felé érve, még volt annyi lélekjelenlétem, hogy kioldjam a két bombát, ame-lyek szeren-csére találtak is. Ekkor hirtelen féloldalra döntöm a gépet és igyekszem kivonni a tűzvonalból. Ebben a pillanatban elsiklik mellettem egyik üldözöm és újra rámszórja gyilkos lövedékeit. Látom, hogy a rádió készülékemet pozdorjává lőtte. Mi is célbavesszük az egyik gépet és gépfegyverem végigszántja. Géppuskásom figyelmeztet, hogy a másik Gloster újra támadni készül. Teljes erőből jobbra fordítom a kormányt és kiengedem a féket. Csak a Jóisten mentett meg, hogy az üldözőm belém nem rohant. Úgy siklott el melletlem, hogy majdnem súrolta szárnyával a gépem oldalát.. Ismét egyenesbe hozom a gépet s most én vagyok az üldöző. Százszámra küldöm utána a golyókat és látom, hogy eltaláltam- hirtelen láng csap fel a Gloster motorjából. A füst egyre sűrűbb lesz... s a gép lángoló meteorként zuhan alá.

Ezt érezheti az, aki újjászületik. A halál kissé meglegyintett, de ha minden jóra fordul, még ép bőrrel hazaérhetünk. Körülbelül ezer méternyire lehe-tek a földtől. A légelhárítóágyúk csakúgy ontják felém a gránátot, csoda hogy nem találnak el. Űjra lebuktatom a gépet és megcélzom a tengert. Tudom, hogy mö-göttem bosszút szomjazva repül a másik Gloster. Körülnézek, hátha a segítségemre jön valaki? Látom, hogy egyedül vagyok. A többiek bizonyára másokkal verekednek. A kísérő vadászgépek, úgy lát-szik, nem vették észre párviadalomat s így egyedül kell megvívnom élet-halálharcunkat.
Néhány másodperc múlva hallom mögöttem ülő bajtársam hangját:

- Főhadnagy úr, Itt a másik Gloster!... Már kezd is lőni bennün-ket!... Még be sem fejeztem a mondatot, hallom a golyók fütyülését. Az első sorozat a gép hátsórészét érte és érzem, hogy kormánykészülékem meg-sérült. Mi sem maradunk tétlenek. Megfordítjuk a gépfegyvert és szünet nélkül lőjük üldözőnket. Sajnos, igen kevés reményünk van a menekü-lésre. Minden pilóta tudja, hogy ilyen esetben mindig a bombázó húzza a rövidebbet. Egyetlen, amit tehetünk, hogy amennyire csak lehet, buktat-juk a gépet, hátha így elszakadhatunk az üldözőtől. Ha csökkentem a sebességet és esetleg fordulok,

nyomban végez velünk a vadászgép.

Hátulsó gépfegyverem azonban folytatja a védekezést. Szerelőm hősie-sen tartja magát. Hallom a géppuska kattogásából, milyen hidegvérű biz-tonsággal kezeli a fegyvert. Ekkor újabb golyóáradatot kapunk, újabb ta-lálatok érik gépünket. Egyszerre elhallgat a hátsó gépfegyver. Mi történt? Dühösen hátraüvöltök lövészemnek, de csak valami különös morgó han-got kapok rá válaszul. Furcsa, panaszos hangot, amelyet nem is tudok pontosan leírni. Nincs időm ezzel törődni. Űjra buktatom a gépet, majd cikcakban repülök, egyszerre vagy öt kilométer távolságban hirtelen fel-bukkan előttem a tenger napfényes tükre.

Megfordulok, hogy lássam mi történt bajtársammal. Sohasem felejtem el azt a látványt. A kabin ablakai tele vérrel, gépfegyverlövészem, Gian Gino Vigo magába roskadva, elkékült arccal ül az ülésen. A gépfegyver szabadon hintázik állványán. Bajtársam halott. Fején találta a golyó. Az a különös hang, amit hallottam, az ő halálhörgése volt.

Erőt veszek magamon. Legalább mentsem, ami menthető. Haza kell vin-nem a gépet. A tenger már amúgy sincs messze - ha elérem, talán megmenekülök. Tapasztalatból tudjuk, hogy az ellenséges vadászgépek rendszerint csak a sziget felett bocsátkoznak harcba, ám mihelyt felbuk-kan a tenger, visszafordulnak.

Vajon elérem-e a tengert? Megfordulok és látom, hogy a Gloster nem tá-gít. Most aztán végem, gondolom magamban. Mind a négy gépfegyvere ontja rám a tüzet. Müszertáblámat is golyó éri. A legeslegnagyobb sebes-ségre kapcsolok, szinte lehetetlent kívánok a motortól. Mindez pár pillanat alatt játszódik le. Szinte önkívületben vagyok, nem is tudom, mit teszek a kezemmel. A gép hol felszökik, hol hirtelen lezuhan. Egyszerre megpillantom a tengert. De ha a Gloster nem hagy fel az üldözéssel, menthetetlenül elvesztem. Ha szokásához híven feladja a küzdelmet, ta-lán még hazajutok.

Egészen alacsonyra ereszkedem, szinte súrolom a vizet. Eszembe villan, hátha a többi ellenséges gép is észrevesz? Most már képtelen lennék folytatni a küzdelmet, gépem nem bírna el újabb támadást, hiszen csupa lyuk, a kormány alig működik s a gépfegyverdobok jóformán üresek.

A Gloster azonban abbahagyta az üldözést. Látom hogy, vagy ötszáz méter magasra emelkedik és nagy kanyarral fordul a part felé. Köszönöm neked, Istenem.

Teljes sebességgel repülök hazafelé. A gép hasa alig néhány méternyire van a víztől, a magasságmérő majdnem semmit sem mutat. Nem kockáz-tathatom, hogy észrevegyenek. Ilyen alacsonyan jobban el tudok rejtőzni az ellenséges vadászgépek elől.

Egyszerre megpillantom a picchiatelliket;. Derék bajtársaim útban vannak hazafelé; körülbelül ezer méter magasságban zárt alakulatban repülnek. Mivel én pillanatnyilag gyorsabban repülök náluk, hamarosan elérem őket.. Megmenekültem ! Mögöttem azonban, a hátsó fülkében, ott fekszik szegény bajtársam is. Végtelen szomorúság szorítja össze a torkom. Majdnem minden utamon elkísért ez a szegény fiú, hűséges bajtársam volt az utolsó pillanatig. Hős volt, a szó legszorosabb értelmében, és halála percéig elkeseredetten küzdött a becsületért....

- Elesett bajtársamat a fűbe fektetjük. A pilóták körülállják. Szemükben könny csillog, szeretnék visszafojtani, de nem sikerül. A parancsnok harsány hangja ráz fel bennünket:

-Fiúk, motorvizsgálat! Gyerünk dolgozni!
Holnap a picchiatellik újabb látogatásra indulnak Málta fölé.

Húsz óra hosszat egyedül a tengeren

- Túl sokáig tartott elbeszélésed, majdnem fél óráig untattál ben-nünket, öreg fiú - szólalt meg az ezredes.- Ha ilyen lassan haladunk elő-re, el lehetünk készülve rá, hogy minden elbeszélésből konferencia lesz, ez pedig nem nekünk való! Gyorsabban a testtel, gyerekek! A leghő-siesebb kalandot is el lehet tíz perc alatt mesélni. Ha majd ez a szerencsétlen flótás (itt rám mutatott) egy szép napon kinyomatja a történeteket, az olvasók halálra unják magukat. Mi azonban szórakozni akarunk, agyonütni az időt, tehát csak érdekes történeteket vagyunk hajlandók vé-gighallgatni. Már idestova két órája jár a szátok, de csak az első meg az utolsó mese volt olyan, amitől nem kellett ásítania az embernek. Hagyjátok el a felesleges leírásokat, a lelki válságok és gépalkatrészek aprólékos ismertetését. Mind-nyájan tudunk repülni, így joggal kérhetjük, ne untassatok bennünket szerencsés startolásokkal, leszállásokkal. Azt is tudjuk, mit érez az ember olyankor, amikor Gloster-vadászgép van a sarkában. Csakis a lényeget mondjátok el. A nőstény varangy, amikor világra hoz egy kis varangyot, azt hiszi, hogy remekművet alkotott, pedig csak egy kis varangy bújt ki a petéből. Abszolút értelemben véve nincs semmiféle hősiesség. Ha Málta felett csak egyszer összetűz az ember az angolokkal, máris úgy érzi, megérdemelte az arany érdemrendet. Mese-beszéd! Nekünk az a feladatunk, hogy angol repülőgépeket lőjünk le. Aki rosszul landol, az vagy rossz pilóta, vagy balszerencséje van, ami alap-jában egy és ugyanaz. Szeretnék valami nem mindennapit hallani, valami olyat, amit nem mindegyikünk élt át. De ajánlom, hogy érdekesebb legyen, mint az eddigiek !

Tudja mit, ezredes úr, meséljen most ezredes úr valamit - vetette közbe Davico százados. - Ahelyett, hogy leszólná a mi kalandjainkat, szeretnénk ezredes urat hallani! A legérdekesebb

kalandját !

Az enyémre is sor kerül. Azt hiszem, elég érdekes lesz. De én majd csak a végén mondom el. Különben is, ha azt akarjuk, hogy tíz valamire való történetet összeszedhessünk, jó néhány estét kell még eltöltenünk mese-mondással. Ha a ti történeteitek nem lesznek eléggé érdekesek, áthí-vatok egykét fiút a legközelebbi repülőszázadtól kisegítőnek. Három ka-landotok közül kettőt azonmód ki lehet hagyni, annyira elcsépeltek. Legfeljebb a mesélőnek érdekes ... Különben, főhadnagy úr, ön most érkezett Afrikából... nem mesélne valami érdekeset ?

A megszólított főhadnagy pár napja érkezett hozzánk előző állomáshe-lyéről, valahonnan Libiából. A füstös barakkban levő tisztek közül senki sem ismerte a szótlan, kissé sápadt fiút. Eddig még nem vett részt egyik légicsatánkon sem. Mindamellett a fiúk igen szívélyesen fogadták. Látták, nem lehet holmi pipogya fráter, annál kevésbé, mert két ezüst és egy bronz vitézségi érem díszítette a mellét. Egy kis szalag meg azt jelezte, hogy a spanyol polgárháborúban is részt vett, mint önkéntes. Komoly fiú volt, nem zúgolódott az étkezés miatt, azonnal megfelelt neki a kijelölt repülőgép, ami pedig ugyancsak javításra szorult.

- Majd csak helyrepofozom! - jelentette ki nyugodtan.

Egyszóval derék fickó volt, mégpedig a javából.

Hogy miért helyezték át hozzánk, senki sem tudta. Lehet, hogy ezrede-sének valamilyen magánügyébe ütötte az orrát, vagy a tripoliszi előkelő hölgyvilág pletykáit adta tovább, mire aztán felettesei jobbnak látták leve-gőváltozásra küldeni. Mindez örök titok maradt, minket azonban nem is nagyon érdekelt.

Tény, hogy Ferrante főhadnagyot azonnal megszerettük. Nagyúri gesz-tusai voltak, hangjából is előkelőség áradt, de ruházatát kissé elhanya-golta.

Fehérneműje azonban a legfinomabb nyersselyemből készült. Nem ha-sonlított azokhoz az idegenlégiós filmekben szereplő mozihősökhöz sem, akiknek láttára megdobog a bakfisok és gépírólányok szíve. A legelső nap keresetlen szavakkal így szólt a fiúkhoz:

- Ide osztottak be hozzátok. Tudom, keménykötésű fickók vagytok, örülök, hogy veletek dolgozhatom.

Ugyanaznap este kockán veszített vagy kétszáz lírát, anélkül, hogy re-vánsot kért volna. Szó nélkül fizetett, amikor érkezését megünnepeltük. Amikor egyikünk megkérdezte tőle, hol szerezte vitézségi érmeit, csak legyintett:

- Ugyan, szóra sem érdemes. régi históriák ...

Látni lehetett ruhája alatt is, hogy atléta izomzatú férfi. Ha

jól meg-nézte az ember Ferrante főhadnagyot, érezte, olyasvalakivel áll szemben, akinek sok bánata volt életében és fittyet hány a halálnak. Egyszóval igen érdekes ember volt. Olyan, amilyenről a nők ál-modnak, de akivel sohasem találkoznak, mert az ilyen embereket könnyebben meg lehet találni a sivatag kellős közepén, vagy tengeralattjárók belsejében, mint a bridzs szalonban.

Amikor az ezredes megszólította, igy válaszolt:

- Ugyan, ezredes úr, hiszen én csak tegnap érkeztem. Kit érdekel-nének az én kalandjaim, amelyeket különben sem érdemes elmesélni, olyan unalmasak. Kérem, mentsen fel e kötelesség alól...

Az ezredes azonban nem hagyta annyiban a dolgot.

- Ugyan, ugyan! Te a pálmafák hazájából jöttél, mi pedig itt rosto-kolunk az olajfák közt. Odalent egészen más életet éltek... Legalább azt meséld el, hogyan szerezted legutolsó vitézségi érmedet?!

- Ezt az érmet nem a sivatagban szereztem, - kezdte el Ferrante fő-hadnagy - hanem a tengeren. Mondhatom, meglehetősen szerencsétlen kimenetelű akció volt. Különben is, aznap bármihez fogtam, minden balul ütött ki. Délben, amikor leültünk az asztalhoz, egyszerre csak jött a parancs, hogy azonnal induljunk, mert felderítőgépeink valami tizenöt egységből álló angol hajókaravánt vettek észre. Körül-belül száz kilométerre lehettek a parttól. Az áruszállítóhajók öt vagy hat jól felfegyverzett kísérőhajó védelme alatt vonultak Egyiptom felé. A hárommotoros gépek-re legnehezebb bombáinkat szereltük fel és tíz perc múlva már bőszen kerestük az angolokat.

Ragyogó augusztusi nap volt, az égen egyetlen felhő sem látszott. A ten-ger felülete sima, mint a tükör. No, majd ellátjuk az angolok baját! Elvesszük kedvüket a hajókázástól!

Valóban, vagy húsz-huszonöt perces repülés után egymástól körülbelül kétszázméteres távolságban, egyenes vonalban vonultak az angol hajók. Két oldalt, elől és hátul, cirkálók és torpedórombolók egészítették ki a menetet. Repülögépanyahajó, szerencsére, nem mutatkozott a láthatá-ron, így ellenséges repülőgépek sem zavarhatták támadásunkat.

Hárommotorosaink a hajók fölé értek és vagy ötszáz méter magasságból lehullottak az első bombák. Az egyik pontosan közepén talált el egy szál-lítóhajót. Pillanatok alatt elsüllyedt. Két másik hajó is kigyulladt. Közben azonban a cirkálók is megkezdték a légelhárító tüzet. Gyors egymásu-tánban szórták felénk a lövedékeket. Azt hiszem, ti is tudjátok, mit jelent ilyenkor a lövöldöző hajók felett keringeni.

A haditengerészet, bárhol a világon, egyformán érti, hogyan kell

véde-kezni légitámadások ellen. Hiszen évek óta gyakorlatoznak s a pontosan célzó ágyúk ellen nem sokat ér a vitézség. A há-borús szakértők nagy-képűen kijelentik: a repülőgépek ellen a hadihajók nem tudnak kellő-képpen védekezni. Azt ajánlanám ezeknek a tudálékos uraknak, üljenek repülőgépre, vegyenek részt egy hajókaraván elleni támadáson, majd meglátják, milyen érzés az, amikor pár méterre a géptől robban a gránát. Inkább megyek ezerszer Málta vagy London fölé, mint egyszer is csa-tahajók ellen. Ebben, azt hiszem, egyetértetek velem.

Hogy rövidre fogjam a mondókámat, elég az hozzá, hogy szétszórtuk a hajókaravánt, hat hajót elsüllyesztettünk, a többiek több-kevésbé mind megsérültek. Az egyik cirkáló szintén harcképtelen lett. Éppen for-dultunk ... hogy, mint aki jól végezte dolgát, hazafelé vegyük utunkat, amikor egy gránát-szilánk átüti benzintartályomat. A benzin úgy folyik, mintha szódásüvegből ömlene. Én is kapok egy kis benzintust. A folya-dék behatol szemüvegem mögé és éktelenül csípi a szememet.

Kicsiben múlt, hogy lángba nem borult az egész gép. - Haza kell jutnom, mielőtt kifolyik a benzin - gondolom magamban. A tartály azonban vé-szes gyorsasággal ürül s én kétségbeesetten próbálom a gépet az elér-hető legnagyobb sebességre kapcsolni. Sajnos, a part még messze van.

Társaim már megelőztek, hiába igyekszem a nyomukba, nem sikerül utol-érnem őket. Vagy hatvan kilométernyi távolságban elmosódott vonalat lá-tok. Az lenne a part? Üjra reménykedni kezdek, de mi ez?... Csaff... Csaff... A motor prüszköl még vagy kettőt és megáll. Nincs egy csepp benzinem se. Lefékezem a gépet és lassan siklórepüléssel ereszkedem a tengerre. Gyorsan leoldom magamról az ejtőernyőt és felkapcsolom a mentőövet. Mondhatom, kellemesebb perceket is éltem már át életemben

Mialatt vészesen közeledem a tengerhez, hirtelen eszembe jut egy kis vita, amit előző este az ebédlőben hallottam: „Vajon mi jobb: a tengeren végezni kényszerleszállást, vagy a hegyekben?" Az általános vélemény az volt, hogy a tenger jobb, mert ha egy kis szerencséje van az ember-nek, még meg-menthetik, míg a sziklákon, több mint valószínű, összetöri magát.

Ebben a pillanatban azonban inkább szerettem volna a hegyeket válasz-tani. Hiszen nem bizonyos, hogy mindig meredek sziklára esik az ember. A hegyekben rengeteg legelő, lankás lejtő, füves rét van. A vízben azon-ban mit csinálhatok? Teljesen sorsomra vagyok bízva. A gép, legalábbis az ilyen nehéz hárommotoros, úgy elmerül, mintha ólomból volna. Meg aztán, brrr .. nem is jó gondolni a cápákra! Az ember képzelete vil-lámgyorsan csapong ilyenkor. Még hozzá néha, ilyen veszélyes helyzet-ben, a leg-ostobább gondolatok keringenek a fejünkben. Emlékszem, egy alkalommal Bengasi felett vagy négy Spitfire-géppel harcoltam, amikor hirtelen eszembe jutott, hogy elfelejtettem meghagyni a

legényemnek, kerítsen új zsilettpengét, különben nem tudok megborotválkozni holnap! Marhaság, de minden valószínűség szerint veletek is megtörtént már ilyesmi.

Egyszóval puff: bent vagyok a vízben. A gép egy pillanatra megáll a hul-lámokon, majd orra bukik, de hirtelen ismét kiemelkedik a víz alól. A szárnyak, hál' Istennek, fenntartják. Nos, ha a szárnyak kibírják egy óráig, megmenekültem, ha nem... hát... Sajnos, a gép nem bírt sokáig a felszínen maradni. A szárnyakat szitává lyukasztották a gránátszilánkok, hamarosan megtelnek vízzel. Mint a csöbör, amit a csap alá raknak. A gép egyre jobban süllyed, majd hirtelen összecsapnak fölöttem a hullámok. Szerencsémre, mentőövem pillanatok alatt újra a víz felszínére emel. Egyedül vagyok a végtelen, sima óceánon.

Helyzetem elég drámai volt, elképzelhetitek. Most, hogy elmesélem, osto-baságnak tűnik fel előttem, akkor azonban nem volt az. Képzeljétek csak el: hirtelen úgy érzi az ember, mintha minden tagja jéggé dermedne a hideg vízben. A lehető legőrültebb gondolatok ke-ringenek az agyamban. Egy pillanatra arra gondolok: lekapcsolom magamról a mentőövet. Inkább legyen vége mindennek, minthogy itt kínlódjam Isten tudja mennyi ideig, étlen-szomjan, cápák prédájául.

Ám mégis felülkerekedett bennem az életösztön. - Hátha nem is ilyen sö-tét a helyzet - gondolom hirtelen. Nemsokára megérkeznek a keresé-semre küldött repülőgépek... Ha minden jól megy, pár órán belül ágyban lehetek. így aztán lassan igyekeztem beletörődni a megváltozhatatlanba, még úsztam is egy keveset, nehogy egészen elzsibbadjon a karom meg a lábam. Számolom a perceket - elmúlik egy óra, majd a következő. Mi ez? Motorzúgás? Biztosan ők azok!.. . De nem. Képzelődtem csupán! A víz már nem is hideg, sőt, egészen langyos. Szinte kellemes érzés, amikor egy-egy hullára átcsap az ember fején.

Majd hirtelen ismét úrrá lesz rajtam a kétség, a rettegés. Mi lesz, ha nem vesznek észre a magasból?! Hiszen olyan kis pont lehetek itt a hullámok hátán, mint gombostű a szénakazalban. Még csak hagyján, ha a vízbe fulladok, de az is megeshetik, hogy cápa támad rám, leharapja a lábam és én a legnagyobb kínok közt vérzem el. Rettentő kétségbeeséssel kez-dek újra úszni, amerre a partot sejtem. Tudom, hogy hiába, de - mindegy. Érzem, halántékomon pattanásig feszülnek az erek. Mondhatom, közel voltam a megbolonduláshoz ...

Nemsokára azonban kissé megnyugszom. Gondolom, nem ártana levetni a cipőmet... olyan nehéz, mint az ólom. De nem... A cápák esetleg nem tudják átharapni a vastag bőrt... Jóságos ég, milyen forrón tüz a nap. Még napszúrást kapok! Legjobb lesz, ha bekötöm a fejem zsebkendővel, mint kisfiúkoromban, amikor kalózosdit játszottunk. Remek ötlet, legalább

könnyebben észrevesznek a magasból. Végre sikerül fejemre kötni a zsebkendőt.

Csak legalább az órám járna! Sajnos, azonban mihelyt vízbe kerül-tem, megállt. Vajon hány óra lehet? Mióta lebegek a vízben? Két, há-rom, négy órája? Talán egy órája s csak én hiszem azt, hogy már annyi idő eltelt?! Hiába vizsgálgatom a látóhatárt, sehol semmi. Hátha nem is jöhet-nek?! Türelem ! Hidegvér ... Bizonyos, hogy eljönnek. Utóvégre nem hagyhatnak itt dögölni, mint a kutyát!

A nap tüze egyre tűrhetetlenebbé válik. A sós víz marja a bőrömet, keze-men megjelennek az első fehér hólyagocskák. Gyomrom is fáj. Úgy látszik, sok tengervizet nyeltem.

Idegesen vizsgálom az eget. Sehol semmi. A szemem már káprázik. A sósvíz is csípi, se nyitva, se behunyva nem tudom tartani. Egyszerre tom-pa, távoli zúgás üti meg a fülem. Bizonyára képzelődöm... De nem! A zú-gás ismétlődik. Igaz lenne? Drága bajtársaim jönnek értem! Milyen jó, hogy jó bajtár-sak is vannak a világon! Remélem, észrevesznek! Ó, csak észrevegyenek!...

A tenger már nem olyan sima, mint reggel volt. Egyre jobban hullámzik. Hol hullámhegyen, hol hullámvölgyben vagyok. Akármennyire is fáj a szemem, be kell hunynom. A számat is becsukom, nehogy még többet igyak. Újra kétségek gyötörnek. Nem könnyű dolog megtalálni egy hajótöröttet ötven, de még harminc méter magasságból sem. Végre megpillantom a gépeket. Három jön a keresésemre. Nagy zajjal, jóformán a fejem fölött repülnek el, mégsem látnak meg. Kétségbeesetten integetek, kiáltozok, de hiába. Lekapom fejemről a zsebkendőt, azzal integetek, ám ez is hiábavaló kísérlet. A repülőgépek egy darabig még keringenek a tenger fölött, majd mind jobban távolodnak attól a helytől, ahol a hullámok tehetetlen játékszereként lebegek... A nap hamarosan elnyeli őket.

Még egy óra telhetett el, amikor nagy fehér hidroplán tűnt fel. Már-már azt hittem, észrevesz, mert láttam, hogy leszállni készül. De úgy látszik, valami úszó fadarab, roncs téveszthette meg - újra felemelkedett a leve-gőbe. Nem látott meg! A gép egyre jobban távolodott tőlem. Ismét egyedül maradtam, a legnagyobb kétségbeesés közepett.

A nap közben méltóságteljesen közeledett a látóhatár felé. Vérvörös ko-rongja búcsúzóul beragyogta a tenger hullámait. Nemsokára esteledett. A látóhatár közelében hajókaravánt láttam elhaladni Angol, olasz hajók? Ki tudja? Olyan messze voltak, hogy nem is próbáltam integetni feléjük. Közben sötétedett. Elérkezett életem legrémesebb éjszakája.

El sem bírom mondani, mit éltem át. Magam sem tudom, hogyan bírtam ki az örökkévalóságnak tetsző órákat. Hol az öngyilkosság gondolata, hol kétségbeesett halálfélelem támadt

rám. Kibírhatatlan szomjúság gyötört. Behunyt szememmel hegyi patakokat láttam csörgedezni. Az éhségtől szinte össze-zsugorodott a gyomrom. Sajgó bőrömet kimarta a sós víz...

Végre megvirradt. Jóformán önkívületben voltam, amikor az izzó lángko-rong újra kibukkant a látóhatár pereméből. Eszerint már vagy tizenhattizenhét órája lehettem vízben. Ellenállóképességem a minimumra csök-kent. A tenger, amely egész éjszaka labdázott velem, kissé lecsillapodott. Mire. a nap feljebb emelkedett az égen, tükre újra kisimult.

Azután még néhány óra telt el - közben nem is tudom, mit csináltam. Lehet, hogy eszméletlen voltam. Egy pillanat azonban örökké em-lékezetes marad számomra. Ez volt és, azt hiszem, ez is marad életem legboldogabb perce. Dél tájban újabb motorzúgásra ocsúdtam fel. Már nem volt erőm integetni sem. Csak annyit láttam, hogy a hatalmas gép egyre kisebb köröket ír le fölöttem, majd pár méterre tőlem a vízre siklik. Éreztem, hogy két erős kar nyúl a hónom alá és felhúz. Bajtársaim nem hagytak cserben. Kora hajnal óta kutattak utánam s most szerencsésen észrevettek... megmentettek.

Nos, ez az én vitézségi érmem története. Egyáltalán nem is értem, miért kaptam, hiszen igazán nem lehet valami hősi dolognak nevezni, amit tettem.

Meg kell hagyni, ilyen kaland nem minden nap történik az emberrel. Húsz órát hánykolódni a nyilt tengeren egyedül, egy mentőövvel...

Az ezredes kijelentette, hogy a XX. repülőszázad naplója újabb feje-zettel bővült.

- Fiúk, köszönöm, mára elég volt! - búcsúzott el tőlünk, majd felkelt és hozzám lépett.

- Kedves újságfirkász barátom, remélem nem felejted el az itt hallott történeteket A kiadást majd együtt intézzük el.,.

A könyörület szárnyai

Fújt a szél, az eső csakúgy ömlött, amikor ebbe az öbölbe érkeztünk.
A kellemetlen, havas eső végigsöpört a tengeren s a szárazföldön. A hullámok vadul birkóztak egymással. Kutya idő volt, mondhatom. Kezdtem megbánni, hogy ilyen lehetetlen időt választottam ennek az Isten háta mögötti helynek a meglátogatására. Igaz, nem is annyira mi választottuk az időpontot és a helyet. Mi csak parancsnak enge-delmeskedtünk. A nap vérszegényen állt az égen, amikor útnak in-dultunk. De hamarosan kitört a vihar s a pokol minden dühe ránk szakadt a felhőkből. Eleinte csak lassú cseppekben esett az eső, ké-sőbb megeredtek az ég csatornái. Ha akartuk, ha nem, bőrig áztunk.

A vihar teljes erejével tombolt. Az ég minduntalan meg-világosodott a cikázó villámoktól és az égzengéstől szinte megsüketültünk. Motorcsónakunk teljes sebességgel közeledett az olajfáktól és narancsligetektői Övezett kis sziget felé. Amikor elindultunk, lelki szemeink előtt láttuk a parányi tündérszigetet. A természet azonban gondoskodott róla, hogy elvegye kedvünket a derűlátó elképzelésektől. Egymásba ka-paszkodtunk, nehogy a megdühödött hullámok le-seperjenek a motorcsónakról.

Szinte facsarni lehetett belőlünk a vizet, amikor hajócskánkkal vagy harminc méterre a homokos parttól, megálltunk. Itt laposfenekű dereglye jött elénk, ezen folytattuk utunkat, míg végre fogvacogva, csontig fagyva a szárazföldre értünk.

Szerencsére forró kávéval vártak bennünket Ezután új kávéadag kö-vetkezett, majd gyorsan befűtöttek a fehér házikó kandallójába és ha-marosan kellemes meleg vett körül. A levegőben ínycsiklandó konyha-illat terjengett.

Kezdtük kellemesebben érezni magunkat. Körülnéztünk, hogy jobban szemügyre vegyük vendéglátóinkat. Kedves, jóarcú fiatalemberek voltak mind. Holnapra a ruhánk teljesen megszárad, mi is kiheverjük a meglehetősen „nedves" kirándulást. S ami a legfontosabb, gazdagabbak leszünk egy élménynyel. Néhány órát tölthettünk e rokon-szenves, fiatal pilótákkal, akik ezen az eldugott szigeten hősies és magasztos feladatot végeznek.

Most már nem bántuk, hogy idejöttünk, a napfény is visszatért szí-vünkbe. A levegőben kellemes illatok csiklandozzák szaglószerveinket, a fahasábok Duruzsolva égnek a nyitott kandallóban, kellemes békebeli hangalat vesz körül bennünket. Az eső szünet nélkül dobol az ablaküve-gen.

A fiúk körülállnák. Parancsnokuk, egy harminc év körüli, atlétatermetü, pi-lótaegyenruhás férfi, tartja szóval a társaságot. Most látom csak, hogy a pilóták valamennyien egyenruhában, útrakészen állnak. Ez az előírás náluk, bármelyik pillanatban ér-kezhet rádiójelentés, hogy azonnal indulni kell. „X. Y. szélességi és hosszúsági foknál hajótöröttek hányódnak a tengeren..."

Illik elárulnunk végre, hogy egy mentőszázad vendégei vagyunk. Egyike ama kis alakulatoknak, amelyeket e széles hadiövben mindenütt találha-tunk. Feladatuk, hogy bármikor, bárhol bajbajutott bajtársaik segítségére legyenek. Különös harcosok ezek, kezük még soha-sem nyugodottt géppuska agyán, ujjuk még egyszer sem oldott ki bombákat ellenséges állások fölött. Fegyvertelen katonák, akik nehéz munkájukat a vörös-kereszt jele alatt végzik. Kevesen ismerik őket, a hadi jelentések nem is emlékeznek meg róluk. Amikor veszélyben vannak, nem ad nekik erőt a győzelembe vetett hit.

Nem fűti őket harci vágy, amikor zakatol körülöttük a

gépfegyver. A har-coló felek bármelyike eltalálhatja őket, nem védhetik magukat. Egyedül a jó Isten ügyel rájuk, amikor emberszerető feladatukat végzik.

Ebből áll a mentőcsapat gigászi küzdelme. Amikor hajótörött kér se-gítséget, azonnal indulniok keli

Nem számít, ha a tenger hullámait vihar korbácsolja és életveszélyes a felszállás. Az sem számít, ha az ég csatornái megnyíltak és a fekete vi-harfelhők szinte ellepik a dühöngő tengert. A könnyű kis hidroplánnak ép-púgy meg kell birkóznia az elemekkel, mint a viharba került bárkának. Mindezzel nem tö-rődnek az emberek. Bármely pillanatban kockára teszik életüket, hogy embertársuk életét megmenthessék,.

A derék fiúk tegnap, éppen úgy, mint ma, e kis szobácskában beszél-gettek. Halk beszédükből kicsendült a visszafojtott honvágy. Valaki kopogott. Vízhatlan ruhába öltözött tengerész lépett be és ívet nyújtott át a parancsnoknak.

Azonnal útra kell kelniük, a Földközi-tenger egy bizonyos pontjára. A parancs hozzávetőlegesen tudta csak megadni a hosszúsági és szé-lességi fokokat, mivel a kényszerleszállást végzett repülőgépen nem volt rádió. A légügyi központ adta le a hírt s most azonnal indulniuk kellett, mert minden percnyi késés végzetes lehetett a bajbajutott repülőre nézve. A lehető legrövidebb időn belül meg kell találni a pilótát. Va-dászgépe tartályából kifogyott az üzemanyag, kényszerleszállást kellett végeznie a tengeren. A könnyű gép néhány órát még kibír a víz színén. Sietni, mielőtt az örvény sír lerántja a gépet és a pilótát!...

Sajnos, azonban a tenger tegnap éppen olyan viharos volt, mint ma. Csak a legnagyobb üggyel-bajjal lehetett felszállniuk. Még a lehor-gonyzott hidroplánt is nehéz megközelíteni a bőszen nyar-galó hullámok miatt. Mikor aztán végibe a személyzet elfoglalta hetyét a gépben és a légcsavar forogni kezdett szinte lehetetlennek látszott, hogy a viharos tengerről fel tudjon emelkedni a gép.

Jó két-háromszáz métert bukdácsolt a hullámok között. A csónak-szerkezet végül is elszabadult a vízfelületről s a hidroplán nagy nehezen a levegő felé fordította orrát. A gép még a levegőben is csak nagy nehe-zen tudott előrehaladni, mivel a fekete esőfelhőktől alig lehetett látni. Pár perces repülés után havas viharfelhőbe jutottak. A gép szárnyait jégkéreg lepte el. Kénytelenek leereszkedni, majdnem a víz színéig, mert ha nem teszik: a kis mentőcsapatból hamarosan hajótörött társaság válik. Így repültek vagy két méternyire a tajtékzó hullámoktól. Előttük, valahol a viharzó tengeren, ott hányódott egy szerencsétlen hajótörött, aki a vihartól és halálfélelemtől teljesen elcsigázva várta sorsát...

A hidroplán pilótái szinte gépiesen végzik feladatukat. Kezük

görcsösen markolja a kormányrudat, szemük a magasságmérőt lesi. Egy téves mozdulat s elérkezik a legszörnyűbb vég ...

A gép óránként kétszázkilométeres sebességgel halad és irányától való legkisebb eltérése egyértelmű azzal, hogy a hullámsírban végzi pályafu-tását. A motorzúgás elvész a tenger morajló dübörgésében.

A pilótát sikerült megmenteniük. Két órai izgalmas keresés után meg-pillantották a félig elmerült gépet. A szerencsétlen ember jóformán önkí-vületben volt a kimerültségtől s a hidegtől. Ha fél órát késnek, a gép ir-galmatlanul elmerül vezetőjével együtt. A hidroplán csak nagy üggyel baj-jal bírt leszállni a hajótörött mellett. Alig lehetett kihámozni őt az ülésből. Kezei olyan görcsösen markolták a gép oldalát, hogy erőszakkal kellett ujjait lefejtem róla. Nem tudta, mi történik vele, s értelmetlenül bámulta megmentőit. Torkából összefüggéstelen hangok törtek elő.

Amikor a gép végre újra a levegőben volt, első segélyben részesítették a szerencsétlen pilótát. Elkékült ajkai közé egy pohárka erős pálinkát diktáltak, karját, lábát gyorsan végigdörzsölték, hogy megindítsák a vérkerin-gést. A hajótörött pilóta másnap reggelre annyira jobban lett, hogy vissza vihették csapattestéhez ...

Ez tegnap történt. Az eset főhősei még jól emlékeztek a mentés minden mozzanatára. Viszont arra, ami tegnapelőtt, egy héttel, tíz nappal, egy hónappal ezelőtt történt, arra a számtalan hősies mentésre, melyeknek vakmerő főhősei voltak, már nem emlékeznek. Az újabb mentések, az újabb kockázatok elhomályosítják az eseményeket. Néha azonban eszükbe ötlik egy-egy kép és olykor-olykor még szóba is hozzák egymás közt. De csakis egymás közt. Ezek sohasem kérkednek ezzel vagy azzal a kalandjukkal. Szerények és szűkszavúak.

Vacsora után azonban a jó finom albániai bor megoldja nyelvüket és képzeletük visszaszáll régebbi kalandjaik felé. Szemük kigyúl és szinte pirulva mesélik élményeiket.

Egy fiatal főhadnagy, - nem sokkal múlhatott húszéves - akinek mellét már a második vitézségi érem díszíti, szerényen, szinte elfogódott han-gon meséli egyik kalandját, amit úgy hív: az én „angol incidensem".

- Egy máltai támadás után történt. Valamelyik bombavetőgépünk ben-zintartálya megsérült a támadás alatt s a gépnek hazafelé menet kény-szer leszállást kellett végeznie a nyilt tengeren. A gépen öt főnyi sze-mélyzet volt: két pilóta, a szerelő, a gépfegyverkezelő és a távírász. Kellemetlen eset: alig pár kilométerre a hazai partoktól kellett kényszerleszállást végezniük. Mit volt mit tenniük, kikászálódtak a gépből és igyekeztek menteni, ami még menthető. A rádiós leadta az S. 0. S. jelet. Közben felvették a mentőöveket és elhelyezkedtek a

mind jobban lesüllyedő gép szárnyán.

A segélytkérő jeleket azonnal felfogták az olasz állomások s a hazai partokról vadászgépek szálltak fel a hajótöröttek megmentésére. Mi tőlünk is elindult egy fehér mentőhidroplán. Ugyanekkor azonban egy angol vadászgép is fogta a gép morzejelét s mivel ő volt a legközelebb a hajótöröttekhez, ő ért leghamarább feléjük. Vagy ötven méternyire eresz-kedett a bajbajutottak fölé és vadul géppuskázta a bombavető legénysé-gét, amely kétségbeesetten kapaszkodott a repülőgép roncsaiba. Ám az angol pilóta aljas terve nem sikerült, mert nemsokára odaértek az olasz vadászok és egykettőre végeztek az orvtámadóval. A Gloster lángolva zuhant a vízbe. A pilótának az utolsó pillanatban sikerült kikecmeregnie gépéből és mentőövébe kapaszkodva, úszással keresett menedéket. Vadászgépünk most visszaadhatta volna a kölcsönt. Elég lett volna egy géppuskasortűz s az angol pilóta megkapja a magáét. De vadászaink másképp gondolkoztak. Az emberiesség győ-zedelmeskedett a gyűlölet felett, a nagylelkűség a bosszún.

A szerencsétlent a bombavelő legénységével együtt megmen-tették; fogságba került. ..

A fiatal tiszt befejezte elbeszélését. Társai mosolyognak. Majd egyikük átveszi a szót és újabb érdekes történetet mond el a mentőcsapat élmé-nyeiből. A többiek hallgatják, néha félbeszakítják, hogy egyes adatokat, részleteket pontosabban mondjon el.

Éjfélre jár az idő. Az eső vigasztalanul esik, a tenger szünet nélkül har-sogja gyászos, dübörgő indulóját. A „Pede Ardentc", a Lángoló Hit öble állja az elemek dühének ostromát. A szél végigseper az olajfák között, szinte földig hajlítja az ezüstös lom-bokat.

A füstös levegőjű kis szobában újra felhangzik a főhadnagy csendes hangja:

- Emlékszem egy délután... amikor a tenger tükre olyan sima volt, mint a tükör... felszálltunk ...

A hős százados

A XX. repülőszázad naplójának megírása, rövid ideig szünetelt. A szeles tengerparti repülőtéren senki sem gondolt többé rá. A mesélés idejét újra a cselekvés korszaka követte. A lebukó őszi nap vöröslő fénye bera-gyogta a zöldes-sárgásba játszó faleveleket. Az olajbogyók is megértek, feketén kandikáltak ki az ezüstös lombok közül. A valószínűtlenül kék égen kósza bárányfelhők szálltak. A levegőben, azonban ott lappangott a közeli késő őszi viharok előszele s a csontig ható tramontánák feszült-sége.

A háború javában dühöngött, mind a levegőben, mind a tengeren. Nem múlt el reggel, délután vagy este, hogy a XX. század pilótái rá ne rontottak volna az ellenségre. Véres légipárbajokat vívtak. Néha egy-egy fekete füst csík félköralakot írt le a föld felé - a halál paraboláját. Aznap valamelyik pilóta „nem tért vissza". Nehéz, kemény küzdelmekkel tele napok vol-tok ezek. Olykor izgatottságtól kipirult arccal vidáman csillogó szemmel mesélték egymásnak légi párbajaikat, néha meg némán, maguk elé meredve ültek az asztal mellett. Egyik bajtársuk lezuhant. A repülők ilyenkor érezték leginkább, milyen ha-talmas testvéri kapocs fűzi mindannyiukat egybe. Ilyenkor elszorult a szívük és hősiesen igyekeztek visszafojtani könnyeiket.

Majd újra kezdődött az élet és a harc. Nap-nap után szántották gépeik az eget. A XX. repülőszázad újabb kalandokat gyűjtött naplója számára. Talán éppen a legizgalmasabbak sohasem kerülnek ebbe a könyvbe...

Ezen a napon, sok kemény harc után aránylag békés este következett - aminek egyedül a kiszámíthatatlan időjárás volt az oka. Az eső úgy öm-lött, mintha dézsából öntötték volna s az olajfák közé rejtett repülőgépek kerekei mélyen szántották a sarat. A fiúk, hosszú idő után először, ismét összegyűltek az ebédlőben vacsora utáni, kedélyes tereferére.

Én, e sorok írója nemrég tértem vissza a repülőtérre, miután más századokhoz is ellátogattam, hogy újabb hősi történeteket halljak. Min-denütt ugyanazzal a lángoló hazaszeretettel, győzelembe vetett vak hittel találkoztam. Most úgy tértem vissza a XX. századhoz, mintha hazajönnék.

Amikor megérkeztem, kissé összeszorult a szívein. Vajon mindnyájan jól vannak-e? Nem fogad-e valami kellemetlen hír? Az őr feszesen tisztel-gett, amikor a hivatalos épületek előtt elmentem. Megfogadtam, hogy ma este megvendégelem az egész társaságot, még ha egész havi fizetésem rámegy is.

Balsejtelmem, sajnos, beigazolódott. Nem mindenki tért vissza a régiek közül a máltai pokolból. Hamarosan megtudtam a század híreit. A folyo-són Barelli hadnagyba ütköztem, örömmel üdvözöltük egymást

Nincs semmi különösebb újság, hála Istennek, jól vagyunk. Kutya idő van, így hát ma nem repülünk. Az ezredes mostanában nagyon mérges, mert a koszt is napról-napra rosszabb. A „Tre Stelle" cigaretták szintén. Ügy karcolják az ember torkát, hogy már szinte kibírhatatlan. A benzin pocsék. Azt, aki a legutolsó szállítmányt küldte, szó nélkül főbe kellene lőni. Akár a víz... Különben átkozottul jó dolgod van, hogy így mászkál-hatsz mindenfelé. Hozhattál volna Palermóból néhány képes hetilapot!... Különben még az az újság, hogy Ferrante főhadnagy lezuhant Micca-bánál...

Ferrante főhadnagy meghalt?!

- Igen. Mit csodálkozol ezen? Háború van és ezzel számolnunk kell. Annyi azonban bizonyos, hogy igazi hősként halt meg. Három gép támadt rá egyszerre. Kettőt lelőtt és már úgy festett a dolog, hogy a harmadikkal is végez, amikor gyújtólövedék csapott a benzintartályába... A többit kitalálhatod ! Sajnos, nem segíthettem neki, mert körülöttem is keringett egy Gloster. Bizony, öregem, az ilyesmi előfordul néha! Kérlek, azonban ne beszélj erről az asztalnál. Az ezredes megtiltotta, hogy siránkozzunk. Tegnap is kirobbant:

- Miért nem mentetek más pályára?! Nekem pilótákra és nem pityergő vénasszonyokra van szükségem! Különben se ringassátok magatokat hiú ábrándokban. Nekünk nemigen lesz időnk arra, hogy megérjük a tábor-noki rangot!...

Tudod, ha dühös az öreg, van mit nyelnünk. De ha kidühöngte magát, megnyugszik és visszatér az általános jókedv. Délben kijelentette, hogy este folytatni fogjuk a század naplóját. Még a napiparancsban is benne volt, hogy ma este Carlo Pini fog beszámolni egyik kalandjáról, az a sorhajóhadnagy, akit nemrég osztottak be hozzánk összekötő tisztként.

Perrante főhadnagy meghalt. Ez a hír nagyon a szívembe markolt. Elutazásom előtti este visszafojtott lélekzettel hallgattam érdekes ka-landját, amikor húsz óráig hánykolódott a tengeren, valahol a líbiai partok közelében. Pompás emberpéldány volt. Magas, vállas, csinos férfi. Ilyenek lehettek a régi római hősök. Úgy érzem, mintha legközelebbi hozzátartozóm halt volna meg.

- Szóval az ezredes kijelentette, hogy a naplót.. Félbeszakítottam.

Fütyülök a naplóra. Inkább azt meséld el, hogyan halt meg szegény Ferrante.

Nem tudok én sem többet, mint amit már elmondtam. A benzintartálya felrobbant s a gép lángolva zuhant le. Jól láttuk, mert ötszáz méternyire voltunk Miecaba felett. Ez minden... Amikor aztán itthon átkutattuk holmiját, az ezredesnek címzett levelet találtunk benne. Azt írta, égessük el mindenét, egyedül a zsebében lévő megcímzett borítékot küldjük el valakinek. A borítékon egy nő címe állt. Úgylátszik, rajta kívül nem volt más hozzátartozója. Isten tudja, mit írhatott abban a levélben ... Mondom neked, élő rejtély volt Perrante. Rövid ideig volt csak nálunk, de szinte uralkodott felettünk. Nagyszerűen repült és mindig jókedvű volt. Az azonban látszott rajta, hogy nyomja valami a lelkét. Néha egész éjjel égett sátrában a petróleumlámpa. Tudod, öregem, az a fajta ember volt, aki jön-megy, pár hónapig veled él, aztán hirtelen eltűnik az életedből, mintha sohasem létezett volna. Kívánságát teljesítettük: a levelet feladtuk és elégettük a holmiját. Az ezredeshez mentem.

No lám, itt a mi firkász barátunk! Mondhatom, ritka jó viharmadár vagy! Amikor megjössz, mindig zuhog az eső, fúj a szél és gyalázatos a hideg. Ma este okvetlenül gyere be az étkezőbe, remek történetet hallhatsz.

- Ha már viharmadarakról beszélsz, - válaszoltam - miért nem saját magadra gondolsz? Mihelyt kirendelnek egy repülőszázad élére, menten pokollá válik ott az élet. Most is esőkabátban fek-szünk majd le ...

- Kössünk békét - mosolygott az ezredes, miközben se szó, se beszéd, zsebembe nyúlt és elszedte összes amerikai cigarettáimat. Majd nagy üveg viszkit vett elő és töltött.

Ekkor megkockáztattam egy kérdést, ami már nagyon fúrta az oldala-mat.

- Nem mesélnél valamit Ferrantéról?

Nem sokat tudok róla ... Líbiából osztották be hozzánk. Azonnal láttam, érti a mesterségét és nem mindennapi bátorságú ember. Meg voltam vele elégedve. Sohasem panaszkodott s én sokszor azt kívántam, bár a többiek is olyanok lennének, mint ő !... Most aztán bajban vagyok. Nem tudom, említették-e neked a levelet, amit nekem írt?! Nos, mindent elégettünk, ahogy kívánta, de a ládájában egy csomó pénzt is találtunk. Ahhoz már nem volt lelki erőnk, hogy az ezreseket is elégessük. Jelentettem a dolgot felsőbb helyen. Hátha egy szép napon mégis csak jelentkezik valakije. Jó fiú volt, szerelmi bánata lehetett ... No de beszéljünk inkább másról. Pini sorhajóhadnagy, aki most érkezett, na-gyon rokonszenves fiú. Meglátod, azonnal megkedveled. Ma este ő is elmeséli egy kalandját. Amióta elmentél, elhanyagoltuk a naplót. Most hát folytatnunk kell... Már csak azért is, mert ha sokáig várunk, végül egyikünk sem marad élve és kénytelen leszel „hasból" írt kalandokkal szórakoztatni olvasóidat. Viszontlátásra ma este ... addig is menj a fenébe, mert rengeteg a dolgom...

Kimentem a repülőtérre. Szakadt az eső, egyhangúan kopogott a barak-kok hajlított bádogtetőin. A levegőben nyomasztó egyhangúság terjesz-kedett, Barelli hadnagy észrevett és hozzám sietett. Szinte úgy látszott, mintha engem lesett volna, mikor jövök már ki az ezredestől?

- Érthetetlen! Te vagy az egyetlen, akinek sikerül elbeszélgetned az öreggel. Olyan szűkszavú és zárkózott, mint a vakondok. Téged azonban kedvel ... Amit viszont én nem értek... Különben gyere a kantinba, meg-iszunk egy pohár pálinkát, olyan ugyan, mint a moslék, de jobb, mint semmi...

Az étkező felé menet, arcunkba csapott az eső.

Tiszti étkező a háborús repülőtéren! Deszkafalak, bádogtető, cigaretta-füst és avas konyhaszag. Minden nedves, a

deszkafalaktól az abroszig. A falakon térképek lógnak, a kutya sem néz rájuk. Ahol üres hely van, oda csinos nők, filmcsillagok, képeslapokból kivágott képeit erősítik fel rajzszöggel. Természetesen ezeknek lényegesen több bámulójuk akad. A hosszú asztalokon az abroszok gyanúsan tarkák. A bor mindig fanyar, a gyümölcs hol félig érett narancs, hol apró, zöld alma. Ezekben a tábori étkezdékben az ember kizárólag azért nem koplal, mert enni mégis csak kell. Hogy mit, az másodrangú kérdés. Ahol nincs villanyvilágítás, ott a petróleumégő az úr. Ebbe, ha nincs petróleum, spirituszt, esetleg benzint is lehet tölteni. Néhanapján felrobban - ilyenkor megteszi a gyertya is. Arról nem is jó beszélni, milyen szomorú és nyomott így gyertyafénynél a hangulat.

Az étkezéseknél igen fontos, milyen kedve van az ezredesnek vagy a tábornoknak. Ha például az ezredes jókedvű, a többiek is fülig húzzák a szájukat és vidám hangulat uralkodik a füstös barakban. Viszont ha zsörtölődő, magába zárkózott ember, vagy ha éppenséggel rossz kedve van, a tisztek szótlanok, legfeljebb halkan mesélgetik egymásnak az ezerszer hallott vicceket és szerelmi kalandokat. Áldottak a jókedvű ezredesek ! Áldottak a tábornokok, akik így kezdik a levesnél: - Tudjátok, tavaly, amikor Viareggióban voltam, találkoz-tam egy remek nővel... - Áldottak a parancsnokok, akik szeretnek jól enni-inni. Háromszoros éljen minden szoknyavadász és iszákos parancsnokra! Mert tessék elhinni, nem is olyan rossz emberek ezek, nem is olyan nőcsábászok, ami-lyennek beállítják magukat. Legtöbbször a nagy hangon hirdetett pezs-gőspalackok negyedét sem itták meg. Nagyon is jó családapák, akik talán soha az életben nem csalták meg a feleségüket. Ez mind nem fontos. Fődolog az, hogy a tábori étkezdék életét színessé kell tenni! Mivel pedig halálos kockázatok közepette egyes egyedül a szerelem, a szerelmi emlékek és remények tudják helyrebillenteni az egyen-súlyt, éljenek a szájhős ezredesek, akik jó példával járnak előttünk a női sikerrel való hetven-kedésben!

A tábori étkezdékben a legfontosabb dolog a jókedv. Mondjátok el, ezredes uraim, legmerészebb gáláns kalandjaitokat, meglássátok, csak emelkedni fogtok tekintélyben és a legkisebb tizedes is a tűzbe megy értetek. Meséljétek el a legpikánsabb történetet még akkor is, ha a magatok szája íze szerint színeztétek ki.

Istenem, milyen nyomasztó is a levegő a XX. repülőszázad étkezőjében! Az ezredes ott ül az asztalfőn. Mindent lát és mindenről jól értesült. A levesnél tartunk még, de ő már másodszor szidja össze az ételhordót. Egyszer csak felkiált:

- No, fiúk, ne mondjátok, hogy rossz ember vagyok! Nesztek!

Ezzel szétosztja a tőlem elvett Chesterfield cigarettákat. Mindenkinek jut egy. Majd hozzám fordulva így folytatja:

- Hallod-e, te kacsavadász! Meséld el már nekünk, mit

műveltél Catániában meg Palermóban!
Hány nőnek csavartad el a fejét? Figyelmeztetünk, ha nagyot meré-szelsz hazudni, kitépjük a füledet!

Kényszeredetten húztam el a számat és valamit motyogtam felelet helyett. Az ezredes leintett;

- Lehet, hogy írni tudsz, de beszélni nem. Mit dadogsz itt össze-vissza! Semmi kedvünk, hogy reggelig a te badarságaidat hallgassuk... Megjegyzem, jó lenne, ha a szoknyahistóriákat is bevennéd a naplóba.

Emlékszem, a spanyol polgárháborúban történt ... Tíznapi szabadságra mentem Sevillába egy bajtársammal. Ott megismerkedtünk egy remek kis cigányképű, fekete spanyol lánnyal. Rositának hívták...

Most aztán én intettem le őt.

- Abból pedig nem eszel. A naplóban nem szoknyakalandokat örökítünk meg! És elsősorban nem a tieidet! Ha egyszer mégis meg-gondolnám magam, akkor fiatalabb főszereplőket fogok keresni, nem olyan vén fácánokat, mint te vagy!

Harsány derű fogadta szavaimat. Az ezredes is elmosolyodott, látszott rajta; érzékeny pontján sebeztem meg. Bosszúsan legyintett, majd mikor a fiúk elcsendesedtek, a sorhajóhadnagyhoz fordult:

- Nos, Carlo Pini barátunk, könyvecskénk negyedik fejezete a te előadásod lesz!

A fehéregyenruhás tiszt mélyet sóhajtott. Arcán zavar tükröződött. Kellemetlenül érezte magát. Tudta, nem mindennapi közönség előtt fog beszélni. E félelmet nem ismerő, vasidegzetű fiúk előtt, minden szót kétszer kell megrágnia. Akkor is a legszigorúbb kritikában lesz része.

Mielőtt belefogott mondókájába, összébb toltuk az asztalokat és körülül-tük a kandallót, amelyben vígan pattogott a tüz. A fiúk szemében azon-ban hiába kerestem a megszokott vidámságot. Nem volt nehéz kitalálnom, mi az oka ennek. Ahogy végigjártattam szemem a jelenlevőkön, nekem is ugyanaz jutott eszembe, ami nekik. Egy kedves, jólismert arc hiányzott közülünk: Ferrante.

Pini beszélni kezdett. Halk, szinte félénken csengő hangján és a bá-dogtetőn kopogó esőn kívül még a légy zümmögést is meg lehetett volna hallani. Egy pilótabajtársunk körbenjárt és mindenki csészéjébe töltött az eszpresszófőzőben párolgó, forró, illatos feketekávéból.

Múlt év októberének egyik estéjén, éppúgy, mint ma, együtt ültünk tiszttársaimmal A. flottabázis tiszti étkezdéjében. A kikötőben sok hajó-egységünk horgonyzott, rendesen

többedmagukkal futottak ki küldetésük elvégzésére s csak órák, néha napok múlva tértek vissza. A parancs-nokok és tisztek, amikor nem voltak szolgálatban, kijöttek a partra és ott ebédeltek vagy vacsoráztak. Az etikettet nem vettük szigorúan. Mindenki abban a ruhában jött, ami éppen rajta volt. Így sok esetben megtörtént, hogy egyesek olyan egyenruhában vagy viharkabátban jelentek meg az ebédlőben, amelyiken kiütött a tengervíz sója.

A közös étkezőasztalnál X. tengernagy volt a parancsnokunk. Szigorú szemmel, atyailag őrködött felettünk. Sohasem tett szemrehányást, ha olajfoltos, vagy csuromvizes ruhában rontottunk be az étkezdébe, csak a lógó orrú embereket nem szerette.

Szóval, egy este szintén együtt ültünk és alig mártottuk be a kanalat a levesestálba, amikor hét egységünk parancsnokának parancs érkezett: azonnal indulnunk kell. Egy ellenséges flottatámaszpont közelében kell feladatunkat végrehajtani. A tengernagy magához hívta a hét tisztet. Felderítőrepülőgépeink jelentették, hogy Máltától keletre angol tengeri alakulat közeledik. Elébük kell mennünk, felvenni velük a harcot és megakadályozni, hogy kitűzött céljukat kikötőből: négy torpedóromboló és három torpedónaszád. Az utóbbiak Alberto Banfí korvettkapitány pa-rancsnoksága alatt állottak. Az idő kedvező volt. A telehold megvilágította a tükörsima tengert s most ezüstös fehér színt öltött. Banfi kapitány a hajóraj élén az Airone torpedónaszád fedélzetén állt. Az Aironé-tól jobbra, balra, nyolc kilométeres egyenlő távolságban, a két ikerhajó, az Alcione és az Ariéi haladt. A naszádok teljes gőzzel, tökéletes egységet alkotva futottak. Ezt a manőverezést tengerésznyelven úgy hívják, hogy „gereblyézés". A portyázásra induló hajók ilyenkor valósággal felgereb-lyézik a tengert, ügyelvén arra, hogy mind a köztük lévő távolság, mind a sebesség tökéletesen egyezzék.

- Hogy rövidre vegyem a szót, az Airone, vagy tizennyolc kilométer távolságban megpillantott egy körülbelül háromezer tonnás angol cirkálót. Ez túlságosan erős ellenfél volt a mi kis egységeinknek. Jóformán nem is lehetett vele harcba bocsátkozni, tekintve a cirkáló jóval nagyobb erejű ágyúit. Az Airone, jelt adott a többi hajónak, hogy csökkentsék sebessé-güket. Úgy kell megközelíteni az angol hajót, hogy ne vegyen bennünket észre. Legalább olyan közel kell jutnunk hozzá, hogy kilőhessük rá torpe-dóinkat. Ha tervünk nem sikerül, mi húzzuk a rövidebbet. A holdtölte ne-künk kedvezett. Jól megvilágította az angol cirkálót, míg a mi naszádaink árnyékban voltak. A lecsökkentett sebesség miatt kéményeink is alig füs-töltek, tehát el sem árulhattak bennünket.

Kétezer méterre lehettünk az angol hajótól, amikor az Airone kilőtte első két torpedóját, majd röviddel utána másik kettőt küldött az angol cirkáló felé.

Tompa dörrenés rázta meg a levegőt. A cirkálót kétségkívül találat érte. Itt kezdődött az Airone torpedónaszád és Banfi kapitány drámája.

Az ellenség visszavágása azonnali és rettenetes volt. Az ellenséges hajó-egység összes találatai „ültek" hajónkon, ahogyan a mi lövéseink is pon-tosan az angol cirkáló fedélzetén robbantak fel. Míg azonban a mi tüzé-rségünk kisöblű lövegekkel támadhatott; csak, az ellenfélnek hatalmas ágyúi voltak. A mi naszádunk gyors, de könnyű, törékeny hajó volt, az an-gol cirkáló pedig páncélos egység, melynek fedélzetéről háromszor annyi ágyú okádta felénk a tüzet. Az Airone sorsa megpecséltetett. Harcolnia kell az utolsó torpedóig, az utolsó gránátig, az utolsó emberig. Banfi kapi-tány a parancsnoki hídon állva, érezte, hogy elérkezett a vég.

Az angol cirkáló első sortüze harminc méterre az Airone mellett csapott a tengerbe, a második a gépházat érte. Gépészeink közül három ember ki-vételével, akik a hajó orránál javítottak valamit, egy sem maradt életben. A nafta azonnal tüzet fogott s a hajó hatalmas lángokkal égni kezdett. Az ellenség nyolccsövü gépfegyverei végigseperték a naszád hídját és leka-szabolták embereinket. Két perc múlva az Airone képtelen volt a tüzet vi-szonozni. Banfi kapitány, látva hajója közeli pusztulását, parancsot adott, hogy az életbenmaradottak vessék magukat a tengerbe.

A harc egy óra ötvenkilenc perckor kezdődött, éjfél után és fél háromkor be is fejeződött. Az angol cirkáló, amelyet súlyos torpedótalálat ért, elhagyta a csata színhelyét és hamarosan eltűnt az éjszakában.

Ekkor kezdődött meg a súlyosan sérült Airone haláltusája. A hajó fara szinte égő fáklyaként izzott. Banfi kapitány maga köré gyűjtötte életben maradt néhány emberét és sebesültjét. Felemelte jobbkarját és tisztel-gett: Viva il Re! Viva il Duce! Emberei követték példáját. Majd parancsot adott nekik, hogy mentőövvel derekukon ugorjanak a tengerbe és próbál-ják elérni a közelben tartózkodó Alcione-t.

Az Alcione vagy ötszáz méternyire vesztegelt. Segíteni nem tudott az Airone-nek, maga is több helyen súlyosan megsérült és fedélzetén ren-geteg halott és sebesült hevert. Egyedül annyit tehetett, hogy felszedte a hajótörötteket.

Az Alcione is méltó haditettet vitt véghez, ő is szembe mert szállni a nála tízszerte erősebb cirkálóval. Derekasan kivette részét a küzdelemből és ő is kilőtte gyilkos torpedóit az angol ellenfélre.

Banfi kapitány megafonon utolsó istenhozzádot küldött az Alcione kapitányánali. - Én a hajómon maradok ! Menjetek messzebb az Alcione-val, mert hajóm bármelyik pillanatban felrobbanhat... Isten veletek!

A hajó farán támadt tűz rohamosan terjedt. Nemsokára elérte az egyik tartaléklőszerraktárt, mely hatalmas csattanással felrobbant. A szilánkok az életbenmaradottak közül sokakat megsebesítettek. A súlyosan sebe-sültek fájdalomkiáltásai belevegyültek a dörrenésekbe. Egy súlyosan se-besült tengerész, akinek két lábát vitte el a gránát, erőt vett fájdalmán és a kapitány felé kiáltott:

Kapitány úr! Maradjon mellettem. Együtt merüljünk el a hullámsírban! Éljen Olaszország!!...

A tűz vészesen közeledett a hajó orra felé. Már a fedélzet eddig még vé-dettebb részén összegyűlt, szanaszét heverő sebesülteket is elérték a gyilkos lángok. A kapitány is megsebesült. Hátán sebezte meg egy grá-nát szilánk. Nem érzett fájdalmat. Ha az oldalán és lábaszárán végigfolyó véres csíkot nem veszik észre, emberei nem is hitték volna, hogy megse-besült.

Amidőn Banfi kapitány látta, hogy a sebesültek a lángok martalékaivá vál-nak, segítségükre sietett. Ha már meg kell halniuk, legalább a hullámsír legyen a temetőjük, ne szenvedjék végig a tűzhalál minden kínját. Halált-megvető bátorsággal és emberfeletti erővel cipelte a sebesülteket a hajó orra felé.

Sebe egyre jobban vérzett. Keze, arca véres volt már. Körülötte is min-den csupa vér és láng. A hajó oldalánál levő gépfegyverek tölténytárai a perzselő hőségben maguktól elsültek. A gyilkos golyók szanaszét röpköd-tek a fedélzeten, ahol vagy hatvan sebesült volt még. Banfi lankadatlan erővel cipelte őket védettebb helyre. Számtalan esetben, akkor vette csak észre, hogy holttestet mentett meg a lángokból, amikor súlyos terhét lerakta. A súlyosabb sebesültek a szeme előtt haltak meg. Szótlanul, pa-nasz nélkül.

Talán már ő volt az egyetlen élő ember a hullák között ... A haldoklók utolsó fohászait hallgatta. Leginkább anyjukat, Olaszországot, vagy egy női nevet emlegettek.

A csatának már egy órája vége volt. A naszád is egy óra óta égett és még mindig felszínen volt. Banfi kapitány halott bajtársai között mozdu-latlanul állt a hajó orrában és várta a. nagy pillanatot.

Az Alcione már eMnt a közelből. Körülötte a tükörsima, néma tenger. A holdat áttetsző felhők fátyolozták. A lángok messze bevilágították a környéket.

A hajó orrához átcipelt hatvan ember közül csak három sebesült volt még életben.

A torpedónaszád hirtelen egyensúlyát vesztve orra felé dőlt, de még min-dig nem merült el. Banfi kapitányt a hirtelen lökés a hajó korlátjához dobta. Egy kötelet pillantott meg. Gyors

mozdulattal derekára csavarta és a korláthoz erősítette végét. Az utolsó percig fent kell maradnia a fedélzeten. Az utolsó pillanatig! Büszkén, kérlelhetetlenül akart kitartani hűséges hajója mellett.

Egy pillanatra sem jutott eszébe, hogy életét megmentse. Még annak idején, amikor a Tengerészeti Akadémiát befejezte, hogy egy szent hiva-tást betöltsön, feltette magában, hogy régi eszményképeihez híven, ő is hajójához láncolja életét, vele él vagy pusztul el. Elképzelése szerint egy parancsnok csak hajója fedélzetén halhat meg.

- A hosszú tanulóévek, majd a későbbi tűzpróbák alatt ez az eszmény fűtötte és adott neki erőt a kemény harcokhoz, amikor számtalanszor kor-mányozta dicsőséges ütközetekben a hajóját. Ahogyan a misszionárius sem tagadja meg hitét a máglya előtt, az olasz tengerész is hűséges marad esküjéhez mindhalálig. Ezért nem gondolt az Airone parancsnoka menekülésre, amikor süllyedőben volt hajója. Egyenes, becsületes lelke csak egy halált ismert: az önfeláldozást.

Pini sorhajóhadnagy itt félbeszakította előadását. Lassan megivott egy csésze forró feketét. Körülötte a század mozdulatlanul, visszafojtott lélek-zettel várta a dráma epilógusát. Az étkezőben egy szó sem esett a kis szünet alatt. Az eső továbbra is egyhangúan kopogott a bádogtetőn...

Hajnali három óra harmincnégy perckor a hajó süllyedni kezdett. Lassan, méltóságteljesen, szinte negyvenötfokos szögben, éppúgy, mint mikor vízrebocsátották. Banfi kapitány, aki mint említettem, odaerősítette magát a korláthoz, érezte, hogy a víz egyre jobban emelkedik. Azután már nem emlékezett többre.

Később, amikor valaki kikérdezte, így foglalta össze a tragikus pillanat emlékét:

Éreztem, hogy lassan alámerülünk a hullámsírba. Elvesztettem eszméle-temet. Arra még emlékszem, hogy amikor már a víz alatt voltam, valami tompa dörrenés ütötte meg a fülemet. Úgylátszik, a víz alatt robbant vala-mi a hajón s a légnyomás fel-színre dobott, miután valahogyan elszakadt, vagy kioldódott a derekamra erősített kötél.

Hogy mi történhetett? A jelenséget tecnnikailag a következő módon magyarázhatjuk meg: Mint tudjátok, a tűz csak a hajó farát pusztította el. A hajó orra a lemerülésig jóformán érintetlen maradt. A nagy hőség miatt azonban a fedélzetet és a hajó oldalfalait borító acéllemezek kitüzesedtek és a lejjebb eső helyiségek levegője átforrósodott. Mikor aztán a hideg víz behatolt, a robbanás felszínre dobta Banfi kapitány elalélt testét. A nagy lőszerraktár azért nem robbanhatott fel, mert azt a víz már korábban elárasztotta. Különben nem sokkal a tűz kitörése után fel kellett volna robbannia.

Akárhogyis áll a dolog, Banfi kapitány a felszínre került és magához tért. Észrevette, hogy a víz színét borító naftató közepébe került. Karórája a lemerülés pillanatában, 3.34-kor állt meg.

Körülnézett. A hátán levő seb éktelenül fájt, szinte kibírhatatlanul. Az életösztön kezdett felülkerekedni benne. A robbanás eloltotta a naftát s így nem kellett tüzhaláltól tartania. A halál mindezideig elkerülte s most az élet visszakövetelte magának a hős férfit. Akarva, nem akarva, enge-delmeskedett ösztönének. Úszni kezdett. Vagy tíz métert úszhatott, ami-kor lebegő fadarabba ütközött. Valószínűleg az elmerült hajóból való volt. Fülét segélykiáltások ütötték meg. „Bizonyára az Airone valamelyik hajótöröttje" - gondolta magában.

Banfi visszakiáltott a fuldoklónak. Kiáltására több hang válaszolt. Ekkor vette csak észre, hogy a holdfénytől bágyadtan megvilágított tenger felszínén több hajótörött kísérletezik a meneküléssel. Egyik egy felfordult asztal lábába kapaszkodott, a másik mentőövbe ...

Banfi maga köré gyűjtötte az embereket. Megismerte őket. Az ő matrózai voltak, az Airone hajótöröttei, akiknek nem sikerült elérniök az Alcione-t. Valamennyi többé-kevésbbé megsebesült. Banfi megszámolta őket: hat embernek sikerült túlélnie a robbanást. Görcsösen kapaszkodtak a felszínen úszó fadarabokba, mentőövekbe.

Majdnem egészen meztelenek voltak. Lehet, hogy a robbanás okozta légnyomás tépte le róluk a ruhát, vagy ők maguk igyekeztek gyorsan megszabadulni a felesleges ruhadaraboktól. Hat meztelen ember, hat életéért küzdő, félholt ember. Banfi re-kedten kiabált és parancsot osztogatott:

- Maradjunk lehetőleg együtt!... Gyűjtsetek minél több úszó fadarabot, hátha sikerül tutajt eszkábálnunk !...

Egy órai borzalmas kínlódás után összeállították a rögtönzött tutajt. A kiáltozásra újabb hajótörött úszott a kis csoporthoz. Hárman azonban kidőltek a harcból. Banfi látta, hogy kezük elernyed, elengedik a tutaj peremét. Még segítségükre sem siethetett, a három embert örökre elnyelte a hullám sír.

Három sebesült matróz és ő maga küzdött még az életért. A hold ve-szedelmesen közeledett a látóhatár felé, a hajnal pedig még messze volt. Körülöttük néma csend. A jéghideg vízben nem szabad egy helyben ma-radni! Banfi parancsot ad, hogy úszni kell. Úszni? Ugyan hová? A hajótö-rötteknek talán kitűzött céljuk van? Nem fontos. A parancsnok tudja, hogy tenni kell valamit. Nem szabad hagynia, hogy emberei elveszítsék a menekülésben vetett reményüket ...

A távolban ekkor fényt vesznek észre. A fénypont gyenge, de kivehető. - Ahol láng van, ott a halál - mondják a hajótöröttek.

- De éppúgy lehet élet is - villan fel hirtelen Banfi agyában.

Úsztassuk a tutajt a fénypont felé!

A kimerült, elcsigázott emberek fáradt karcsapásokkal igyekeznek a megadott irányba. Valamennyien rengeteg vért veszítettek, nehéz a tutajt hajtani. Nem baj! Oda kell jutniok! A láng azonban hirtelen eltűnik. Újra rájuk borul a sötétség, a végtelen, ünnepélyes csend.

- Fel a fejjel, fiúk! Ne csüggedjünk!... Tovább, egyre tovább... Valahová majd csak eljutunk ...

Az egyik ember hörgő hangot hallat. Mire odanéznek, már el is tűnt a mélyben. A tutaj megbillen. No, Banfi kapitány, maradt még két embe-red. Mégis tied a világ legnagyszerűbb legénysége! Előre! Ha törik, ha szakad, csak előre!

Az ég hirtelen megvilágosodik. A nap szinte felszökken az égre és beragyogja a hajótöröttek fejét.

- A távolban hajót pillantanak meg: az Artigliere torpedórombolót, amely éppen angol egységekkel állt harcban. Az ágyúdörgés is oda-hallatszik ... Majd újra csend lesz ...

A nap egyre magasabbra hág az égen. Sótól véresre mart szemüket borzalmasan vakítja a napfény. A tutaj újra megbillen. Banfi odakiált a tutaj másik oldalán levő emberhez. Nem kap választ. Ebből tudja meg, hogy eggyel ismét kevesebben vannak. Az Airone tutajának a kapitányon kívül már csak egy főnyi legénysége van. Banfi kapitány, nem is vagy büszke szárnysegédedre, akit a sors osztott be melléd?...

Múlnak az órák.

- Ekkor, mintegy kilométernyi távolságban, valami hosszúkás dolgot pillantanak meg. Arrafelé úsztak. Amikor közelebb értek, látták, hogy mentőbárka. Félmeztelen férfi ült benne és feléjük evezett. Az Alcione egyik mentőcsónakja volt. Felvette a két hajótöröttet. Ezután az ese-mények rohamosan követték egymást Vagy tíz újabb hajótöröttet vet-tek észre, akik valahogyan átvészelték az éjszakát. Ezeket is felvet-ték. Féltizenegy felé a Camicia Nera egyik motorcsónakja fölfedezte őket. A motorcsónak tele volt az Ariel hajótöröttéivel. Ez is hozzájuk csatlakozott. Dél tájban már kétszázhetven főre emelkedett a hajótö-röttek száma: Banfi volt a parancsnokuk. A szomorú tengeri karaván a következő jármüvekből állt: egy motorcsónak, egy rozzant mentőcsó-nak és számtalan hevenyészett, tutajszerű fatákolmány. A járműveket valahogyan egymáshoz erősítették s a motorcsónak lassan húzta őket a part felé.

- Szomjúság kezdte gyötörni az embereket. Majd jelentkeztek az éhség jelei. Utána kibírhatatlan szomjúság. Banfit rettenetesen kínozta a hátán lévő seb, lázas volt,

végigszenvedte a pokol minden kínját. Mégsem mutatta, hogy szenved. Sziklaszilárdan állt a csónakban és parancsokat osztott...

Már vagy két órája haladnak előre a mindjobban hullámzó tengeren. Az ég is beborul, sötét felhők gyülekeznek a hajótöröttek feje fölött. Hirtelen megered az eső, majd teljes erejével kitör a vihar.

Egy hatalmas hullám felkapja a motorcsónakot és felborítja. Pillanatok alatt elsüllyed. Többen vízbe fulladnak. Kevéssel ezután a mentőcsónak is felborul. A benne lévő súlyosabb sebesültek elpusztulnak. A tutajokat egybetartó kötelek elszakadnak, a falákolmányok szétszóródnak. Banfi újra a vízbe kerül. Meztelen, nincs rajta mentőöv, sebesült és kimerült. Délután négy óra. Az Airone torpedónaszád hajnali fél négykor süllyedt el; idestova tizenhárom órája küzd a parancsnok saját és társai életéért.

Martíromságának azonban koránt sincs vége, ez még csak a kezdet. Végre eléri az egyik tutajt. Leszállítja róla a matrózokat és a felborult mentőcsónakhoz úszik velük. A hatalmas bárkát azonban, úgylátszik, le-hetetlen felfordítani. A nehéz alkotmány mindig visszafordul. Késő este van, mire végre sikerül egyensúlyba hozniok. Emberfeletti munkát végez-tek, mert semmi szilárd támpontjuk nem volt. A bárka hamarosan újra megtelik emberekkel, bár számuk alaposan megfogyott.

Banfi most már nemcsak parancsnok. Hős bajtársainak mindene: papja, vigasztalója, aki lefogja a haldoklók szemét; erélyes vezetőjük, aki a me-nekvés érdekében engedelmességet követel.

Egy tengerész hirtelen felkiált, felugrik ültő helyéből és a tengerbe veti magát. Többen követik a tébolyodott ember példáját. A járvány terjed, de Banfi közbelép ...

Most már nem lehet messze a segítség, tartsatok ki! - bíztatja az embe-reket.

Nem tévedett. A mentőhajók és repülőgépek keresztül-kasul szántották a tengert, a levegőt, hogy nyomára bukkanjanak a hajótörötteknek, de saj-nos, a kis csoportra nem tudtak rábukkanni. Néha messziről feléjük hozta a szél a repülőgépek motorjának zúgását, mégsem sikerült észrevétet-niük magukat.

Csak az Istenben bízhatunk! - mormogja fogai közt a hős parancsnok.   - Uram, adj erőt, hogy megmenthessem embereimet!

Az éjszaka órái csigalassúsággal múlnak. Éhség, szomjúság, hideg és kimerültség. Mindannyian meztelenek és valamennyiük testét súlyos sebek borítják. Sebeik már nem véreznek, - a sós tengervíz kiégette - de ki-mondhatatlanul fájnak. A tutajok

legénysége szemlátomást fogy. Jóformán percenként buknak le az úszó faalkotmányról és tűnnek el örökre a tengerben. Banfi torkaszakadtából üvölt és buzdítja az embe-reket. Minden erejével igyekszik erőt önteni a csüggedőkbe; emberfeletti erőfeszítéssel maga jár elől jó példával.

A mentőbárka feneke megsérült, a víz kezd betódulni. A hajótörötteknek tenyerükkel kell kimeregetniök a tengervizet. A kapitány beosztja az embereket és felváltva végezteti a vízmeregetést.

Biztatja őket, hogy minden a legjobb úton halad és ezt a látszatot sikerül is fenntartania.

A csatát követő második nap hajnalán mutatkozik meg leginkább e férfiú hősiessége. A csatában vitézül verekedett - de hiszen ez kötelessége volt. Az olasz tengerészek közül bárki megtette volna ugyanezt hazája érdekében. Ám legnagyobb hősiessége abban rejlett, hogy már harminc-hatodik órája így tudott uralkodni magán, az idegem. A kétségbeesés nem lett úrrá rajta. Fegyelmezett, nyugodt parancsnok volt nemcsak ak-kor, amikor a tengeri ütközetben bombák csapkodtak körülötte, hanem akkor is, amikor az Airone a mélységbe merült. A két-napos halálos harc alatt is bebizonyította, mennyivel különb, mint a többi. Ez volt Banfi kapitány csodálatos teljesítménye...

Pini hadnagy elhallgatott. A „fiatal" sasok lehajtott fejjel, meghatottan néztek maguk elé. Az ezredes, akinek nem tetszenek az érzelgős törté-netek és nem szereti, ha „fiókái" szemében a meghatódottság könnye csillog, a hadnagyhoz fordult:

- Köszönjük az érdekes és megható történetet, hadnagy úr! Derék ember ez a Banfi kapitány. Sokért nem adnám, ha repülő lenne!... Bizony, közülünk még senki sem fürdött annyit a tengerben,... dehát, Istenem, Banfi tengerészember és a tengerészek jobban szeretik a vizet, mint mi, igaz fiúk?... Hadnagy úr, parancsol még egy feketét? No és hogyan mentet-ték meg a hajótörötteket?

Délután négy óra felé járhatott az idő. A flottabázis mentőcsapatai nem hagyták abba a keresést. Ezek találtak rá a kimerült emberekre. A tutajokon és a csónakban levők közül már sokan meghaltak. Banfi szobor-ként állt a csónak orrában és karjaival szünet nélkül adta le a jelzéseket. Ez a hadonászó, meztelen, véres hátú ember vértanuként tűnt fel a men-tőhajó legénysége előtt. Rettenetes és egyben csodálatos látvány volt...

Alberto Banfi korvettkapitány Pinerolóban, Piemont tartományban él s a legjobb egészségnek örvend. Súlyos sebesüléséből teljesen felépült. Vitézi tettéért aranyéremmel tüntették ki...

A Sunderland-ok

Ma este az ezredes olyan vidám volt az asztalnál, mintha megnyerte vol-na a főnyereményt. A fiúk jókedvűen néztek össze. Mi ütött az öregbe?! Énekelve lépett be a barakkba. Kellemetlenül hamis a hangja, de sebaj, fő a jö hangulat. Biztosan a rádióban hallott valami jó tánczenét, ennek utolsó ak-kordjait igyekezett dúdolni.

Az időjárás továbbra is csapnivaló. Rengeteget esik. Ha így megy to-vább, víz alá kerül az épület is. A „reptéren" úgyis térdig állt a víz. A fené-be, mért nem csinálják már meg a hónapok óta megígért cementpályát? Úgylátszik, minden csak ígéret marad. A repülőtér kész mocsár, a barak-kokba beesik az eső.

Az a baj, hogy elmúlt a nyár, az utolsó szép őszi napok is, és megkez-dődött a kellemetlen esőzések ideje, ami már előjele az itteni télnek.

A fiúk kétségbe vannak esve. Egy nap repülnek, három nap nem. Ha így halad, nemsokára nyakig állunk vízben s a gépeket hat ökör se húzza ki a kátyúból. A pilóta, ha nem repülhet, olyan bús, mint a kiöregedett szí-nész, akinek nem adnak több sze-repet.

A fiúk ösztönszerűen megérezték, hogy az ezredes vidámsága mögött rejlik valami. Éppen ezért nem firtatták a dolgot. Várták, hogy az öreg ma-ga kezdje meg.

Szóval, ma este vidáman dudorászva lépett be az étkezdébe, sapkáját és esőkabátját odadobta az egyik pilótának, majd a kantinoshoz fordult:

- Kedves kotyvasztó úr, vegye tudomásul, hogy torkig vagyok ehetet-len húsleveseivel! Holnaptól kezdve más rend lesz itt... Különben is, fiúk, holnap útra kelünk!...

A pilóták köréje sereglettek. Arcuk ragyogott az örömtől. Vajon minek is örültek? Annak, hogy itthagyhatják ezt a sártengert és újra száguldhatnak a kék égen. Harcolhatnak és újabb célpontok felett oldhatják ki bombái-kat...

- Úgy bizony, fiúk, holnap indulunk. Áthurcolkodunk X. repülőtérre. Reggel korán nekiállunk, hogy legalább annyi helyet rendbehozhassunk a repülőtéren, ami a felszálláshoz elég. A személyzet és a többi alkalma-tosság vasúton jön utánunk. Ott lent sokkal vidámabb lesz minden, meg-látjátok. Azok, akik eddig még csak álmukban kapták meg az arany vi-tézségi érmet, kössék fel felkötnivalójukat, mert alkalmuk lesz, hogy most megszerezzék! Én mondom nektek, komoly csetepatéink lesznek! Annyi ott a Hurricane és a Spitfire, mint a nyári légy... Ez az utolsó esténk eb-ben a piszkos, de dicső barakkban,

holnap már csinos kis tengerparti vil-lákban csücsülünk és szőke pincérlányok szolgálnak ki.

- Ott lent komoly csetepatéink lesznek?! Hát talán itt nem voltak? - néznek össze a pilóták.

Ami itt folyik, az csak játék? Azok a szegény fiúk, akik égő fáklyaként zuhantak le, akiknek még arra sem volt idejük, hogy ejtőernyővel ugor-janak ki gépükből, csak tréfából égtek szénné?

De hát az ezredes már ilyen ember. Semmit sem vesz komolyan, még a halált sem. Lehet, hogy bent, a szíve legmélyén, elelsírja magát, de a szeme sarkában emberfia még nem látott könnyet. Talán még az édes-anyja sem látta sírni.

Beszéljünk csak a lányokról, legyünk szentimentálisak, tegyük kedvese-ink fényképét a, szívünk fölé, álmodjunk szépet a jövőről, úgysem kerül semmibe! Hőstettek? Ugyan kérem! Buta beszéd! Emlékek, melyek csak arra jók, hogy egyszer, ha na-gyon unatkozunk, elmeséljük az asztalnál. Ti itt mindnyájan hősöknek képzelitek magatokat és úgy ragaszkodtok emlékeitekhez, mint az osztriga a tengeralatti sziklához. Higgyétek el, gyerekek, nekünk nem lehet magánéletünk. Egy hatalmas gépnek vagytok ti apró alkatrészei. Feladatotok az, hogy az ellenség gépeit megsem-misítsétek. Minden kis csavarnak jól kell működnie, ez itt a fő. Amikor fenn vagytok a levegőben és érzitek, hogy az ellenfél a sarkatokban van, akkor csak az a fontos, hogy az ellenfél zuhanjon le és nem ti! Nem azért, mintha olyan értékes emberek lennétek. Fenét! Hanem, mert abban a pilllanatban Hazátok egy kis darabkája van rátok bízva. Ezt meg kell véd-netek. A Haza egy repülőgépet ad nektek. „Itt van... Nekem jó csomó pénzembe, munkámba, reményembe került ez a gép. Menjetek hát és lőjetek le minél több ellenséges gépet. Számítok rátok!" Ti pedig ügyel-jetek, nehogy elbánjon veletek az ellenség. A Hazának csak az a fon-tos, hogy ti győzzetek, hogy nektek sikerüljön eltalálnotok az ellenfél benzin-tartályát!

Az ezredes annyit mondta már ezt a fiúknak, hogy jóformán mindenki kí-vülről tudta. Éppen ezért a füstös barakkban soha senkiről nem emlékez-tek meg. Amikor például egy bajtársuk nem tért vissza, az ezredes szem-rebbenés nélkül csak ennyit mondott:

- Carlo, vidd csak ki innen azt a felesleges széket!...

Az ezredes kemény dió. Túlszigorű ember, de mindig igaza van. Jól teszi, hogy ilyen, legalább nem érzékenyül el a század.

- Szép is lenne, ha mindjárt elsírnánk magunkat! - mondta egyszer. - Csak fel a fejjel, fiúk. Ma neked, holnap nekem. Még az is meglehet, hogy nagyapák, sőt dédapák leszünk. Ne törődjünk hát vele, mit hoz a holnap! Énekeljük csak el a XX.

repülőszázad dalát:

Amikor az égen találkozol a halállal,
repdesd körül és udvarolj neki!
Ha pedig a magasban cserben hagy a motor,
gondolj az anyádra s első szerelmedre!

A rozoga, füstös barakkban eltöltött utolsó estén az ezredes ki akar tenni magáért. Hangos nevetésétől visszhangzanak a falak.

- Főpincemester úr! Ide egy üveg pezsgőt!
Természetesen nem kap.

Szegény ezredes úr! - sajnálkoznak kórusban a pilóták. Végre előkerül egy üveg konyak. Az utolsó, ami még a barakkban található. Más ital nincs is. Ennek is szappaníze van és olyan büdös, mint a denaturált szesz.

Aljasság ilyen itallal traktálni az embert! - jegyzi meg Crosti főhadnagy. - Ha azt hiszi, ezredes úr, hogy emellett a spiritusz mellett vigadni tudunk, akkor téved!

Hja, fiam, ez nem a tripoliszi Grand Hotel! Inkább azt ajánlom, tölts új-ságíró barátunknak! Aminit látom, csakúgy önti magába a feketét, öre-gem, kitűnő ez a konyak... különben mi bajod, miért lógatod az orrod?

Semmi bajom nem volt, azért látszottam csak olyan hervadtnak, mert erő-sen meghűltem. A délután folyamán órák hosszat kint ácsorogtam az esőben egy repülőgép javításánál és most „viselem a következménye-ket". Mondtam is az ezredesnek:

- Hagyj békén, öregem, nem jól érzem magam. Inkább folytassátok a naplót, ha azt akarjátok, hogy könyv legyen belőle. Utóvégre nem szalad-gálhatok állandóan a nyomotokban és nem vehetek részt összes csatá-rozásaitokon...

Az ezredes hirtelen szavamba vágott:

Erről jut eszembe ... Fassini őrnagy ... az angol Sunderland-gép hőse írt nekem. A. O.-ban van. Remek ember. Tudod, vele voltam együtt a hábo-rú első hónapjaiban C. repülőterén ... Most elmesélek róla egy kis törté-netet, érdemes feljegyezned. Aki ismeri az esetet, az fogja be a száját.

... Tíz-tizenkét napja lehettünk már hadilábon az angolokkal. A máltai ki-rándulásokat is megkezdtük. Akkoriban nem babra ment a játék, mert Bi-zertáról is sok szó esett. Jóformán egész nap levegőben voltunk és egyik gépfegyverhevedert a másik után használtuk el. Mi, tisztek, alig ismertük egymást a repülőtéren. Ezzel szemben Fassini meg én már hallottunk egymásról. Tudtam, hogy bolond, ő is tudta, hogy nekem is hiányzik egy kerekem, bár személyesen még sohasem találkoztunk. Így aztán, amikor bemutatkozott és megszorítottuk egymás kezét, mind a kettőnknek úgy tűnt fel, mintha már évek

óta jó barátok lettünk volna.

Letegeztük egymást és én kijelentettem: örülök, hogy egy helyre osz-tottak be bennünket. Megmondtam neki, hogy hallottam spanyolországi remek kalandjairól...

- Ugyan, ezredes uram, mesebeszéd! Merő kitalálás az egész! Ne is beszéljünk róla. Az legyen a fő, hogy a jövőben is megússzuk ...

Fassini pompásan értette a dolgát. Egy-kettőre úgy „bedresszírozta" a csapatot, hogy óraműpontossággal dolgoztak együtt a fiúk.

Egy napon bejött „hivatalomba", egy remek, szellős nyári villába. Tudod, úgy éltünk ott lent, mint a kiskirályok. Külön villában az ebédlőnk, egy másik villában a parancsnokság. Szóval Fassini bejött hozzám és leült a íróasztalom előtti székre. Cigarettára gyújtott és sopánkodni kezdett, hogy őt bizony megöli az unalom. Ma olyan meleg van, engedjem meg neki, hogy egy kis sétarepülésre mehessen.

Szétnézek egy kicsit a tengeren, de vermutra itthon leszek.

- Ugyan mi a csodának akarsz most kirepülni? El akarod venni a szegény felderítőrepülők kenyerét?

Fassini nem hagyta magát, ö bizony megy és ne tagadjam meg a kéré-sét. Természetesen hagytam. Magához vett két embert, C. főhadnagyot M. hadnagyot és hármasban felderítőrepülesre indultak. Ablakomból jó darabig néztem utánuk. Többet aztán nem is gondoltam a dologra. Nyakig voltam különben is a munkában. Hét óra felé lementem az ebédlőbe. Kérdem a szolgálatos főhadnagytól, visszajött-e Fassini?

- Igen, néhány perce érkezett. Nagyon dühös. Isten tudja, mi ütött belé?!

-; A bárban találtam. Ott ült a fiúk közt és magából kikelve magyarázott valamit. Arca pulykavörös volt.

No, őrnagy úr, - szóltam hozzá - hogy ízlett a repülés? Hány angolt lőttél le?

Ugyan hagyd, ezredes uram, a mennykő üssön az egész kalandba! Olyasmi történt velem, amit sehogy sem tudok megmagyarázni. Ezt talán csak a te csavaros eszed érti meg... Idefigyelj!

Elindulok ezzel a két ártatlansággal, itt rámutatott a mellette álló két repü-lőtisztre. Kétezer méter magasságban lehettünk. Messziről kirajzolódott előttünk Málta. Semmi szándékom nem volt látogatást tenni a sziget fe-lett. Ugyan mi a fenét keresnénk ott ilyenkor? Már épp visszafelé akar-tunk indulni, mert vészesen közeledett a vacsoraidő, amikor a láthatár szélén parányi fekete

pontot vettem észre.

Teringettét, - dörmögtem magamban - ez biztosan angol repülőgép. És még hozzá jó nagy darab ...   Nyugat-keleti irányban   repült. így   joggal gondolhattam arra, hogy Miceaba vagy Hal-Far felé igyekszik. No ezt el-csípjük ... örömömben teljes gázt adtam a gépnek. Amikor a hatalmas gép közelébe értünk, láttuk, hogy hidroplán. Négy motorja volt és lega-lább háromszázötven kilométeres sebességgel haladt. Jónéhányszor kö-rülrepültük és golyózáport zúdítottunk rá. Becslésem szerint legalább száz golyónak kellett érnie az angol gépet, Meg voltam győződve, hogy azonnal lezuhan - de semmi eredmény ! A hidroplán kényelmesen foly-tatta útját, miközben vagy nyolc gépfegyveréből csakúgy ontotta ránk a tüzet. Összes gépfegyverhevederünket kilőttük, de hiába. Nem volt mit tennünk, szégyenszemre vissza kellett fordulnunk. Sehogy sem tudtam megérteni, miért nem zuhant le az angol bombavető. Különben is vésze-sen közel jártunk Máltához, sürgősen vissza kellett hát fordulnunk. Szerencsére nem tartózkodott a levegőben angol vadászgép. Jól néztünk volna ki - egyetlen gépfegyvergolyó nélkül. Ahogy megfordultunk, látjuk, hogy a hidroplán nyugodtan landol a sziget egyik kis öblében. Most aztán rajtad a sor, kedves ezredesem, hogy megmagyarázd, miképpen történ-hetett ez!

Kedves olvasóim, bizonyára már kiderítették, mi történt Fassini őrnagy-gyal. Az angol gép legújabb típusú nyolcgépfegyveres, négymotoros Sun-derland volt. Fedélzetén, a gépfegyverek mellett, kisebb gyorstüzelő ágyúval. Személyzete tizenkét főből áll. Ami pedig a legfontosabb, két centiméter vastag, golyóálló acélpáncél borítja. Akkoriban még nem is-mertük mind-nyájan ezt a bombavető típust. Jómagam sem láttam még akkoriban ilyen masinát, legfeljebb olvastam róla valamelyik repülőfolyó-iratban. Passini szavaiból rájöttem, hogy csakis erről az angol gépről lehet szó: mert ezt csakugyan hiába puskázza az ember, úgy visszapat-tannak páncéljáról a golyók, mintha borsószemekkel hajigálnák.

Később aztán megtaláltuk a Sunderland-gépek Achilles sarkát. A vezetői üléssel egyvonalban van egy kis ablak. Ha az ember a lövéseket oda összpontosítja, akkor hiába a nyolc gépfegyver, ágyú és a kétcentiméte-res páncél, úgy lezuhan, mint a pinty. A háború első napjaiban Passini ezt nem tudhatta s így kénytelen volt pulykavörös arccal lenyelni bajtársai gúnyos megjegyzéseit.

Máskor nézd meg, kivel állsz szemben, mielőtt az ellenfeleddel kikez-desz! - mondtam Fassininek. - Most pedig ügyetlenségedért mindegyikünknek fizetsz egy pohár ürmöst.

Később leültem mellé és próbáltam vigasztalni. Sajnos, minden kísérle-tezésem hajótörést szenvedett. Fassini csökönyös, mint az öszvér. Ha valamit a fejébe vesz, bottal sem lehet kiverni belőle. Felejthetetlenül mu-latságos este volt. A fiúk élvezték

Fassini dühét és kisgyerek módjára csúfolták.

Fassini nem törődött vele. Szótlanul maga elé meredt és egész este nem szólt egy szót sem. Fizetett mint egy úr. Igaz, az rendes tiszti étkező volt, kiapadhatatlan bárral, nem olyan silány kantin, mint ez itt.

Fassini vagy két óra hosszat ült szótlanul a sarokban és néha megvető-en nézett végig rajtunk.

Ez bizonyára forral valamit a fejében - gondoltuk magunkban. Még képes hirtelen megragadni egy széket és a fejünkhöz vágni. Éppen ezért elha-tároztuk, hogy békében hagyjuk. Egyik pilóta leült a zongorához, a másik kihozta szobájából tangó-harmonikáját és játszani kezdett.

Éjjel tizenegy felé járhatott az idő, amikor Fassini felállt és kijelentette, hogy aludni megy. Biccentett felénk és eltűnt az éjszakában. Nem sokkal ezután motorzúgásra lettünk figyelmesek. Felugrottam és kisiettem a re-pülőtérre. Elkéstem! Egy vadászgép ebben a pillanatban hagyta el a föl-det; szinte merőlegesen húzott fel a sötét égre. Telihold volt, a környék ezüstös fényben fürdött.

Azonnal megértettem, mi történt. Néhány pillanattal később egy motor-szerelő lélekszakadva futott hozzám.

- Ezredes úr, - jelentette lihegve - az őrnagy úr rámparancsolt, hogy azonnal töltsem meg a gépe benzintartály át és hozzak két darab húszas bombát. Mikor nem rohantam eléggé, rám is ripakodott, hogy keresztüllő, ha nem sietek. Jóformán meg sem várta, hogy bemelegedjen a motor, máris elrepült.

- Ez az eszeveszett most Málta felé repül, el akarja pusztítani a Sun-derlandot. Ha sikerül neki, amit nem hiszek, otthagyom a pályámat és kolostorba vonulok! De kizárt dolog, hogy élve szabaduljon abból a pokol-ból. Ti mindnyájan tudjátok, mit jelent Málta fölé repülni.

Meglehetősen vegyes érzelmekkel eltelve mentem vissza az étkezdébe. Bejelentettem a fiúknak, hogy Fassini Málta felé repült és ajánlatos lesz, ha „rekviemet" mondatunk a lelki üdvéért.

Igyekeztem a fiúkat jobb kedvre deríteni, de sikertelenül. Egyikünk se mert a másik szemébe nézni és kétségbeesetten igyekeztünk valami új beszédtémát találni.

Szokásból utasítást adtam, hogy adjanak le vörös és zöld fényjeleket hátha visszatér a gép, bár ebben egy pillanatig sem hittem. Közben egy óra is eltelt és Fassiniről semmi hír! Most már bizonyára a ten-gerben pihen szegény feje! - gondoltam magamban. - Ha azonban mégis visszatérne, bravúr ide, bravúr oda, úgy lecsukatom, mint a pinty.

Fassini azonban egy félóra múlva visszatért! Motorzúgást hallunk és hamarosan fekete tömeg ereszkedett le a repülőtérre. Ügy landolt, mintha fényes nappal volna. A gép futott még vagy száz métert, majd megáll.

- Őrnagy úr, ezennel letartóztatom. Ki adott önnek engedélyt arra, hogy...

- Rendben van, ezredes úr... szívesen ülök néhány napig. Egyet azonban meg kell mondanom: az az átkozott angol gép többé ugyan nem repül! Velem nem lehet büntetlenül packázni! Most aztán rozs-dásodhat a páncélja a tenger fenekén!...

Elmesélte, hogyan folyt le az eset:

Húszperces repülés után elértem Máltát. A Sunderlandot azonnal fel-fedeztem La Valletta katonai kikötőjében. Leereszkedtem vagy har-minc méternyire, mind a két bombát kioldottam s amikor láttam, hogy telitalálatot értem el, visszarepültem. Most pedig itt vagyok!...

Eddig tartott Fassini beszámolója. Ez a vakmerő fickó ötszáz légel-hárítóágyúval vette fel a harcot, hogy bosszút állhasson a rajta esett sérelmen. Nem kis dolog ez, amikor a légelhárító ütegek egyenként negyven lövést adnak le percenként. Ez összesen hatezer lövés per-cenként. És ő mégis visszatért... Mindannyian megöleltük. Most az-tán mindenki láthatta, milyen emberrel állunk szemközt. Ettől a naptól fogva egyikünk sem merte többé Fassini repülőtudását bírálgatni.

- Szép ez a história, - vetette közbe C. százados. - Magam is ott voltam a háború kitörésekor. Valóban így történt. De most azt szeret-ném, ha ezredes úr a saját élményeiből mesélne valamit!

- Ugyan hagyjatok békében! Az én történetemet elolvashatjátok, ha a Napló megjelenik. A mai estét pedig Savelli főhadnagy előadása fogja befejezni. Főhadnagy úr, kérem, kezdje el...

Alfredo Savelli főhadnagy felállt és beszélni kezdett. Szőke, kéksze-mű, húsz év körüli férfi volt.

A Dankali-sivatag

- A Francia-Szomália és Angol-Szomália között húzódó Dankali-sivatagban táboroztunk. Lehetetten itt az éghajlat. Képzeljétek csak el: nappal árnyék-ban ötven fok meleg, éjszaka pedig tíz fok hideg. Hol majd meghaltunk a hőségtől, hol pedig félig megfagytunk. Naplementekor óramű pontossággal elkezdett fújni a legutálatosabb afrikai szél és

felfordította a sátrakat, vagy homokkal temetett be bennünket álmunkban. Olyan erős volt a szél, hogy sok esetben a gépeket is szétszórta, felborította. Hogy miért küldtek ki bennünket erre az istenháta megetti helyre, annak megvolt a maga magyará-zata. A háború nemrég tört ki. A franciák letették ugyan a fegyvert, de a kolóniák magatar-tása még nem volt világos. A dsibuti kávéházak-ban külön degaullista és anti-degaullista pártok csetepatéztak egy-mással, Anglia pedig Szomália határán számottevő légihaderőt sora-koztatott fel. Nekünk az volt a feladatunk, hogy szemmel tartsuk az Addisz-Abebába vezető vasútvonalat, valamint az Aisia felé kanyar-gó karavánutakat. Ugyanakkor ügyelnünk kellett, nehogy az angol gépek a mi területeinkre repüljenek be.

Amíg a levegőben voltunk, még csak hagyján! A földön azonban ki-bírhatatlan volt. A nap úgy égetett, mintha lángra akart volna gyújtani bennünket. Egészen kábultak voltunk a melegtől. Érthető hát, ha mindig azon versenyeztünk, ki repüljön legtöbbet. Minden induláskor veszekedések voltak, mert egyikünk sem akart lent maradni. Megváltást jelentett számunkra egy kis repülés.

Nannini százados, a századparancsnokunk beosztott bennünket és csak turnusokban repülhettünk. Itt nem volt kivétel, protekció. - Caio tegnap repült, Tizio ma reggel, most rajtam a sor, százados úr!

Ami pedig a legkellemetlenebb: a homok mindenüvé behatolt. A mo-torhengerekbe, a benzinbe. A kilenc vadász - és felderítőgépből négy-öt mindig hasznavehetetlen volt. A szerelők éjjel-nappal dolgoz-tak; kétségbeesett erőfeszítéssel igyekeztek karban tartani a gépeket. A rendbehozott gépet aztán az esti szélroham rendszerint újra „elintézte".

Egy reggelen századosunk parancsot adott, hogy Tartari őrmester, Mondini főhadnagy és én az Abbé-tó környékére induljunk felderítő repü-lésre, mert. a jelentések szerint ellenség szivárgott be erre a területre. - Ha minden jól megy, néhány óra alatt vissza is térhetünk - gondoltam magam-ban, amint gépemhez siettem.

Tíz pere sem telt el, a három felderítőgép már a levegőben volt. Szabályos háromszögben repültünk a kijelölt irányban. Vittünk ma-gunkkal egy kevés ennivalót, ásványvizet, kis cipót és két doboz konzervhúst. A nap szinte fehéren izzott az égen,

Tartari és Mondini pompás pilóták és már két háborút végigküzdöt-tek. Százszor is kockán forgott már életük és mindannyiszor ügyesen ki tudták magukat vágni a bajból. Mindketten vakmerő emberek, he-lyén van a szívük. Ilyen bajtársakkal szívesen repül az ember, nem kell miattuk

bosszankodnia. Nem akrobatáskodnak, hanem megte-szik, amire kérjük őket.

Az Abbé-tó vagy száz kilométerre lehetett a táborunktól. A géppel egyre magasabbra emelkedtünk; kétezer méter magasságban repül-tünk a tó felé, amely hamarosan feltűnt előttünk. Pár perc múlva az ezüstösen csillogó, hatalmas víztükör felett voltunk. Lejjebb eresz-kedtünk s vagy húsz percig repültünk a tó körül. Sehol semmi. A vég-telen homoktenger egyhangú fehérsége. Néhol egy-egy nagyobb sziklatömb meredt ki a homokból, mintha őrt állana a sivatagban. A pusztaság meglehetősen lehangoló látványt nyújtott. Hirtelen mozgó pontokat vettünk észre. Lejjebb ereszkedtünk. Semmi. Néhány ron-gyos bennszülött. Ijedten dobták magukat a földre. Lehajítottunk ne-kik egy kis csomag ennivalót, hadd lakjanak jól egyszer életükben.

Üjra magasba emelkedtünk és hazafelé igyekeztünk.

Egyszerre - Isten tudja honnan jöhettek - öt Gloster vadászgép bukkant fel a láthatár közelében. Alighogy észrevettek bennünket, máris a hátunkba kerültek. Egy perc sem telt el, végigsepert ben-nünket a gépfegyveráradat. Ezzel, mint akik jól végezték dolgukat, félkört írtak le és - eltűntek a láthatáron.

Körülnézek. Mondini megtartotta az alakulatot, ellenben Tartari őr-mestert sehol sem látom. Biztosan eltalálták a gépét. Amikor megfor-dulunk, látom, hogy ejtőernyő száll lassan a föld felé. A földön lobogó máglya... Tartari gépe.

Hirtelen arra gondolok, mi lesz ezzel az emberrel itt, egyedül a siva-tag kellős közepén ? Talán meg is sebesült. A nála levő víz legfeljebb egy napra elég. Így egészen bizonyosan elpusztul.

Intek Mondininek, hogy induljon haza, én leszállok. Mondini vissza-int, hogy ő is jön. Dühösen mutatom neki, hogy forduljon vissza. Nincs mit tennie, engedelmeskedik. Végre is én vagyok a fellebbvaló-ja.

Látom, hogy odalent lapos síkság terül el. Gondolom, itt minden baj nélkül landolhatok. Valahogyan felrakom a gépemre Tartarit és haza-viszem. Pár perc kérdése az egész. Akkor még nem nagyon ismer-tem a Dankali-sivatagot! Felülről olyan simának látszott, mintha le-gyalulták volna. Ezzel szemben, ahogy földet értem, csodálkozva láttam, mekkora homok buckák közé kerültem. Nem volt időm újra magasba rántani a gépet.

Reccs!... Nagy zökkenés s egy pillanat múlva a kerekek égnek áll-tak. Én behúztam a fejemet, így szerencsémre semmi bajom nem történt. De most hogyan kerülök ki innen?!

Hirtelen végigszaladt hátamon a hideg. Mi lesz, ha a benzin tüzet fog? Úgy megsülök itt fabörtönömben, mint a csirke a sütőben. A föld és az ülés közt tenyérnyi nyílást láttam. Arra nem volt elég, hogy ki-bújjak, de levegőt legalább kaphattam.

Szerencsémre a benzin nem fogott tüzet. Eltelt egy perc, tehát már nem lehetett baj. A hirtelen zökkenéstől a motor leállt. Néma csend honolt körülöttem. Kezemmel lyukat kezdtem kaparni a puha homok-ban. Néhány perc múlva szerencsésen ki is tudtam bújni a felfordult gép alól.

Hálát adtam az Istennek, hogy nem történt semmi bajom. A tartály-ból vékony sugárban ömlött a benzin a homokba...

Körülnézek. Tartari gépe még ég. A fekete füst magasan száll ég felé. Tartarit azonban sehol sem látom. Talán egy nagyobb homok-bucka mögé esett. Rossz bőrben lehet, ha nem ad magáról életjelt.

Amikor egy homokdüna tetejére kapaszkodom, látom, hogy vagy kétszáz méternyire tőlem, ott fekszik Tartari. Megsebesült? Vagy talán már meg is halt? Futólépésben a mozdulat] annul fekvő emberhez sietek.

Nem. Szegény Tartari még nem halt meg. Letérdelek mellé. Érthe-tetlen szavakat mormol. Ki akarom gombolni bőrkabátját: csupa vér. A villámzár nem nyílik ki. Zsebkéssel hasítom fel a ruháját. Látom, vége szegény fiúnak. Egész gépfegyversorozat érte a hátát. Csak azt csodálom, hogy még ki tudott ugrani a gépből. Felemelem a fejét. Szeme mégegyszer kinyílik. Tekintete megpihen rajtam. Azután meg-hal. Anélkül, hogy egy szót szólna. Csendes haláltusájában némán szorítja a kezem. A nap gyilkosan tüz le ránk.

Itt vagyok a sivatagban, egyesegyedül, egy halott bajtársammal. Mitévő legyek? Hová menjek? Honnan kérjek segítséget? Semmi válasz kétségbeesett kérdéseimre. Szóval nekem is itt kell elpusztul-nom...

Agyam megszűnt gondolkozni. Egy-két óra is eltelhetett anélkül, hogy mentő ötletem támadt volna. Idő multán azonban lassanként felesz-méltem. Agyam újra munkába lépett.

Hát persze, hogy megmenekülhetek! Mondini bizonyára látta rosz-szul sikerült landolásomat. Egészen biztosan kiküldenek keresésem-re egy hárommotorost Assabból, vagy valamelyik közeli repülőbá-zisról. Csak kitartás! Az a fontos, hogy meglássanak! Hiszen olyan könnyű elrepülni egy ember felett anélkül, hogy észrevennék! Emlékszem, egyszer egész osztag feketeinges felett repültem el és nem láttam őket sehol. Különösen a sivatag egyhangúsága fárasztja ki a

szemet...

Felállok. Előbb azonban óvatosan lefektetem a földre Tartant. Mit te-gyek a holttesttel? Nem hagyhatom egyszerűen itt! Karomba akarom venni. Mintha ólomból lenne, olyan nehéz. Mért nehezebb mindig egy ha-lott ember? Talán a lélek teszi könnyebbé testünket?

Nem bírom. Ne haragudj, öreg pajtásom, hogy ilyen ud-variatlanul bá-nok veled, de kénytelen leszek másképpen próbálkozni. Hóna alá nyúlok, úgy húzom a félig felemelt embert magam után.

Gépemhez kell visszasietnem. A gépet sokkal könnyebben észreve-szik, mint engem. Ne haragudj, Tartari! Tudod, mindig jóbarátod vol-tam. Nem akarlak megbántani. Csak egy kis türelem még!

Körös-körül a sivatag vakító fehérsége. A nap kérlelhetetlenül tüz.

Mennyi idő telt el ebben a rettenetes várakozásban? Nem is tudom. Karórám a szerencsétlen landolás pillanatában megállott.

Első pillanatban még arra is gondoltam, hogy esetleg gyalog vágok neki a sivatagnak, úgy próbálok eljutni a táborba. Rájöttem azonban, hogy ez esztelen vállalkozás lenne. Egy kilométer után ájultan esnék össze a gyilkos hőségben.

Nincs más választásom, várni kell. Várni, amíg egy hárommotoros értem jön. Eszembe jutottak összes gyermekkori imáim. Ezekben az örökkévalóságnak tetsző, végtelen órákban imádkoztam talán leg-buzgóbban életemben.

- Szegény bajtársam szederjes arccal feküdt a gép mellett. Én, amennyire csak lehetett, behúzódtam a gép keskeny árnyékába. Leültem az oldalához és vártam a csodát Ásványvizes üvegem üres volt. Nem is gondoltam rá, hogy jó lenne takarékoskodni az itallal.

Most bántam meggondolatlanságomat. A szomjúság rettenetesen gyötört. Ajkam egészen kicserepesedett. Hirtelen eszembe jutott húskonzervem. Kibontottam és megittam a megolvadt, sós, kocso-nyás levet. Ettől azonban még szomjasabb lettem.

- Egyre jobban szédültem. Istenem, hát ez lenne a vég? Legalább ar-ra kérlek, Uram, hogy siettesd a halálomat...

- Kétségbeesésem a csúcspontra ért. Sírni szerettem volna tehe-tetlen dühömben, hogy ilyen nyomorultul kell elpusztulnom. Később beletörődtem sorsomba. Lelki szemem előtt elvonultak gyermekko-rom olvasmányai. Az

afrikai felfedezők keserves élet-halál harca. A felfedezőké, akik, amikor kifogytak a vízből, tevéiket ölték meg és azok vérével oltották szomjukat. Nekem azonban nincs tevém, csak egy felfordult repülőgépem. Úgy éreztem, mintha sütőkemencében ülnék. Legalább ötven fok meleg lehetett. Kezdtem elálmosodni. Szemem előtt milliónyi apró, vakító csillag ugrált. Elaludtam.

Késő délután felé járt az idő, amikor a hárommotoros repülőgép rám talált. Eleinte órák hosszat cirkált felettünk, anélkül, hogy meglátott volna. Végül mégiscsak észrevett bennünket. A hatalmas gépnek sikerült leszállnia, még futószerkezetét sem törte össze. Felvettek a gépre és vissza vittek Tartari holttestével együtt a táborba.

Napokig feküdtem élet-halál között. A Dankali-sivatagban szerzett napszúrás majdnem a sírba vitt. Ott is kellett hagynom a gyarmatot. Az orvosok két hónapra a hegyekbe küldtek. Amikor elutaztam, ezredesem kijelentette:

- Tudom, csak azért bravúroskodtál, hogy az után szabadságra utaz-hass ...

A naplót befejeztük ma éjjelre. Hajnalodik. A felkelő nap csak ne-hezen bír áttörni a végeláthatatlan szürkeségen. Ma kivételesen még nem esett. A gépek motorjai már javában dörögnek a repülőtéren. A személyzet várja az indulási jelt. Egyenként megölelem a XX. Repü-lőszázad pilótáit. Nehéz a búcsú. Egyikük erőltetett vidámsággal hát-bavág és így szól:

- No, te firkász! Megengedem, hogy még utoljára megkínálj egy finom amerikai cigarettával!

Elmentek. Itt ülök egyedül egy lőszeresládán. Az indulás percében az ezredes kijelentette, másszak fel egy teherautóra, s reméli, nem sértődöm meg, amiért nem luxusautót bocsát rendelkezésemre. Ezzel már be is ült a repülőgépbe.

Harminchat ember megtámad egy várost

Siegfried Erbert gépfegyvertalálat érte a fején. Három gépfegyvergo-lyó hatolt a koponyájába. Csodálatosképpen mégsem halt meg. Meg kellett volna halnia, mint annak az embernek, aki az ötödik emeletről leesik vagy akit a vonat gázol el. Ezzel szemben ő él, lélekzik, jár, beszél és lát. Kissé kábult és nehezen gondolkodik. Arca sápadt, tekintete is a távolba mered. Szegény fiú csak húszéves és máris visszafiatalodott a zsenge gyermekkorba. Fődolog azonban, hogy él. Gyermekes örömmel élvezi a napot, a balzsamos tengeri levegőt. Még fejeseket is ugrik a vízbe és hangos öröm kiáltásokat hallat, amikor egy-egy nagyobb hullám

határa kapja.

Siegfried Erber története olyan drámai és hősies, hogy szinte mesébe illő. Olyan, mint a mondai hős, aki sebezhetetlen, tettekben felülmúlja a földi ember erejét és mindenünnen győztesen kerül ki. Pedig akármilyen hihetetlennek tűnik is fel, Siegfried Erber nem köl-tött hős, élő ember, akit bárki meglátogathat és saját szájából hall-hatja a történetét. Szőke, sápadt fiatalember, aki húszéve látta meg a napvilágot Karlsruheban.

Siegfried Erber egy ejtőernyős század kötelékébe tartozott. Hónapok óta gyakorolta, hogyan kell hétezer méter magasságból kiugrani az űrbe, hogy aztán épkézláb a földre kerüljön. Nem nehéz dolog az egész. Csak egy kicsit vigyázni kell a kiugrásnál. A többi már magától megy. Ka ügyes az ember, úgy ér a földre, mint az őszi fa lombjáról csendesen lehulló levél.

Ügy bizony. Megy minden, mint a karikacsapás. Húsz-harminc méter esés után kinyílik az ernyő és még időd sincs gondolkozni, máris ott lebegsz a levegőben, fejed felett az ejtőernyő kinyílt koronájával, lábad alatt a nagy semmivel. Nem mondom, néha az is megtörténik: úgy érkezel a földre, hogy nem lélekzel többé, a tüdőd vagy a szíved megszakad és bajtársaidnak nincs egyéb tennivalójuk, mint szépen imára kulcsolni a kezed.

Egyszóval arra kell elsősorban ügyelnie az embernek, hogy élve jusson le a földre. Aki ügyes, annak ez mindig sikerül is. Siegfried a hosszú hónapok folyamán megtanulta, hogyan kell ügyesen az ol-dalhoz szorított karokkal kiugrani a gépből, hogyan kell visszatartani a lélekzetet, míg ki nem nyílt az ernyő. Azt is meg kellett tanulnia, hogy szemmel tartsa az utánadobott élelmiszeres zsákot, azután szépen földet érjen, harminc másodperc alatt megszabaduljon az ej-tőernyőtől s a kötelektől, kinyissa a fegyvertokot, lőhelyzetbe állítsa a gépfegyvert és máris megindítsa a tüzet.

Tanulóideje alatt meg kellett azt is tanulnia, mit tegyen, ha ház tete-jére vagy fa koronájára esik. Siegfried mindig feltalálta magát s így hamarosan őrvezető lett.

Április 9-én a német gépesített osztagok Flensburg és Tondern kö-zött átlépték a dán határt, tengeri egységeik pedig behatoltak az oslói fjordba, elfoglalták a fővárost, partraszálltak Bergenben, birtokukba vették Trondh-jemet és Narvikot. Ugyanaznap este az ejtőernyős század parancsnoka raportra hívta a fiúkat. A körülbelül kétszáz főnyi ejtőernyősnek és a repülőgépek legénységének meghagyták, hogy öt különböző irányban ereszkedjenek le és öt különböző stratégiai pontot foglaljanak el. Még aznap éjjel indulniuk kellett. Mind húsz hu-szonegy év körüli

fiatalember, kétszáz pelyhedző állű tacskó, akikre majdnem biztosan halál várt.

Az ejtőernyősök nem szabadkoztak. Szótlanul tudomásul vették a dolgot. Belülről azonban erősen dobogott a szívük. Érezték, hogy elérkezett a nagy pillanat ...

Szurokfekete éjszaka volt, amikor beszálltak a gépekbe. Az eső hideg cseppekben szitált. A közelben sötétlő fenyőerdők között jég-hideg északi szél süvített.

A gépek egymásután hagyták el a földet és nekivágtak a tengernek. Oslo fölé érve, elváltak egymástól és mindegyik abba az irányba repült, ahová küldték.

Siegfried Erberre kemény feladat várt. Erős angol egységek szálltak partara Andalsnesnél s a főváros felé meneteltek. A norvégek az an-golok segítségére voltak és sítalpakon portyáztak a jólismert terepe-ken, hátbatámadva a német előőrsöket.

Nem volt mit tenni, el kellett foglalniuk néhány hadászati pontot, hogy amíg a német erősítés megérkezik, az angolok előnyomulását mega-kadályozzák.

Siegfried Erber repülőgépe Dombás fölé szállt, ott kellett kiugraniuk az ejtőernyősöknek. Siegfriednek harminchat embere volt. Dombas fontos vasúti csomópont s a német fiúknak az volt a feladatuk, hogy megszállják az állomásépületet, tönkretegyék a vasúti berendezése-ket, felrobbantsák a síneket, ezáltal megbénítsák a vasúti forgalmat s az angolok így ne kaphassanak vasúton erősítést. De ez még nem minden. Utána be kell fészkelniük magukat az állomásépületbe s ad-dig tartaniuk azt, amíg a német gyalogos csapattestek megérkeznek.

Harminchat ember édeskevés ahhoz, hogy egy várost elfoglaljon. Egyetlen gépfegyver elég, hogy a harminchat hőst egyetlen perc alatt a másvilágra küldje. Siegfried Erber és bajtársai tudták, hogy helyzetük reménytelen és ha Isten csodát nem tesz, biztosan otthagyják a fogukat. Mégis bizakodtak.

Dombásben mindenre gondoltak, csak ejtőernyősökre nem. Ezt Erberék is tudták. Ha sikerül észrevétlenül földet érniük, az állomást kézigránátokkal egy pillanat alatt elfoglalják.

Az ám, de hogyan jutnak le észrevétlenül?! Harminchat ejtőernyős a levegőben, hanninchat levegőben kinyíló hófehér virág, harminchat fehér pillangó, könnyű észrevenni még éjjel is. Olyan lassan eresz-kednek le a földre, hogy közben kényelmesen lepuskázhatják őket.

A német hadvezetőség azonban tudta, mit csinál. Az ejtőernyősöket szállító gép pilótájának az ezredes a

következő utasítást adta:

- Vigy magaddal néhány darab bombát is s amikor a város fölé érsz, dobd le. A norvégek azt fogják hinni, hogy bombatámadásról van szó. Ekkor tégy egy kört a város felett és indulj vissza. Közben aztán leengedheted az ejtőernyősöket... Ti pedig fordult az ejtőernyő-sökhöz – ügyeljetek, nehogy kilométeres távolságokban ugorjatok ki a gépből. Akkor úgy összefogdosnak benneteket, mint az elszéledt, legelésző bárányokat. Egymás közelében kell maradnotok, jóformán egymás nyakába ugornotok!...

A gép már közel jár Dombáshez. Közben az esőből havazás lett és nagy pelyhekben hull a hó. A gépben összezsúfolva ülnek az embe-rek. A motor egyhangú zúgása s a gép ringása elálmosította őket, majdnem kivétel nélkül bóbiskolnak.

A pilóta hirtelen hátrakiált... Felrezzennek. Itt vagyunk, készülődés! A gép oldalán nyikorogva nyílik az ajtó s a fekete, tátongó ür bekukucs-kál. Még egy, két, három perc. A pilóta kikapcsolja a bombákat. Alulról felhallatszik a robbanások tompa hangja. A légelhárítótüzérek munkába lépnek, de szerencsére eredmény nélkül. A gép széles kört írt le a kivilágított város felett. Úgy látszik ezek ott lent még nem ta-nulták meg mi a teljes elsötétítés. Még a robbanások után is égnek a lámpák! No, lesz holnap sok pénz büntetés Dombásben!

A főhadnagy jelt ad a fiúknak, majd elsőnek ugrik ki a gépből. A töb-biek közvetlenül utána, szép sorban egymásután. Most kezdődik csak a tánc! Siegfried érzi, úgy esik lefelé, mint a kő. Majd hirtelen megrántja a felette kinyílt ernyő. Lassan lebeg a föld felé, közben arcába ezernyi tűszúrással vág a hó. Orra hegyéig sem lát itt az em-ber. A többieket sem látja. A távolból még odalátszik egy halványan pislákoló lámpa Dombás felől.

A harminchat ember ugyanarra a dologra gondol: ha földet érek, fi-gyelnem kell, hogy meglássam a főhadnagy úr jeladását. A főhad-nagynál zseblámpa van, kék üveggel. Ezt néhány pillanatra meg-gyújtja, mire a leszállt ejtőernyősöknek hozzá kell sietniük. Aki elmulasztja a jelzést, az keresztet vethet magára.

Szerencsére eddig még senki sem vette észre őket, Egyetlen fény-szóró sem világított rájuk. Az ejtőernyősök lassan, másodpercenként négyméteres sebességgel közelednek a földhöz.

Siegfried Erber főhadnagyától pár méternyire ér földet, jobban mond-va havat, amibe derékig süpped bele. Megpillantja maga előtt a kék fényjelzést. Gyorsan leoldja az ernyőt tartó övet és kikászolódik a hóból. Egy pillanat és

felettesénél van. Másodperces alatt már majdnem mindnyájan a főhadnagy mellett vannak. Ketten még hiá-nyoznak, ezeket meg kell várni. Egyikük valóban be is fut pár perces késéssel, a másiknak nyomaveszett. A fiúk még nem tudják, hogy bajtársuknak vége. Szerencsétlenségére egy tanya közelében szállt le s még mielőtt elérhette volna társait, elfogták. Szegény embert másnap mint kémet főbelőtték.

A főhadnagy megpróbál tájékozódni. Úgy látszik, kis fenyőerdő köze-lében levő völgyben vagyunk. Dombás egy puskalövésnyire tőlünk. Az állomás kissé kiesik a városból. Egy kávédaráló éppen most zakatol el tőlük jobbra, pár kilométeres távolságban és pillanatra meg is áll a kivilágított állomás előtt. A főhadnagy indulás előtt jól átta-nulmányozta a térképet és most már teljesen kiismeri magát. Majd a fiúkhoz fordul:

- Sajnos, meg kell várnunk a hajnalt. Nem indulhatunk neki vak-sötétben, nem tudhatjuk hova lyukadunk ki. Bemegyünk ebbe az er-dőbe és várunk vagy két órát. Akkor aztán megrohamozzuk az állomásépületét. !

Nagyon keservesen akart megvirradni. A katonák már több mint há-rom órája gubbasztanak a fák között a hóban. Szorosan egymás mellett feküsznek, hogy melengessék egymást. Mellettük fegyver-táskájuk. Minden egyes ejtőernyősre ötven kilónyi csomag esik. Bombák, kézigránátok, gépfegyverek és jó pár kilónyi élelmiszer.

Alighogy szürkülni kezd az ég alja, a főhadnagy parancsot ad az in-dulásra. Az állomás körvonala élesen kirajzolódik a városka hatá-rában. Hamarosan találnak egy járható ösvényt és rövid félóra alatt elérik a vasúti síneket. Libasorban haladnak egymás mögött és sike-rül is észrevétlenül az épület hátába kerülniük. Száz méternyire az állomástól, háttal nekik, mozdulatlanul áll egy őr. Pillanatok alatt mö-götte teremnek. Bajonett villan s az őr hang nélkül elterül a hóban.

A kis csapat óvatosan lopózik tovább az épület felé. Szinte maguk is csodálkoznak, hogy senki nem veszi észre őket. Lakatlan város lenne ez a Dombás? Semmi neszt nem lehet hallani, még csak kakaskukorékolás sem csendül fel a hajnali szürkeségben.

Az egyik házacska kéményéből vékony füstfelhő száll az ég felé. Az állomás alszik. Minden fény kialudt. Az ejtőernyős katonák közben az épület elé érnek és két oldalt lassan lopakodnak előre. A többi már csak percek müve.

Siegfried Erber a főhadnaggyal és öt társával behatol az állomásépü-letbe és szempillantás alatt lefegyverezik az alvó személyzetet, Egy ellenszegülő vasúti tiszt

revolvergolyót kap az agyába. Kívülről egy-szerre behallatszik a vasúti síneket feltépő dinamitpatronok robbaná-sa. A többiek is elvégezték a rájuk bízott feladatot.

Tíz perc alatt sikerült annyira megrongálniuk az állomás környékét és berendezését, hogy jóidéig lehetetlenné tették rajta a vasútforgalmat.

Közben az állomás épületét erődítménnyé alakítják át. Az ablakokba gépfegyvereket helyeznek el. A külső robbantásokat végző huszon-nyolc katona közül csak huszonöt tér vissza az állomás épületébe. Ez a három vakmerő fiú a robbantások áldozata lett.

A robbantások zaja közben felébresztette Dombás helyőrségét. Pár perc alatt megérkeznek az első szürkekék egyenruhás csapatok. Megszólalnak a fegyverek s elröppennek az első kézigránátok. A norvégek érthetetlenül, megrémülve vonulnak vissza. Minden ablakból, lőrésből, mellékhelyiségből vad gépfegyvertüz fogadja a támadó ellenséget. Tízével esnek el az első támadás alkalmával. Az állomás környékén hamarosan pirosra válik a szűz tiszta hó.

A csata ezen az ólomszürke hajnalon kezdődött és három napig tartott. Három napon át oroszlánként védekeztek a hős fiúk, egész norvég csapatokat küldöttek a másvilágra. Az ellenségnek nem volt tüzérsége s így csak gépfegyvert és kézigránátot használhatott. Ember ember hátán esett el a támadások során. Az első nap délutánján, hirtelen távoli vonatfüttyre lettek figyelmesek. A német ejtőernyősök összenéztek és elmosolyodtak, ők tudták miért. Pár pillanat múlva hatalmas robbanás reszkettette meg a levegőt. A norvégek nem tud-ták, hogy az állomáshoz vezető kis hidat a németeknek sikerült aláaknázniuk s az angol katonákkal és ágyúkkal érkező vonat min-denestől a levegőbe repült.

A második nap hajnalán egy kézigránát ízekre szaggatta az ejtőernyősöket vezérlő főhadnagyot. Siegfried Erber vette át a pa-rancsnokságot. A második nap is a legádázabb harcban telt el.

A harmadik napon azonban válságossá vált a helyzet. Repülőgépek jelentek meg felettük és bombázni kezdték az állomást. Angol moto-ros osztagok is érkeztek és ágyúkkal lőtték az épületet. A német fiúk közül már csak kevesen voltak életben, de ezek is kivétel nélkül meg-sebesültek. Vizük is kifogyott, ennivalójuk sem volt. Siegfried Erber arról még tud, hogy amikor óráját megnézte, a mutató délután három órát jelzett. Többre már nem emlékezett. Ekkor hatolt a fejébe a három gépfegyvergolyó.

Jó pár nap múlva tért csak magához egy andalsnes-i kórházban. Ágya mellett német orvos, német ápolónő állt. Az utolsó nap története-tét így lehetett összegezni:

Az angoloknak és a norvégeknek végül is sikerült megtörniük az ejtő-ernyősök kétségbeesett ellenállását. A még élő németeket elfogták. A halottakat eltemették s a sebesülteket elszállították a tengerpartra. Siegfried egy kórházba került, ott találtak rá a németek, miután An-dalsnesből kiűzték az angolokat.

Több, mint egy hónapig élet-halál között lebegett. Két golyót kioperál-tak a fejéből, egy azonban benne maradt és azt viselni is fogja élete végéig. A súlyosan sebesült Erbert repülőgépen vitték egy berlini kórházba, ahol Herman Göring is meglátogatta és mellére tűzte a vaskeresztet, meg az arany vitézségi érmet. Most gondoljuk végig a dolgot és mondjuk meg őszintén, nem csodálatos a húszesztendős Siegfried Erber hőstette?

Egyedül a Maginot-vonallal szemben

Hans Kleiber egy Maginot vonal előtti bunker megtámadása alkalmá-val elvesztette jobb karját és jobb lábát. Olyan szerencsétlenül érte egy gépfegyversorozat, hogy jóformán lefűrészelte a szerencsétlen ember jobboldalát.

Az orvosoknak még csak sikerült kiszedni Kleiberből vagy tizennégy gépfegyvergolyót, összevarrni a beleit. Jobb karját és jobb lábát azonban le kellett vágniuk, mert a lövések teljesen szétforgácsolták a csontokat.

Hans Kleibernek – hála húsz évének - sikerült valahogy megúsznia a dolgot és most egészséges, mint a makk. Főképpen azért menekült, meg, mert így volt megírva a sors könyvében. A háborúban pedig hinni kell a sorsban. Egyik megmenekül a szuronyrohamban, a másik ágyban hal meg, mert egy fel nem robbant légelhárítólövedék visszahull a háza tetejére.

Hans Kleiber neve 1940 június havában a német napilapok első oldalán díszelgett. Ez a húszéves fiú rendkívüli hőstettet vitt véghez. Megmutatta, hogy helyén van a szíve és nem mindennapi ember. Egyes egyedül megadásra kényszerített egy Maginot vonalbeli erődítményt, amelyet a németek három nap óta sikertelenül támadtak s amely kihívóan dacolt a bombákkal, a német tüzérséggel. Hihe-tetlen, de így van. Három nap alatt ötszáz kilós bombák özönét pocsékol-ták el hiába a németek; úgy látszott, hogy ez az erődítmény sérthetetlen. A bombák hatalmas robbanásokkal pattantak szét acél-kupolája fedelén, anélkül, hogy komolyabb sérülést okoztak volna rajta.

Közben a lőrésekből két nehézgépfegyver s egy gépágyú seperte tü-zével a támadó német osztagokat. Az acélkupola ötven centiméteres fala, szinte valószínűtlen ellenállásra

buzdította a védőket: bizonyára olyan parancsnokuk is volt odabent, aki nem vesztette el a fejét a nagy francia összeomlásban, hanem hős katonaként, bátran akart meghalni és küzdeni az utolsó lehelletig.

Három napos hiábavaló támadás után már a franciaországi német fő-parancsnokság is foglalkozni kezdett az üggyel. Ez a magányos nagybunker szigetként állt ki az előrenyomuló német csapatok ten-geréből. Tankok, páncélautók, gyalogság, mind-mind kikerülték a tilos övezetet: a kiserőd legalább négyzetkilométer távolságban uralta a terepet és meggátolta a folyamatos német felvonulást. A parancsnokok már káromkodtak dühükben.

Ekkor határozta el Hans Kleiber, hogy ő maga oldja meg majd a dol-got. Addig senki sem ismerte. Egyszerű, szürke közkatona volt csa-pattestében. Breslauban nyomdászként kereste meg kenyerét. Részt vett a lengyel hadjáratban is, de itt semmi különösebb haditényre nem nyílt alkalma. Nem sebesült meg, nem tűnt ki semmivel, nem kapott vitézségi érmet.

Társaival együtt ő is itt feküdt kétszáz méternyire a nagybunkertől, földbeásott, mély árokban. Ha néha-néha kidugta fejét, hogy a csillogó acélkupola felé kémleljen, egész sorozat gépfegyvergolyó süvített el felette. Órákon át, napokon át figyelte mégis lázas szem-mel a legyőzhetetlen erődöt: füstös betonfala, kupolája már szinte agyába égett. Mindjobban megérlelődött benne a gondolat, hogy amit a repülőbombák, az ágyúgolyók nem tudnak elvégezni, arra talán egyetlen bátor ember képes. Napokig tanulmányozta az előretolt lőál-lásból a bunkert: látta, hogy ennek is van gyengéje. Száz meg száz társa esett már el rohamozás közben: a bunker tüzet okádó szája minden megmozdulást elnyomott. Ha azonban nem így fognának hozzá, hacsak egy ember kúszna előre egy óvatlan pillanatban...

Engedélyt kér feletteseitől. A szakaszvezetőtől az ezredesig minden-ki lebeszéli, mindenki azt mondja neki, a biztos halálnak néz elébe. Kleiber azonban nem hagyja magát, ö jól meghányta-vetette a dolgot, nem kér semmi egyebet, csak egy lángszórót s egy kenyér-zsákra való bombát. Megkapja a lángszórót, a robbanótölteteket, a kézigránátokat. Ügy néz rá mindenki, mint a halálraítéltre. Ezredese szeméhez emeli távcsövét és sokáig aggódva figyeli az előrekúszó közvitézt. Már kint is van az árokból. Már régen mindent jól kiszámított magának. Itt egy gránáttölcsér, ott egy szikladarab, amott egy fatörzs. Itt jobbra fordulok, ott balra kúszok, azután az utolsó tíz méteren gyorsan előre! Ha sikerül, sikerül, ha nem, nem...

Ügy mászik előre Hans Kleiber a sáros, vizes, egyenetlen talajon, mint egy óriásbogár. Egy órájába kerül, míg az első

száz métert megteszi. A franciák rögtön észreveszik és gépfegyvertüzzel árasztják el kanyargós útját. Hans Kleibemek azonban szerencséje van, hiába záporoznak körülötte a golyók, olyan ügyesen fedezi ma-gát, hogy nem sebesül meg. Pedig egy golyó sisakja tetejét is átlyu-kasztja.

- Ha így megy tovább, - gondolja magában- csakugyan beveszem az erődöt és megkapom a vaskeresztet ...

Már csak nyolcvan méterre van az ellenséges erődtől. Nyolcvan méter nagyon sokat jelent a háborúban. Nyolcvan méternyi távol-ságon győzni lehet vagy meghalni, nyolcvan méteren eldőlhet a csata sorsa. Hans Kleiber azonban nem töri a fejét ilyesmin, ő csak egy egyszerű breslaui nyomdász, nem ér rá történelmi elmefuttatá-sokra. Most egyetlen dolog aggasztja csupán: előtte vagy harminc méter sík terület következik, amelyen se kő, se gránáttölcsér, se fedezék.

Űgylátszik, mégis itt hagyom a bőröm - gondolja magában elkese-redetten. - Igaza volt az ezredes úrnak.

Egy félméteres földkupac védelmében lapul a földre, a gépfegyver-golyók záporoznak körülötte. Nem tudja, mit csináljon. Ha csak meg-mozdul is, vége. Ha viszont itt gubbaszt tovább, senki sem veszi be az erődöt. Hátra már úgysem mászhat, legjobb lesz előretörve meg-halni.

A földhányás mögött megbújó alakra a franciák mindkét géppuskájuk tüzét összpontosítják. Hans Kleibernek ekkor vad gondolata támad. Két-három órahosszat mozdulatlan marad. Az ellenség valóban azt hiszi, hogy meghalt és csakhamar megváltoztatja a tüzelési irányt.

Ekkor felugrik és lázas irammal hagyja maga mögött a kis síkságot. A végén hasra vágódik egy gránáttölcsérben. Harminc métert nyert me-gint. Még egy ugrás és az erőd tövében lehet. Odabent azonban a franciák is észhez kapnak. Érzik a veszedelmet és nem hagyják töb-bé békében. Most már a kiságyúval is lövik: a gránátok körülötte rob-bannak, egy repeszdarab a vállába fúródik. Nem baj, most már min-degy. Csak előre! S a húsz éves Hans Kleiber felkészül csodálatos hőstettére.

Mintha a sors is vele lenne az utolsó pillanatokban. Felpattan és pár-ducként szökell előre az utolsó néhány méteren. Zegzugosan rohan, minden két méternél a földre veti magát. Az erőd gépfegyverei dühö-sen kerepelnek, a gépágyú kaffogva, köpködi feléje a tüzet - de egyetlen golyó sem talál.

- Megsegített a jó Isten és édesanyám! - ujjong fel egy hang Hans Kleiber belsejében.

Az utolsó ugrásnál azonban gépfegyversorozatot kap a jobb

olda-lába. Az acélkupola falának dől, ahol már kívül van a tűzön. Itt már nem érik el, itt már biztonságban van, de látja, hogy vastagon pa-takzik a vére. Hányingere van, torkából a belső vérzés folytán vér szivárog. Jobb karja, lába, mintha már nem is az övé volna, bénán, forgáccsá, lőve lóg le. Bátorság, Hans Kleiber, még egy kis akaraterő .. . íné g egy kis kitartás és tied lesz a győzelem...

Bal kézzel kiszabadítja a lángszóró csövét, kél. métert hason csúsz-va, megközelíti a tojásalakú tornyocskát és sikerül is bedugnia a halálthozó csapot a géppuskák lőrésén. Most azonban ismét szük-sége van balkezére, hogy működésbe hozza az elsütő szerkezetet. Ép térdére támaszkodva, fogaival tartja az aszbesztcsövet. A pokoli folyadék egyetlen villanással elárasztja a legyőzhetetlen kupolát, behatol az ellenség fedezékébe s a szabad levegővel érintkezve kétezer fokos hőségével azonnal megöli a legénységet, megolvasztja a fémrészeket. Egyetlen másodperc alatt eldönti a há-romnapos véres küzdelmet. A gépfegyverek elhallgatnak s a bajtársai máris előre-szökellnek az erőd felé. Hans Kleibert eszméletlenül, haldokolva találják meg.

Hogy azután mi történt, azt könnyű kitalálni. Az operációs asztalon Hans Kleiberrel megtörténik a második csoda. Erős, egészséges fiatalember lété-re sikerült megúsznia a dolgot. Most úgy örül, mint a gyermek.

Amint látjátok, - mondja - az ezredeseknek nincs mindig igazuk.

Halm tizedes, az ejtőernyős

Fritz Halm tizedes kőműves volt Hamburgban, amikor pár hónappal a háború kitörése előtt a Hitler Ifjúság közt megkezdték az ejtőernyős tanfolyamokra való sorozást. Akkoriban még nemigen tudták, miből áll voltaképpen ez az új háborús foglalkozás, milyen feladat vár erre az alakulatra, amelyet a német vezérkar öt-hat hónappal a harc kitörése előtt alakított és képzett ki különös gonddal. Fritz Halm nemrég töltötte be tizennyolcadik életévét, városa labdarúgó csapa-tának játékosa volt,- erős, szőke atléta, tele bátorsággal és hittel. Kérte, sorozzák be és igen szigorú or-vosi vizsgálatok után alkal-masnak is nyilvánították, majd azonnal elvitték Németország egy titokzatos helyére. Ettől a pillanattól fogva Fritz Halm minden kap-csolatát megszakította a külvilággal, elfelejtette, hogy családja, barátai vannak, senki sem tudta, hová tűnt el a tizennyolc éves kő-műves, amikor egyik reggel hiába keresték munkatársai az épület-állványokon. Eltűnt és senki nem tudta, hová és miért. Pritz Halm szilárd hittel lépett be a félelmetes csapatba, naponta kétszer-három-szor tanult leugrani, hétezer méter magasságból lépve le a repülő-

gépről, anélkül, hogy szíve megrepedt volna mellében és lábát törte volna a borzalmas zuhanás után. Megtanulta, hogyan kell egy má-sodpere alatt megszabadulni földreérés után az ejtőernyő köteleitől, azonnal tüzelésre kész állapotba hozni a géppuskát és gyorsan kilőni egy hevedert, mielőtt még a rárohanó ellenség revolverlövesékkel elnémíthatná. Hozzászokott ahhoz, hogy egy liter vízből, egy doboz húsból három napig éljen és azt is megtanulta, hogyan lehet félkézzel kezelni a géppuskát, abban a feltevésben, hogy a másik ke-ze megsebesült. Megtanult öt kilométert szaladni, vállán a fegyvert, bombákat és élelmiszereket tartalmazó hatalmas hátizsákkal.

A kiképzés szörnyen nehéz volt, legtöbb bajtársa nem is állta ki a vizsgát. A legjobbakat különleges ejtőernyős-századokba osztották be. Minden század száz emberből állt. A lengyel hadjáratban nem volt szükség közreműködésükre, az ellenség legyőzésére elég volt a gyalogság mindent elsöprő lökése és a légierő lezúdított bombazá-pora. De már közelgett, az ejtőernyősök pillanata. Akkor ütött órájuk, amikor az első német csapatrész átlépte a holland határt és nyilván-valóvá vált, hogy az ellenség ellenállása hosszas és kemény lesz.

Itt kezdődik Halm tizedes nagy kalandja. Egy éjjelen a századpa-rancsnok riadót fúvatott száz emberének és kiadta a parancsot.:

- Indulás egy órán belül a hágai repülőtérre, leugrás ezer méter magasságból. A további teendőket már ismeritek. Tehát, bátorság, fiúk, és a hadiszerencse legyen veletek...

Hajnali háromkor indultak el egy nyugatnémetországi táborból és négykor már hollandi légitérben jártak a hatalmas hárommotoros csa-pat szállítógépek. A légelhárító tűzérség hamarosan elárasztotta őket a lövedékek ezreivel, az egész égbolt egyetlen dörgő lángtenger volt, aztán ezer méter magasságból valamennyi gépből kiugráltak a mély-ségbe. A nagyszabású dráma elkezdődött. A tenger szemhatárán már felderengett a lassan pirkadó és rózsaszínű hajnal, lent a mély-ben, a homályból kezdtek előtűnni a házak körvonalai s az éjszaka a csillagok elhaló tündöklése közben tovatűnt. A légikikötő védőcsa-patait meglepetésként érte a támadás. Csak akkor vették észre az ejtőernyősöket, amikor már az első leszállók földet értek és a sebté-ben tűzállásba helyezett géppuskák kattogni kezdtek. A hollandok rög-tön félelmetes tömegtüzeléssel válaszoltak. A hágai repülőtér alá volt aknázva és a leszálló gépek csak bizonyos kijelölt helyeken lan-dolhattak, ha nem akartak levegőbe repülni.

Ezt nem tudták az ejtőernyősök és nem is válogathattak a helyek közt, ahol földet értek. Ott szálltak le, ahol a véletlen

hozta magával. Egyesek alig tették lábukat a talajra, máris hatalmas lángfelhő nyelte el őket, másokat pedig leterített az ellenség tüze.

Fritz Halm egy ház tetején kötött ki, harminc méterre a repülőtértől. Sértetlen volt, vállán a géppuskát és a kézigránátokat tartalmazó csomaggal együtt. A magasból látta, hogy a csata fellángol és szere-tett bajtársai egymás után esnek el. Saját helyzete sem volt kevésbé tragikus. A háztetőn nem maradhatott, ha nem akart csapdába kerül-ni, mint a patkány. Elérni a repülőteret, ez volt a nagy kérdés. Ehhez tíz méter magasból kellett leugrani és már nem számíthatott az ejtő-ernyő segítségére. Miután ugrani kellett, Fritz Halm leugrott. Ügy zu-hant a földre, mint egy szikla-darab. Amikor feltápászkodott, megálla-pította, hogy lábai épek, de a balkarja két helyen is eltörött. Földre érve, azonnal körülnézett, mi a helyzet és szempillantás alatt elhatá-rozásra jutott. A küzdelem két jól körülhatárolt arcvonalon folyt. Egyrészt a repülőtér közepén életben maradt harminc-negyven ejtő-ernyős kattogtatta földhöz lapulva géppuskáját, másrészt a repülőtér épületei és a légikikötő parancsnoksági épülete körül elhelyezkedett hollandok géppuskáztak és gyalogsági ágyúkból tüzeltek az ellen-ségre. Fritz Halm négykézláb a repülőteret határoló sövényhez kúszott és sikerült az ellenség oldalához férkőznie, anélkül, hogy észre-vették volna. Leküzdötte a sérült balkarjában érzett fájdalmat, háti-zsákjából kiszedte géppuskáját és egy-kettőre működésbe hozta.

- Valóságos csoda volt, ami erre történt, - mesélte Halm tizedes. - A hollandok, abban a hiszemben, hogy jelenté-keny ellenséges erők támadták őket oldalba, megadták magukat. Ezt az akciót pár pere alatt befejeztük. Mintegy negyvenen maradtunk életben, míg hatvan bajtársunk mozdulatlanul hevert a repülőtéren. A hollandok vagy négyszázan lehettek, valamennyien nagyszerűen felfegyverezve...

Rögtön megszervezték a repülőtér védelmét. Az ejtőernyősök komoly feladata csak most kezdődött: szilárdan tartani a repülőteret, hogy a rövide-sen odaérkező repülőgépek nyugodtan leszállhassanak.

A négyszáz hollandot lefegyverezték és behajtották a parancsnoki épület-be, ahol két őrt hagytak mellettük, rájuk szegzett géppuskák-kal. A parancsnok kénytelen volt elárulni - ha tetszett, ha nem - a. repülőtér aláaknázási tervét s a jelzések értelmét. Néhány másod-perc múlva felhangzott a magasban a közeledő német repülőgépek bugása. Egy, kettő, három, négy, öt ért szerencsésen földet. A hato-dik eltévesztette a kijelölt útirányt, aknára futott és levegőbe re-pült. Nem számít! Az a fő, hogy már több mint kétszáz

elszánt és jól felfegyverzett katona védte a repülőteret, - több mint negyven jött minden repülőgépen - készen arra, hogy a csapatok érkezéséig ellenálljanak. A repülőtér körül valóságos géppuska övezetet létesítettek, géppuskánként két kezelővel. Egy erre a célra kiképzett és fel-szerelt szakasz nekilátott a repülőtér építményeinek lerombolásához s a hangárokba zárt holland repülőgépek elpusztításához, arra az esetre, hogyha valamennyien elesnének, vagy kénytelenek volnának megadni magukat, az ellenség csak romokat találjon. A benzintar-tályok hatalmas tüzfáklyákká váltak, míg a repülőgépek benzintar-tályai fül-siketítő dörrenéssel robbantak fel...

Hága legmodernebb légikikötőjéből pár perc múlva nem maradt sem-mi és a romok közt egy maroknyi hős felkészült a tragikus véde-lemre. Öt napig folyt a harc. A hollandok túlnyomó erővel támadták a védőket, ezredet ezred után küldtek ellenük, bombázták a földről, a levegőből és százszámra kaszálták le őket a német géppuskák tüze. Nem engedtek a nyomásnak. Az ötnapos kimerítő küzdelemben a védők száma egyre fogyott. Holtan zuhantak a géppuskák átforróso-dott csövére és máris újak foglalták el helyüket. Elestek ezek is és ismét újak jöttek helyettük. Már mind megsebesült, mind csöpögött a vértől, félig meghaltak az éhségtől, szomjúságtól, álmatlanságtól, mégis tovább harcoltak. Az ostrom harmadik napján jöttek a stukák és ellátták őket lőszerrel és élelemmel. Többek között ledobták egy üzenetet is: „Bátorság, fiúk, tovább ellenállni, már jönnek a csapatok!" Hiszen nem is a bátorság hiányzott, hanem a víz, a kenyér, az alvás és a lőszer, a holt bajtársak hiányzottak, akik már nem harcolhattak velük. A levegő lassan kibírhatatlanná vált, mert az osz-lásnak indult holt-testek megfertőzték. Halm eltört balkarja kegyetlenül fájt; néhány órás harc után puskagolyó ütötte át lábaszárát, horzsolta a csontot. Harmadnap két újabb golyót szerzett, egyik a mellét, a má-sik sebesült karját fúrta át. Halm tizedes mégis tovább tüzelt géppuskájából. Már egyetlen vérző és fájó hústömeg volt. Patakok-ban folyt róla a vér. Egyik bajtársa úgy ahogy lekötötte karját és lábán a verőeret., de mellsebén nem segíthetett, az egyre vérzett, lüktetett és kibírhatatlan fájdalmakat okozott. Negyedik napon már nem fájt a lába. Fritz Halm nagyon megörült; nem tudta, hogy ez az elüszkösödes jele. Inkább azzal törődött, hogy a mellén levő golyó-nyílást piszkos zsebkendőjével betömje. A vér azért tovább szivárgott belőle. Halm tizedes egyre tüzelt. Addig tüzelt, míg a túlsó oldalon váratlanul el nem némult a tüzelés. A hollandok megadták magukat, a német csapatok nem találtak további ellenállásra, Fritz Halm már haldokolt, amikor késő délután egy német gyalogos különítmény a hágai repülőtér elfoglalása közben rábukkant testére. Több, mint két liter vért vesztett. A mellébe kapott golyó áthatolt egyik

tüdölebenyén. A kórház orvosai egyetlen másodpercig sem hitték, hogy sikerülni fog megmenteni az életnek. A szőke hamburgi atléta mégis felépült. És sikerült karját és lábát is megmenteniük.

- Igaz, hogy nem játszhatom többé labdarúgó csapatomban, - mondja vidáman - de ezenkívül akármit csinálhatok. Minden jól ment, - fejezi be elbeszélését - határozottan jól ment.

Fritz Halmnak a Führer az elsőosztályú vaskeresztet adományozta.

Az „Ötödik Hadoszlop" munkában

1940 áprilisának utolsó és májusának első napjaiban négy-ötszáz német katona hatolt be Hollandiába az összes kínálkozó utak igény-bevételével, ki a szárazföldi határokon át, ki a tengeren, mindegyikük a saját szakállára, valamennyien rendes polgári ruhában. Négy-ötszáz különös gondossággal kiválogatott férfi, akiket a német vezér-kar külön alakulatokban képezett ki már több mint egy éve a legkülönfélébb feladatok megoldására, a legőrültebb vállalkozások megvalósítására. Tisztek és közlegények, csupa művelt, élénk értel-mű ember, mindegyikük nyelvekben jártas, és testileg, szellemileg egyaránt erős. Az „ötödik hadoszlop" működésbe lépett, miután az idő meg-érett az események számára s egyre sűrűbb viharfelhők gyü-lekeztek a flandriai mezők és a Maginot-vonal erődéiben hét hónapja az „igazak nyugodt álmát" alvók felett, akik feltétlenül bíztak bevehe-tetlen vonalaikban.

Az „ötödik hadoszlop" nem az újságírói képzelet szüleménye, nem-csak a spanyolországi harcokban született szólás-mondás, hanem politikai és katonai valóság, amelynek fontosságát a Harmadik Biro-dalom vezérkara azonnal megértette és miután előzőleg papíron megtervezte, nagy körültekintéssel, arravaló eszközökkel türelme-sen, módszeres alapossággal, szóval német módra meg is valósí-totta. Egy napon, talán amikor még nem lobbant föl Danzigban a tűzvész, amely lángba borította az egész világot, számos katonatiszt és tengerésztiszt beadta lemondását, s azt el is fogadták. Számos katonát különféle ürüggyel elbocsátottak a hadsereg kötelékéből. Ezek mind eltűntek a mindennapi életből, családjaikat értesítették, hogy szeretteik hosszú tartamú megbízatással külföldre utaztak. E különböző korú, műveltségű és származású férfiakról sokáig senki sem tudott semmit.

Az egész ügynek titokban kellett maradnia és valóban, sem

Német-ország-ban, sem a külföldön semmi sem szivárgott ki a német „ötödik hadoszlopról", amely így teljesen szabad, szervezetlen, önkéntes-alakulattá vált, míg a valóságban nagyszerűen kiképzett és felszerelt szervezet volt, minden esz-közzel ellátva és olyan férfiakból toborozva, akik határtalan áldozatkészség-gel a nagy Ügynek szentelték életüket. Még ma is kevés jelentés került nap-világra e pompás szervezetről, kiképzésük és felszerelésük módszereiről, tagjaik számáról és belső szervezési kötelékeikről. Aki ehhez a testülethez tartozott, vagy tartozik, nem fecseg. Esetleg mesél vállal-kozásairól, de menten hallgatásba burkolódzik, ha többet kérdeznek tőle, mint ami a német lapokban erről, vagy arról a vállalkozásukról megjelent. Németországban tudnak csak igazán titkot tartani! A ne-héz harckocsik példája bizonyítja ezt. A franciák és angolok csak akkor ismerkedtek meg velük, amikor feltűntek az Argonnokban körü-löttük és a tankelhárító ágyúik csődöt mondtak, a páncéltörő lövedé-kek meg lesiklottak páncélzatukról. A szövetségesek minderről nem tudtak semmit, katonai attaséiknak még annyi sem sikerült Berlinben, hogy a Krupp-művek egyik munkását leitassák és szólásra bírják. Ha az angol és francia katonai kiküldöttek jól működnek, a háború valószínűen ki sem tör.

Mint már mondottuk, keveset tudnak e különleges csapatok kiképzési módszeréről. A német újságok 1940 júniusában csak igen felületesen számoltak be róluk. Csak annyit tudunk, hogy a halálnak ezek az önkéntesei igen kemény életnek voltak alávetve. Mindenekelőtt hoz-zá kellett szokniok, hogy három napig evés és két napig ivás nélkül kibírják, hogy tizenkét álló órán keresztül nyakigérő vízben marad-janak, szükség esetén vagy fél napon át fa tetején kuporogjanak. Tökéletesen meg kell tanulniok a modern rob-bantás technikáját, öt perc alatt lyukat fúrni egy hídpillérbe, azt megtömni dinamittal és levegőbe röpíteni, vagy felmászni a villanyvezeték póznáira és elvág-ni a magasfeszültségű drótokat, anélkül, hogy szénné égjenek. Is-merniük kell az összes európai hadseregek kézifegyvereinek ke-zelését, puskákét, gépfegyverekét, kézi-gránátokét egyaránt. Két-há-rom idegen nyelven úgy kell beszélniök, mint saját anyanyelvükön. Tökéletesen ismerniök kell az illető országok föld - és helyrajzát, bekóborolni akár száz határontúli várost, anélkül, hogy megkérdez-nék a rendőrtől, hol fekszik ez, vagy az a tér.

És még végtelen sok dolgot kell megtanulniuk, például: hogyan eszik Ostendében az osztrigát, milyen cigarettát szív egy rotterdami ke-reskedelmi utazó, tudniok kell azt is, hogy Hollandiában még a gazdagok is második osztályon utaznak s csak az áldott állapotban lévő nők és a külföldiek mennek első osztályon. Első hallásra meg kell különböztetniük

kiejtésük egyetlen árnyalatából a belgát a párizsi franciától. Egyetlen jelből tudniok kell, kicsoda pap és kicsoda papi álruhás kém. Kapásból kell megrendelni ebédjüket, a legközönsége-sebb ételeket fogyasztaniok és nem boga-rászni az étlapot. Meg kell ismerkedniük a nemzeti fo-gásokkal, tudni, mikor vannak jól elkészít-ve és mikor nem; ha kell dicsérni vagy szidni elkészítési módjukat s a világ minden kincséért sem rendelni francia pálinkát egy hollandi kocsma vagy mulató pincérétől, mert köztudomású, hogy a hollandi likörök kiváló izűek és egyetlen hollandinak sem jutna eszébe, hogy egy pohár Marié Brizardot rendeljen. Nem szabad feltűnést kelteniük sehol sem, bele kell olvadniok a szürke tömegbe, a nyolcszázezer lakosú Amsterdam, vagy a hárommillió lakosú Párizs egyszerű pol-gárává kell válniuk. Annak sem szabad előfordulnia, hogy hajnali háromkor, amint hazafelé tart, megállítsa a párizsi rendőr, aki okmányok nélkül, puszta szemre meg tudja mondani, kivel áll szem-ben.

Igaz ugyan, hogy az útlevél teljesen rendben van, ha hamis is, de ez nem látszik rajta, senki sem mondhatná, hogy német emberről van szó, ezt még az illető is elfelejti. Mégis, mindig veszélyes lehet egy kihallgatás a kerületi rendőrkapitány előtt, esetleg valamivel mégis elárulja magát és megtörténhet, hogy két nap múlva egy golyókkal átlyuggatott téglafal mellett végzi be, anélkül, hogy tudatára ébredne, mi is történt tulajdonképpen? Kimondhatatlanul ravasznak, agyafúrt-nak és csalafintának kell lennie az „ötödik hadoszoszlop" emberének. Egyforma könnyedséggel kell mozognia a nagyszálló fényes étter-mében s a kültelki kocsma ivójában. Tudnia kell mit feleljen egy nagyszájú taxisofőrnek és különösen óvatosan kell bánnia a borra-valóval. Ki kell ismernie magát a szállodaszámlán, mert aki szórja a pénzt, az mindig gyanús, - egyszóval tökéletes vigécnek kell lennie, ha úgy hozza a szerepe, vagy festményimádó tanárnak, esetleg szerény munkásnak, aki heti hatvan forintból tisztességesen megél. Nehéz feladat, nehéz kiképzés és még nehezebb sikert érni el benne. Háromévi oktatás után húszból talán egyet vesznek csak fel véglegesen. Erik Hensel a kiválasztottak között volt.

Erik Hensel azt a parancsot kapta, hogy április közepén szálljon fel Hamburgban egy Rotterdamba igyekvő szénszállító hajóra. A ke-reskedelmi tengerészek egyenruhájában kellett szolgálatra jelent-keznie a hajó fedélzetén. Csak a kapitány tudta, hogy nem valódi tengerész, a legénység még csak nem is sejtette ezt. Őszintén szól-va, maga a kapitány is vajmi keveset tudott s ezt is jól magába rejtet-te. Társai szemében szegény ördög volt, aki felcsapott segédmat-róznak, hogy éhen ne haljon. Erik zsebében teljesen szabályos mat-rózkönyv lapult egy tökéletes lengyel útlevél társaságában. Az utóbbi tele volt

határátlépési bélyegzőkkel s bár kissé régen állították ki, három hónappal azelőtt Londonban újították meg a lengyel konzulá-tuson. Rajta volt a konzul sajátkezű aláírása és az összes útlevél-csúfító pecsétek. Pénztárcájában sok-sok holland forint volt, akkor még igen tiszteletre méltó valuta. Azok közé a pénzek közé tartozott, amely a régi boldog idők-en a világ forgásába is beleszólt és mindenki levette előtte a kalapját. Bőröndjében, mint minden matróz, polgári ruhát tartogatott, hogy partraszálláskor legyen miben szalad-gálnia a lányok után. Volt benne még sok más jelentéktelen apróság, csupa ártatlan holmi. Erik Hensel egy ködös reggelen behajózott Hamburgban és hatalmas ködben kelt át az Északitengeren. Amikor Rotterdamban partra szállt olyan sűrű volt a köd, hogy még a város legmagasabb épüle-teit is ellepte.

Az utazás során Eriket jóformán senki sem látta. Egész nap vagy padlót síkált, vagy szenet lapátolt a kazánokba és egészben véve ha négy szót váltott az „igenen" és „nemen" kívül matróztársaival, akik időnként leváltották. A német nem kíváncsi fajta, összeszorítja a szá-ját és kurta nyelve van. Annyi biztos, hogy amikor a hajó visszaindult Németországba, Erik nem jelentkezett a fedélzeten. Hiányát alig né-hányan vették észre, s a kapitány feladata volt, hogy kemény szavakkal intézte el a dolgot. Dühösen kijelentette, hogy Erik matróz szö-kevény és majd ellátja a baját, szóval, végigjátszotta a komédiát. A legénység fütyült, az egészre és elfelejtette az egész dolgot, így tör-tént, hogy ezen az április reggelen egyedül maradt Erik egy ellensé-ges városban, olyan országban, amely semlegesnek tettette magát, miközben kart-karba öltve pajtáskodott az an-golokkal. Egyedül ma-radt nagy feladatával, a borzalmas kockázattal, szilárd hitével és az-zal a kemény elhatározással, hogy addig nem hal meg, míg küldetését el nem végezte.

Miből is állt ez a vállalkozás? Erik Henselnek fel kellett robbantania az Yssel-folyón átvezető viaduktot, a folyó torkolatánál a Zuider-tó közelében. A folyó túlsó partján húzódott a hollandi Grebbe-vonal, két kiválóan felszerelt hadtesttel, főként gépesített, csapatok és pán-célos alakulatok.

Ezeknek a büszke német katonáknak, a legkockázatosabb, legképte-lenebb kalandok közt, hazájuktól távol, egy-egy jól körülírt, elhatárolt feladatot kellett végrehajtaniok, amelyet előzőleg a legapróbb részletekig kidolgoztak. A holland határon átkelt négy-ötszáz ember közt egy sem akadt, amikor a Birodalom fegyveres beavatkozása már elkerülhetetlennek látszott, - (a hadsereg felső vezetése ekkor már pontosan ismerte a május 10-én közzétett híres jelentés összes elemeit, így tudott a tervbe vett angol és francia kihajózásról és ezt követően az összes belga és

hollandi légi és tengeri támpontok megszállásáról; még arról is, hogy pár nappal ezelőtt Gamelin szem-lét tartott a belga és hollandi hadsereg fölött, majd egy hágai banketten felköszöntőt mondott a közös győzelemre, ami bizonyára nem a németek győzelmét jelentette) - szóval, egy sem akadt az esemé-nyek forgatagában titokban Hollandiába behatolt állengyelek, ál-svédek, ál-észtek között, aki csak úgy vaktába ment volna oda. Mindegyik tudta, melyik szállodában kell megszállnia, hány órát kell ebben, vagy abban a városban időznie, merre kell haladnia, melyik nap, hány órakor, melyik vonatra kell szállnia, hogy feladata kitűzött célját elérje. Ha segítőtársakra volt szüksége, mind-egyik tudta, hol találja meg őket. Nevüket és pontos címüket alaposan fejükbe kellett vésniök, mielőtt elindultak. Az Oszlop vezérkara nagyszerűen dolgo-zott Hollandiában. Így, ha robbantószerre volt szükség, a kellő pilla-natban rendelkezésre állt a robbantószer, itt és itt, ennél a bajtársnál, ilyen mennyiségben. Tökéletes szervezés volt ez.

Nem követjük Erik Henselt lépésről-lépésre Rotterdamtól Zwolleig, ahol megszállt és várta a nagy pillanatot, mert se vége, se hossza nem lenne elbeszélésünknek, s még akkor is sok hézag maradna benne. A vállalkozásnak ez a része csak közepesen tudná lekötni az olvasót. A befejezés számít itt. Tehát Erik Hensel megszállt Zwolle egyik szállodájában. A városka az Yssel-folyó kanyarulatánál terül el. Erik Hensel lengyel egyetemi hallgatóként jelentette be magát, aki Varsóból menekült és most Londonból érkezett. Nem adott semmifé-le magyarázatot arról, mit keres ebben a határ közvetlen közelében fekvő városban, amely színültig tele volt katonasággal, de nem is kérdezték tőle. A holland rendőrség kövér és derülátó emberekből áll, hosszú pórázra enged mindenkit. Erik Hensel tökéletesen beszélt lengyelül, hiteles hírekkel és értékes felvilágosításokkal tudott szol-gálni szükség esetén; elméletileg ugyan, de remekül ismerte Varsót, az utcákat, tereket, múzeumokat, e mellett a valóságban nem létező, de ellenőrizhetetlen baráti kapcsolatra hivatkozhatott számos ismert és hírneves lengyel családdal, ismerte a varsói egyetemi tanárok nevét, szokásait, munkásságát és mindenképpen azt a látszatot tudta kelteni, hogy lengyel egyetemi hallgató, aki jogot tanult a varsói egyetemen. A legszigorúbb kikérdezésre is részletesen felkészült és alapos munkát kellett volna a hadbíróságnak végeznie, míg kivezé-nyelhetik ellene a kivégzési különítményt.

Ám senki sem zavarta, senki sem kérdezősködött. A szálló, ahol szo-bát vett ki, tele volt katonatisztekkel, szép asszonyokkal, vidám ven-dégekkel. Minden este táncoltak, folytonosan koccintottak, csupa szórakozásból állott az életük. Pénzszórás, elbájoló mosolyok, bókok, széptevés. Erik számára talán a halál előszobája volt a szállo-da pazar

étterme, de mindenesetre gyönyörű és élvezetes előszoba. Miért ne élvezte volna egyelőre?...

Erik felkészült a na.gy pillanatra. Odaérkezésekor rögtön megpillan-totta a viaduktot, amelyet levegőbe kellett röpítenie. Az érkezését kö-vető napon kiautózott, hogy szétnézzen a környéken. A taxi vezetője még csak nem is gyanakodhatott, mert teljesen rábízta, merre viszi, csak annyit mondott neki, mutassa meg a vidéket. A viadukt több, mint száz méter hosszú volt. Egyik oldalán a kettős vasúti sínpár haladt, másik felén aszfaltozott autóút. Az egész híd hat vasbeton pilléren nyugodott. Elég lesz felrobbantani a második pillért, amely még a folyó partján van, akkor az egész híd bezuhan a folyóba, és ő esetleg még meg is menekülhet.

A viadukt közelében egy percre megállította a taxit és elgyönyör-ködött a pompás látképen, amelyet a karcsú építmény nyújtott. Igen, elég lesz a második pillért felrobbantani, az ezredes a harmadikat mondta, de az már túl mélyen benn van a folyóban, ott nehezebben tudna dolgozni. Úgy van, elég lesz a második is, no, majd holnap visszajön ismét.

És Erik Hensel mindennap felkereste viaduktját. Gyalog sétált oda a városból, olykor látta a hídon átszáguldó mozdonyokat, a csillogó kocsik hosszú kígyóját, az arcokat az ablakokban. Egy alkonyatkor kisfiú integetett neki kezecskéjével. Erik kissé ellágyult. Másik alka-lommal egy pályaőr alaposan megnézte. Erik hátgerincén hideg borzongás futott végig, de szóba ereszkedett a bakterral, megkínálta szivarral és füstölés közben egész megbarátkozott vele. Egyébként aznap nem is szándékozott már visszatérni, - délu-tán Ötre járt az idő - s így minden valószínűség szerint nem találkozhat többé a pálya-őrrel.

A „merénylet" színhelyének gondos tanulmányozása után arra a meggyőződésre jutott, hogy a robbantás előkészítését lehetetlen nappal elvégezni, éjjel még kilátástalanabb feladat, csak a nyakát kockáztatná – minden eredmény nélkül. Egyetlen lehetséges időpont az éjszaka és a nappal közötti órák. Az a sápadt, fáradt óra, amely a hajnalhasadást előzi meg, amely kibékíti az embereket álmaikkal és visszaadja szívük békéjét. Amikor az árnyak eloszlanak s az ég a világosság közeledtére elszíntelenedik, minden őrség ellankad... Igen, ez a jóság, a nyugodt bizalom órája.

Május 5-én átruccant Amsterdamba és robbanószerrel tért vissza Zwolleba. Hogyan és kitől kapta, ki tudná ezt megmondani?

Tény, hogy ártatlan kinézésű bőröndje tartalmával a fél várost leve-gőbe tudta volna röpíteni. Május 8-án gépkocsit bérelt és kivitte a bőröndöt a viadukt közelébe. Elrejtette a

híd melletti cserjésben. Ha a szállodában esetleg megkérdezték volna, mi történt a kézitáskával, azt mondja, hogy élelmiszerrel megrakva elküldte Londonban élő családjának. De senki sem kérdezte. Nyolcadika és kilencedike kö-zött a szálloda bárjában üldögélt hajnalig. Sok pezsgőt ivott, rámo-solygott az asszonyokra, kockázott egy holland tiszttel egy üveg Piper likőrbe. öt óra felé kijelentette, hogy nagyon kihevült és elmegy kicsit levegőzni. Amikor kilépett a szálloda kapuján, még sűrű árnyék borított mindent.

Ónos eső hulldogált. Valóban szédült kissé a feje. - Úgylátszik, túl sok pezsgőt ihattam - gondolta. Négy lépés után már jobban volt, erősnek érezte magát és fiatalnak. Áthaladt az alvó városon, anélkül, hogy bárkivel találkozott volna. Csak a laktanya előtt látott egy moz-dulatlan őrt álldogálni a bódéjában. A mezőn keresztül vette útját, pocsolyákon gázolt át. Jól le kell majd tisztítani cipőjét, mielőtt vissza-tér a szállóba ... Még sötét éjszaka volt, amikor a hídhoz ért s egy sziklára telepedve, várakozott. Később sétálni kezdett, mert esőkö-penye teljesen átázott és a szitáló esőben minden ízében reszketett.

Végül meghasadt az égbolt kárpitja. Keleten a sűrű sötétségben valami megrezdült, megszületett a fény szelíd csodája: hajnalodott. Hamarosan megtalálta a bőröndöt s így roskadásig megterhelve, egy kis gyalogösvényen a második hídpillér lábához ballagott. A folyó, két lépésnyire tőle, egyhangúan morajlott.

Kimerítő munka volt, fel kellett, kapaszkodnia először a pillér mintegy fél méter magas talapzatára - a többi már könnyen és gyorsan ment. A bőröndben a robbanószeren kívül szerszámok is voltak. Most üre-get kellett vájnia a betonpillér belsejében. Minél szélesebb és mé-lyebb a robbantólyuk, annál erősebben érvényesül a dinamit hatása. A fúró hegye beleharapott a kőfalba. Az acélhegy zúgása igazán nem volt erős, ilyen lehet a légy zöngése egy székesegyház főhajó-jában, vagy az augusztusi mehzümmögés egy hatalmas fa koronája alatt, mégis szörnyű lármának tűnt fel előtte. A fúrás zaja mennydör-gésként harsogott agyában.

Két órai munkájába került, míg kifúrta az üreget, megtömte robbanó-szerrel, gondosan elhelyezte a gyújtót és eltüntette a nyomokat. Amikor görnyedt helyzetéből felemelkedett, - már napvilág volt - részegen a fáradságtól körülnézett, Senki a láthatáron. Az eső tovább esett. Sűrű, alacsonyan szálló felhők takarták az eget. Erik úszott az izzadságban és ugyanakkor szomjúhozott. Tökéletesen befejezte munkáját. A terepet csodásan rendbehozta, senki sem sejthette a halálos csapdát. Ekkor szörnyű rémület vett rajta erőt, hogy tetten érik, ott helyben lemészárolják. Minden idegszála

reszketett a féle-lemtől. A fáradság visszahatása megsemmisítéssel fenyegette. Minden erejével ellenállt a lelki csüggedésnek. Nagyjában lesöpörte magáról a sáros nyomokat, felvette esőköpenyét és hazafelé indult.

A szállodaportás részegnek hitte, talán úgy vélte, valami kalandból tér haza és miközben jó éjszakát kívánt neki, elkísérte a felvonóig.

Még csak nem is csodálkozott az agyonázott esököpenyen, a cuppogó cipőn - az éjszakai portások megszokták, hogy semmin se csodálkozzanak. Tizennyolc órát aludt egyfolytában, borzalmas álmai voltak és lidércnyomásra ébredt. Május 9-ike volt, estére járt az idő. Már sereglettek a német csapatok a hollandi határon, hogy tizedikén reggel átlépjenek rajta. A parancs, amelyet Erik kapott, így hangzott: Mihelyt értesülsz a hadmüveletek kezdetéről, röpítsd levegőbe a via-duktot. Hadászati szükségszerűség volt, hogy a hollandi védővonal baloldali végét, amely Maestrichtre támaszkodva a Rajna, Yssel folyók mentén a Zuider-t érinti, elvágják az utánpótlási és tartalék-vonalaktól. Alig maradt elegendő idő az akna felrobbantására.

Erik a hosszú alvás után, este tíz óra felé ment le a szálloda éttermébe. A helységből hiányoztak a holland tisztek. Egy hölgyis-merőse elmesélte, hogy a németek minden valószínűség szerint tá-madásra készülnek. Erik jóétvággyal megvacsorázott, megkínálta egy pohár portói borral a szőke szépséget, pár szóval megemlítette, hogy ő is rövidesen útrakel és szivarra gyújtott. Már hírlett valami az első lövöldözésekről. A határon eldördültek az első puskalövések. A Winkelmann tábornok vezetése alatt álló második és harmadik hadsereg megtámadta Hollandiát. A telefonközpont közvetítette a hírt, a szálloda központja továbbadta és hamarosan minden asztal-nál erről beszéltek.

Erik egyetlen másodpercet sem akart veszíteni; félredobott minden óvatosságot. Azonnal, minden úton-módon, el kell jutnia a hídhoz, meggyújtani a robbantózsinórt, aztán jöjjön, aminek jönnie kell. Mindezt egyetlen szempillantás alatt elhatározta. Futva hagyta el a szállót. Még mindig esett. Az egész város ébren volt, az utcákon em-beráradat hemzsegett. Mindenki kiabált és minden tizedik lépésnél ugyanazt lehetett hallani - a németek, a németek megtámadtak ben-nünket!

Erik boldog volt. Érkeznek már a testvérei, bajtársai ...

Szinte futva igyekezett a mező felé. Legalább húsz embert feltaszí-tott, akik káromkodva kiabáltak utána. Egy katonai vonatoszlop feltar-tóztatta a város végén. Katonák és öszvérek hosszú sora. Erik átbújt egy öszvér hasa alatt és gyorsan a másik oldalra rohant. Tovább! A hídnál egyetlen teremtett lelket se látott. Magány, eső, sár - más semmi.

Ostoba hollandok...

Háromszor is felkattantotta öngyújtóját, de eredménytelenül. Erik messze belehajította a folyóba. De már az első gyufaszál szépen meggyulladt s a láng belekapott a gyújtózsinór végébe. A fiatalember úgy érezte, a gyenge lángocska nappali fénybe borítja az egész világot. Gyorsan sarkon fordult, hogy mentse a bőrét. Rettenetes dör-dülés kábította el az országút szélén - s eszméletlenül terült el a földön. A gyújtózsinór túlságosan rövid volt. Rosszul számíthatta ki az időt. Valóságos kőeső zuhant rá és szinte betemette.

Az odarohanó csendőrök és katonák az összeomlott hídtól mintegy ötven méterre vértócsában heverő férfialakra bukkantak. Rögtön tisztában voltak vele, hogy az „ötödik hadoszlop" tagja, a katasztrófa előidézője. Egy tiszt megjegyezte: nem érdemes agyonlövetni, mert a robbanás már végzett vele. Ott hagyták az út szélén. Estére, amikor a német csapatok, szétszórva a második holland hadtestet, bevo-nultak Zwollébа, megtalálták. És Erik Hensel életben maradt.

Vége

TARTALOM

RÉVAI IRODALMI INTÉZET

ALAPÍTÁSI ÉV: 1869

Eötvös József

Jókai Mór

Eötvös Károly

Mikszáth Kálmán

Ambrus Zoltán

Rákosi Viktor

Móra Ferenc

Kosztolányi Dezső

Komáromi János

Bánfry Miklós

Makkai Sándor

Márai Sándor

Kós Károly

Nyírő József

Tamási Áron

és más neves írók kiadója

MAGyAR MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET RÉVAI NAGY LEXIKONA KLASSZIKUS REGÉNYTAR

A SZÉKELY EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI HALLGATÓK EGYESÜLETE KÖNYVEI